

6698 SAYILI KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU KAPSAMINDA

AÇIK RIZA

ELİF ERDOĞMUŞ

Tez Danışmanı

DR. ÖĞR. ÜYESİ REFİK CEM DİNAR

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

HUKUK YÜKSEK LİSANS TEZİ

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ

HAZİRAN, 2022

İNTİHAL SAYFASI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı; bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

Tarih:01.06.2021

Ad/Soyad: Elif Erdoğan

ÖZET

Kişisel verilerin korunması hakkı, veri ihlallerinin artması doğrultusunda uluslararası düzenlemeler ve hukukumuzda 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun yürürlüğe girmesi ile birlikte büyük bir önem kazanmıştır.

Çalışmamızda genel itibari ile 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Avrupa Birliği mevzuatı ve diğer uluslararası metinler çerçevesinde kişisel verilerin işlenmesi, kişisel verilerin işlenmesinde hukuka uygunluk sebepleri ve özellikle de kişisel verilerin işlenmesinde hukuka uygunluk sebeplerinden biri olan “açık rıza” kavramı ele alınmıştır.

Çalışmamızda dört ana bölüm mevcuttur. İlk bölümde; kişisel veri kavramı, kişisel veri kavramının ortaya çıkışı ve kişisel verilerin korunması kapsamında var olan ulusal ve uluslararası düzenlemelere yer verilmiştir. Çalışmamızın ikinci bölümünde ise; kişisel verilerin korunması hukukuna hakim olan kavram ve temel ilkeler ele alınmıştır. Üçüncü bölümde; hukuka uygunluk nedeni olan açık rıza ve kişisel verilerin diğer işlenme sebepleri detaylı bir şekilde aktarılmıştır. Dördüncü ve son bölümde ise açık rızanın geçerlilik şartlarına, ne şekilde alınabileceğine, açık rıza almada ispat yüküne ve açık rızada bulunma ehliyeti hususlarına yer verilmiştir.

ABSTRACT

The right to the protection of personal data has gained great importance in line with the increase in data breaches, with international regulations and the entry into force of the Law on the Protection of Personal Data No. 6698 in our law.

In our study, the concept of "explicit consent", which is one of the reasons for the processing of personal data, the reasons for compliance with the law in the processing of personal data, and in particular, the law on the protection of personal data, within the framework of the Law on the Protection of Personal Data No. 6698, the European Union legislation and other international texts are discussed.

There are four main parts in our study. In the first part; The concept of personal data, the emergence of the concept of personal data and the existing national and international regulations within the scope of protection of personal data are included. In the second part of our study; The concepts and basic principles that dominate the law on the protection of personal data are discussed. In the third part; Explicit consent, which is the reason for compliance with the law, and other reasons for processing personal data are explained in detail. In the fourth and last part, the validity conditions of express consent, how it can be obtained, the burden of proof in obtaining express consent and the capacity to give express consent are given.

ÖNSÖZ

Çalışmamızda; kişisel verilerin işlenmesi ve açık rıza kavramı işlenirken “6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu” temel alınmış olup, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kurulu kararları, yargı kararları, yeri geldiğinde Avrupa Birliği mevzuatı ve bu kapsamda verilen kararlara değinilerek konu titizlikle incelenmiş ve kapsamlı değerlendirilmelerde bulunulmuştur.

Bu vesile ile yüksek lisans tez danışmanım olan ve tezimin hazırlanış aşamasında desteklerini esirgemeyen değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Refik Cem Dinar’a teşekkür ederim. Aynı zamanda kişisel verilerin korunması hukukuna ve tez konuma yönelmemi sağlayan ve tez yazım aşamamda her zaman destek ve umut veren eşime, her zaman destek ve sevgileri üzerimde olan aileme teşekkürü borç bilirim.

Elif Erdoğan

İstanbul

İÇİNDEKİLER

İNTİHAL SAYFASI.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR LİSTESİ	ix
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	3
Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Gelişimi ve Yapılan Düzenlemeler	3
1. Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Kapsamında Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler	3
1.1. Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Tarihsel Gelişimi.....	3
1.2. Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Uluslararası Düzenlemeler.....	5
1.2.1. OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü/Organisation for Economic Co-operation and Development).....	5
1.2.2. Birleşmiş Milletler (“BM”)	8
1.2.3. Avrupa Konseyi	9
1.2.3.1. 108 No’lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi.....	10
1.2.3.2. 181 No’lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi’ne Ek Denetleyici Makamlar ve Sınraşan Veri Akışına İlişkin Protokol	12
1.2.3.3. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (“AİHS”)	12
1.2.4. Avrupa Birliği (“AB”)	14
1.2.4.1. Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin 95/46/EC sayılı Direktif.....	14
1.2.4.2. Avrupa Parlamentosu ve Konseyi’nin 2002/58/EC Sayılı Elektronik Haberleşme Sektöründe Özel Alanın Korunması ve Kişisel Bilgilerin İşlenmesi Yönergesi.....	16
1.2.4.3. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı.....	16
1.2.4.4. 2016/679 Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (“Tüzük”) (“General Data Protection Regulation:GDPR”)	17
1.3. Ulusal Düzenlemelerde Kişisel Verilerin Korunması.....	19
1.3.1. 1982 Anayasası	20
1.3.2. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (“KVKK”).....	22
1.3.3. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu (“TMK”)	25
1.3.4. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu (“TBK”)	26

1.3.5.	5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu ("TCK")	26
1.3.6.	5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu.....	27
1.3.7.	6563 Sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun	27
İKİNCİ BÖLÜM		29
Kişisel Verilerin Korunması Hukukuna İlişkin Temel Kavramlar ve İlkeler .29		
2.	Kişisel Veri Kavramının Tanımı ve Unsurları	29
2.1.	Kişisel Verilerin Tanımı.....	29
2.2.	Kişisel Verinin Unsurları	33
2.2.1.	Bir Verinin Bulunması.....	34
2.2.2.	Verinin Kişiyi Belirli veya Belirlenebilir Kılması	35
2.2.3.	Gerçek Kişiyi Ait Olması.....	36
3.	Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Temel Kavramlar	39
3.1.	Kişisel Verilerin İşlenmesi.....	39
3.2.	Veri kayıt sistemi	41
3.3.	İlgili kişi	43
3.4.	Veri Sorumlusu	44
3.5.	Veri İşleyen.....	48
3.6.	Açık Rıza	49
3.7.	Aydınlatma Yükümlülüğü.....	50
3.8.	Veri Sorumluları Sicili	52
3.9.	Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi.53	
3.9.1.	Kişisel Verilerin Silinmesi.....	54
3.9.2.	Kişisel Verilerin Yok Edilmesi	55
3.9.3.	Anonim Hale Getirilmesi.....	56
4.	Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler	57
4.1.	Hukuka ve Dürüstlük Kurallarına Uygun Olma İlkesi	58
4.2.	Doğru ve Gerekliğinde Güncel Olma İlkesi.....	61
4.3.	Belirli, Açık ve Meşru Amaçlar İçin İşlenme İlkesi	63
4.4.	İşlendikleri Amaçla Bağlantılı, Sınırlı ve Ölçülü Olma İlkesi	65
4.5.	İlgili Mevzuatta Öngörülen veya İşlendikleri Amaç İçin Gerekli Olan Süre Kadar Muhafaza Edilme İlkesi	69
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		74
Hukuka Uygunluk Sebebi Olarak Açık Rıza ve Kişisel Verilerin Diğer İşlenme Sebepleri.....		74
5.	Kişisel Verilerin İşlenmesinde Hukuka Uygunluk Sebepleri	74
5.1.	Açık Rıza	79
5.1.1.	Açık Rıza Kavramı ve Hukuki Niteliği.....	79

5.1.1.1.	Genel Olarak	79
5.1.1.2.	Açık Rıza Kavramı	80
5.1.1.3.	Rızanın Hukuki Niteliği	86
5.1.2.	Açık Rızanın Geri Alınabilmesi	88
5.2.	Kişisel Verilerin Diğer Hukuka Uygunluk Sebepleri ve Açık Rıza ile İlişkisi 90	
5.2.1.	Kanunlarda Açıkça Öngörülmesi	91
5.2.2.	Fiili İmkansızlık	92
5.2.3.	Sözleşmenin Kurulması veya İfası İçin Gerekli Olması	93
5.2.4.	Veri Sorumlusunun Hukuki Yükümlülüğünü Yerine Getirebilmesi İçin Zorunlu Olması	95
5.2.5.	Kişisel Verilerin İlgili Kişi Tarafından Alenileştirilmiş Olması	97
5.2.6.	Kişisel Verilerin İşlenmesinin Bir Hakkın Tesisi, Kullanılması veya Korunması İçin Zorunlu Olması	99
5.2.7.	Veri İşlemenin İlgili Kişinin Temel Hak ve Özgürlüklerine Zarar Vermemek Kaydı ile Veri Sorumlusunun Meşru Menfaatleri İçin Zorunlu Olması 100	
5.3.	Açık Rıza ile Diğer Hukuka Uygunluk Sebepleri Arasındaki İlişki	103
5.4.	Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesi İçin Öngörülen Hukuka Uygunluk Sebepleri	105
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM		113
Açık Rızanın Geçerlilik Şartları ve İspatı		113
6.	Açık Rızanın Geçerlilik Şartları	113
6.1.	Belirli Bir Konuya İlişkin Olma	115
6.2.	Bilgilendirmeye dayanma	117
6.3.	Özgür İrade İle Açıklanmış Olma	120
6.4.	Açık Rıza Beyanında Bulunma Ehliyeti	124
6.5.	Açık Rızanın Alınmasının Şekli	130
6.5.1.	Yazılı Olarak Açık Rıza Alınması	131
6.5.2.	Sözlü Olarak Açık Rıza Alınması	132
6.5.3.	Elektronik Posta (E-Posta) Aracılığıyla Açık Rıza Alınması	133
6.5.4.	Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) Aracılığıyla Açık Rıza Alınması	134
6.5.5.	Güvenli Elektronik İmza Yöntemi ile Açık Rıza Alınması	134
6.5.6.	Mobil İmza Aracılığıyla Açık Rıza Alınması	135
6.5.7.	Opt-in ve Opt-Out Yöntemi ile Açık Rıza Alınması	136
6.6.	Açık Rızanın Açıklanacağı Zaman	137
6.7.	Açık Rızanın Süresi	138
6.8.	6698 sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanunu'ndan Önce Alınmış Rızaların Geçerliliği	139

6.9. Açık Rızanın Şarta Bağlanıp Bağlanamayacağı Hususu	140
6.10. Açık Rıza Karşılığında Ek Avantajların Sağlanması	140
7. Açık Rızanın İspatı Yükü.....	141
SONUÇ.....	143
KAYNAKÇA	146

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABAD	: Avrupa Birliği Adalet Divanı
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AIHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AIHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
Bkz.	: Bakınız
Bs.	: Bası
Direktif	: 95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Direktif
E.	: Esas
EUROJUST	: Avrupa Birliği Adli İşbirliği Birimi (European Union Agency for Criminal Justice Cooperation)
EUROPOL	: Avrupa Polis Teşkilatı (The European Union Agency for Law Enforcement Cooperation)
GDPR	: General Data Protection Regulation
Kanun	: 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
Kurum	: Kişisel Verileri Koruma Kurumu Kurumu
Kurul	: Kişisel Verileri Koruma Kurulu
KEP	: Kayıtlı Elektronik Posta
Md.	: Madde
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (Organization for Economic Cooperation and Development)
S.	: Sayfa
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
Tüzük	: Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü

TTK	: Türk Ticaret Kanunu
Vb.	: Ve benzeri
Vd.	: Ve devamı
VERBİS	: Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi
WP	: Çalışma Grubu (Working Party)

GİRİŞ

En eski dönemlerden beri toplumsal ya da idari ihtiyaçların karşılanması amacı ile kişisel veriler toplanmaktadır. Özellikle, 2. Dünya Savaşı öncesine bakıldığında; totaliter yapıda olan siyasal rejimlerin, veri sahiplerinin bilgilerini, herhangi bir sınır olmadan aleyhlerine kullanmaları büyük bir tahribat yaratmıştır.

Modern döneme baktığımızda, kişisel veri tanımının daha geniş bir kapsama ulaşması ile kişisel verilerin korunması alanında uluslararası ve ulusal düzenlemelerin çoğaldığı açıktır. Günümüzde, bilim ve teknolojinin hızla gelişmesi ile birlikte kişisel verilerin ortaya çıkışı, saklanması, paylaşılması vb. hususları çok kolay duruma gelmiştir. Elde edilen veriler, ticari hayatta ürünlerin ve hizmetlerin pazarlanması için önemli bir hal almıştır. Bu doğrultuda; kişisel veriler, önemlerinin artması ile beraber “ekonomik değer” olarak görülmeye başlanmıştır.

Kişisel verilerin bir ekonomik değer görülmesi ile birlikte, veri işlemede ihlallerin meydana gelmesi de kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu durum, kişilerin temel hak ve hürriyetlerine müdahale durumu yarattığından, kişisel verilerin korunması ihtiyacı doğmuştur.

Çoğu ülke, kişisel verilerin işlenmesinin hukuki zeminini, ulusal mevzuatlarında düzenlemeler yaparak oluşturmuştur. Ülkemize bakıldığında ise, bu konudaki ilk somut adım, Türk Ceza Kanunu’nda kişisel verilere ilişkin suç tiplerine yer verilerek atılmıştır. Akabinde, 2010 yılında meydana gelen Anayasa değişikliği ile madde (“md.”) 20’ye eklenen 3’üncü fıkra ile kişisel verilerin korunması “temel hak ve özgürlükler” arasında sayılarak, ancak kanunda öngörülen hallerde ya da açık rıza ile kişisel verilerin işlenebileceği belirtilmiştir.

Ülkemiz açısından dönüm noktası ise; 7 Nisan 2016 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (“Kanun”) olmuştur. Kişisel Verileri Koruma Kurumu (“Kurum”) ve Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun (“Kurul”) oluşturulması ve Kanun’a dayanılarak çıkarılan Yönetmelik, Tebliğ ve kararların yayımlanması da, kişisel verilerin korunması hukukunu ileri bir noktaya taşımıştır.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu çerçevesinde “açık rıza”, kişisel verilerin işleme şartları arasında yer almaktadır. Bu kapsamda “açık rıza”, belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rızadır. Açık rıza, kişinin hak ve özgürlükleri aleyhine yapılan herhangi bir müdahaleyi hukuka uygun duruma getirmesi anlamını taşımaktadır. Bu doğrultuda, açık rıza, hukuka uygunluk nedenidir ve taşıdığı önem bakımından incelenmesi de değerlidir.

Çalışmamızda; kişisel verilerin korunması hukukunun tarihçesi, gelişimi, bu alanda yapılan ulusal ve uluslararası düzenlemeler, kişisel verilerin korunması hukukunun temel kavram ve ilkeleri, hukuka uygunluk sebebi olarak açık rıza ve kişisel verilerin diğer işleme şartlarının neler olduğu, açık rızanın geçerlilik şartları ve diğer unsurları, açık rızada bulunmaya ehliyet vb. hususlar Kurum, Kurul, yargı kararları ve uluslararası alanda verilen kararlar ışığında ele alınmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Gelişimi ve Yapılan Düzenlemeler

1. Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Kapsamında Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler

1.1. Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Tarihsel Gelişimi

Çeşitli topluluklarca, kişilere ilişkin bilgilere duyulan ihtiyaç, tarihin en eski dönemlerinden beri süregelmektedir. 18'inci yüzyılda başlayan Sanayi Devrimi ile birlikte yaşam koşulları değişerek, binlerce insan fabrika ya da farklı oluşumlarda çalışmak için büyük şehirlere gitmiştir. Bu yeni yaşam tarzı, kişilerin ve ailelerin özel alanlarının sınırını belirleme gereksinimini ortaya çıkarmıştır. Bu durum, kültürel ve psikolojik değişimleri de beraberinde getirmiştir¹.

Özellikle son çeyrek yüzyılda teknolojik gelişmelerin yaygınlaşması ile birlikte o zamana kadar tartışılmayan ve hukuksal korumadan faydalanması düşünülmeyen kişisel veriler; Amerika Birleşik Devletleri ("ABD") ve Avrupa ülkelerinden başlayarak zamanla korunması gereken bir alan haline gelmeye başlamıştır. Çok eski yıllardan beri var olan kişisel verilerin öğrenilmesine yönelik merak, teknolojinin sağladığı imkanlar ile birlikte; kişisel verilerin kolaylıkla elde edilmesi, işlenmesi ve saklanması sonucunu doğurmuştur. Bu durum, teknolojik imkanların gelişmesi ile beraber tehlikeli bir hal almaya başlamıştır. Gelişmeler, mal ve hizmet sunanlar için bazı avantajlar sağlasa bile, verilerin istismar edilmesi açısından risk oluşturmuştur.

---

1 Elif KÜZECİ, Kişisel Verilerin Korunması, 3. Bs., Ankara, Turhan Kitabevi, 2019 , s.19.

Kişisel verilerin sınırı olmadan toplanması, yetkisiz kişilerin erişebilmesi, ifşa edilmesi amacı dışında kötü amaçlı kullanımının sonucu, kişisel hakların ihlalinin önüne geçilmesi ihtiyacı doğmuştur².

Günümüze bakıldığında, şu an dünyada en değerli kaynak olarak petrol yerine, “veri”³ gösterilmekte olup, bireyler kendi verilerini olabildiğince saklamak adına mücadele içindedir. Google, Facebook, Instagram, Twitter ve Whatsapp vb. mecralar içerdikleri çok fazla kişisel veri niteliğini taşıyan bilgiler sayesinde, günümüz dünyasında önemli bir güç haline gelmişlerdir. Örneğin; Facebook-Cambridge Analytica veri krizine bakıldığında, milyonlarca kişinin kişisel verileri, ABD seçimlerinde, seçmenlerin tercihlerini manipüle ederek, seçim sonuçlarına etki etmek amacıyla kişilerin rızaları alınmaksızın kullanılmıştır⁴.

Nitekim, kişisel verileri elinde bulunduranlar maddi ve manevi anlamda güçlü bir konuma geldiğinden, bu verileri hukuka aykırı kullanmaları halinde maddi çıkar elde ettikleri gibi, ilgili kişilerin verilerini paylaşma tehdidi de manevi güçlerini oluşturmaktadır. Bu ihtimaller göz önüne alındığında, ilgili kişilerin kişisel verilerini elinde bulunduranların maddi ve manevi gücünün karşısında, kişisel veri sahibi ilgili kişilerin korunması ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Yukarıda açıklanan gelişmelerle birlikte, kişisel verilerin korunmasına yönelik ihtiyacın doğması ile “*kişisel verilerin korunması*” hakkı gündeme gelmiştir. Kişinin kişisel verilerinin korunmasını isteme hakkı, kendisine ait verilerin işlenmesi ile

---

² Kişisel Verileri Koruma Kurumu Rehberi, 100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/185c2130-8070-4b2b-a91e-1d48322ca352.pdf>, s.8, 29 Mayıs 2022.

³ The Economist, “The World’s Most Valuable Resource is No Longer Oil, but Data” (Çevrimiçi) <https://www.economist.com/leaders/2017/05/06/the-worlds-most-valuable-resource-is-no-longer-oil-but-data>, 19 Nisan 2022.

⁴ Bkz. (Çevrimiçi), <https://ieeexplore.ieee.org/stamp/stamp.jsp?tp=&arnumber=8436400>, 19 Nisan 2022.

meydana gelebilecek tehdit veya riskler karşısında temel hak ve özgürlüklerinin korunmasını sağlamaktadır. Bu hak doğrultusunda ulusal ve uluslararası yasal düzenlemeler yapılmaya başlanmış, ortaya çıkan içtihatlarla birlikte kişisel verilerin korunması hukuku ortaya çıkmıştır⁵.

1.2. Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Uluslararası Düzenlemeler

Kişilerin özel yaşamının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile devlete karşı güvence altına alınması ile beraber başlayan süreç, teknolojik gelişmeler ile birlikte yapılan yeni düzenlemeler eşliğinde devam etmiştir. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (“OECD”), Birleşmiş Milletler (“BM”), Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği’nin (“AB”) meydana getirdiği düzenlemeler, birlik dışındaki ülkeleri de etkilemiştir. Bu düzenlemeler aşağıda incelenmiştir.

1.2.1. OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü/Organisation for Economic Co-operation and Development)

OECD, 1961 yılında kurulmuş olup, Türkiye de kurucu üyeleri arasında yer almaktadır. Kişisel verilerin korunması hususunda ilk olarak eylemde bulunan uluslararası örgüt, OECD olmuştur. Örgütün temel gayeleri arasında, ekonominin büyümesinin desteklenmesi, iş hacminin büyütülmesi, yaşam standartlarının yükseltilmesi, finansal dengenin korunması, diğer devletlerin ekonomik olarak gelişimine katkıda bulunulması, küresel olarak ticaretin büyümesine katkıda bulunulması yer almaktadır⁶.

⁵ Murat Volkan DÜLGER, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, 2. Bs, İstanbul, Hukuk Akademisi, 2019, s. 6.

⁶ Küzeci, s.113.

OECD, ülkelerin kendi iç hukuklarında meydana getirdikleri kişisel verilerin sınırlar ötesine aktarımı konusundaki engellemeler neticesinde, ticari hayatın olumsuz etkileneceğinden duyulan tedirginlik ile bazı düzenlemeler yapmıştır⁷. Örgüt, “*Özel Yaşamın Gizliliğinin ve Sınır Ötesi Kişisel Veri Dolaşımının Korunmasına İlişkin Rehber İlkeler*”⁸i 1980 yılında kabul etmiş ve uluslararası alanda kişisel verilerin korunması ile ilgili ilk girişimde bulunan kuruluş olmuştur. Söz konusu Rehber İlkeler, daha çok ekonomik açıdan konuyu ele almıştır. Kabul edilen metin, OECD üyesi ülkeler için bağlayıcı bir özelliği bulunmamakla beraber, bu metin, kişisel verilerin korunması hususunun ulusal olarak yasalara uyumlaştırılması amaçlıdır.

Bu rehber, kişisel verilerin hukuka aykırı bir şekilde elde edilmesini, saklanmasını, yetkisiz kişilerce kötü niyetli olarak kullanılmasını önleyerek, kişisel verilerin akışına ilişkin tavsiyeler içermektedir.

Toplam 8 ilkedен oluşan bu ilkeler; veri toplamanın sınırlı olması ilkesi (md.7), veri kalitesi ilkesi (md.8), amacın belirli olması gerektiği ilkesi (md.9), sınırlı kullanım ilkesi (md.10), veri güvenliği ilkesi (md.11), açıklık ilkesi (md.12), bireyin katılımı ilkesi (md.13), hesap verme zorunluluğu ilkesi (md.14) olarak belirtilmiştir. Sayılan bu ilkelerin hukukumuz ve Avrupa Birliği Hukuku bakımından etkileri görülmüştür.

Bu ilkelerin önemi; uluslararası alanda kişisel verilerin korunması bakımından atılan ilk adım olması sebebi ile büyüktür.

---

⁷ Murat ALTINDERE, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku ve Uygulaması, Ankara, Adalet Yyamevi, 2020, s.20.

⁸Bkz; (Çevrimiçi)

<http://www.oecd.org/internet/ieconomy/oecdguidelinesonthe protectionofprivacyandtransborderflowsof personaldata.htm>, 19 Nisan 2022.

Anılan ilkelerin amacı, kişisel verilerin gizliliğinin korunması ile veri akışındaki serbestlik arasındaki dengeyi kurmak, ülkelerin kamu ve özel sektör bazında uygulamalarını sağlamak için iç düzenlemeler yapması hususunda fikir vermektir⁹.

OECD, ilgili ilkelerle kişilerin özgürlüklerinin korunmasına ilişkin düzenlemeler getirmiş, üye devletlere, iç hukuklarında bu ilkeleri düzenlemelerini tavsiye etmiş, fakat bu yönde bir zorunluluk getirmemiştir. Ülkemizde de 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu düzenlenirken bu ilkeler dikkate alınmış ve genel gerekçede de bu ilkelere yer verilmiştir¹⁰. İlkeler incelendiğinde, her ne kadar tavsiye niteliğinde olsalar da, ilkelerin, başta Avrupa Birliği olmak üzere gerek uluslararası, gerek ulusal düzenlemelere kaynaklık ettiği açıktır.

OECD, 2013 yılında Rehber İlkeleri yeniden düzenleyerek, 33 yıl sonra günün koşullarına göre yenilemiştir. Yeni metinde yukarıda işaret edilen temel ilkelerin korunmasının yanı sıra, etkin koruma sağlamak adına metne yeni kavramların eklendiği görülmektedir. Eklenen kavramlar arasında en dikkat çekici olanlar, ulusal gizlilik stratejilerinin ve gizlilik programlarının benimsenmesi ile veri sızıntılarını ("*data breach*") bildirme yükümlülüğüdür. Bununla birlikte, risk temelli değerlendirmelere önem verilmiş olup, kişisel veri işleyen kurumların denetiminin önemine değinilmiştir¹¹.

---

⁹Uğur ERSOY, Bir İnsan Hakları Kavramı Olarak Kişisel Verilerin Korunması, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2009, s. 52. (Çevrimiçi)
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=DWL_jQYvrI2ptwxnCwvHg&no=4Uhn1yORGm0WFD33kKydxQ, 19 Nisan 2022

¹⁰ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.25.

¹¹ Küzeci, Kişisel Verilerin Korunması, s.117.

1.2.2. Birleşmiş Milletler (“BM”)

Kişisel verilerin korunması hususunda düzenleme getiren uluslararası organizasyonlardan bir diğeri de, BM olmuştur. İkinci Dünya Savaşı süresince milyonlarca kişi hayatını kaybetmiş ve dünyada en çok insan hakları ihlallerinin yaşandığı dönemlerden biri olarak tarihe geçmiştir. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra Türkiye’nin de kurucu üyelerinden olduğu BM, 24 Ekim 1945’te savaşın yarattığı yıkıcı etkilere karşı benzer durumların bir daha yaşanmaması adına; barışı, güvenliği uluslararası ekonomik, toplumsal ve kültürel iş birliğini sağlamak amacıyla 51 devlet tarafından kurulmuştur. BM’nin, kişisel verilerin korunması amacı ile genellikle özel hayatın gizliliği kapsamında olmak üzere çalışmaları bulunmaktadır¹².

10 Aralık 1948 yılında kabul edilen Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Bildirisi’nin 12’nci maddesinde özel yaşamın gizliliği şu şekilde belirlenmiştir;

“Hiç kimse, özel yaşamına, ailesine, konutuna ya da haberleşmesine yönelik keyfi müdahalelere ya da onur ve şöhretine yönelik saldırılara maruz bırakılmayacaktır. Herkesin, bu tür müdahale ya da saldırılara karşı yasa ile korunma hakkı vardır.”.

Bunun yanı sıra, 1976 tarihinde yürürlüğe giren “Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme”nin “Mahremiyet Hakkı” başlıklı 17’nci maddesi uyarınca; *“Hiç kimsenin özel ve aile yaşamına, konutuna veya haberleşmesine keyfi veya hukuka aykırı olarak müdahale edilemez; onuru veya itibarı hukuka aykırı saldırılara maruz bırakılamaz. Herkes bu tür saldırılara veya müdahalelere karşı hukuk tarafından korunma hakkına sahiptir.”.*

---

¹² Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.25.

BM Genel Kurulu'nun 1990 yılında kabul ettiği "*Bilgisayara Geçirilmiş Kişisel Veri Dosyalarına İlişkin Rehber İlkeler*", BM'nin doğrudan kişisel verilerin korunmasına ilişkin girişimlerinin bulunduğunu da göstermektedir. BM Rehber İlkeleri; üye devletleri, kişisel verilerin korunmasına yönelik yasalar çıkartmaya teşvik ettiği gibi, hükümet içi ve hükümet dışı uluslararası kuruluşları da, kişisel verileri, bu temel ilkelere uygun şekilde işlemek için yönlendirmeyi amaç edinmiştir¹³.

BM Bilgisayara Geçirilmiş Kişisel Veri Dosyalarına İlişkin Rehber İlkeler'de yer alan söz konusu ilkeler; meşruluk ve dürüstlük ilkesi, doğruluk ilkesi, amacın belirliliği ilkesi, ilgili kişinin erişimi ilkesi, ayrımcılık yasağı ilkesi, güvenlik ilkesi, denetim ve yaptırım ilkesi, sınır ötesi veri akışı ilkesidir.

Bu ilkeler tavsiye niteliğindedir ve üye ülkeler nezdinde bir bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Fakat, bahsi geçen ilkeler, bugün kişisel verilerin korunması hukukuna yön vermiş ilkelere. Bu Rehber, kişisel verilerin korunmasına ilişkin ilkelerin uygulamasının denetlenmesi için yetkili ve bağımsız bir veri koruma organının oluşturulmasını öngören ilk uluslararası hukuk belgesi olarak kabul edilmektedir.

1.2.3. Avrupa Konseyi

Kişisel verilerin korunması konusunda önem arz eden çalışmalar yapan diğer bir uluslararası örgüt, Avrupa Konseyi'dir. Konseyin en önemli hedeflerinden biri insan haklarının korunması ve geliştirilmesidir¹⁴.

4 Kasım 1950'de kabul edilen ve Avrupa Konseyi'nin temel hak ve özgürlüklerin korunması açısından attığı en önemli adım, Avrupa İnsan Hakları

---

¹³ Küzeci, Kişisel Verilerin Korunması, s.119.

¹⁴ Küzeci, Kişisel Verilerin Korunması, s.122.

Sözleşmesi'dir. Sözleşmenin kabul edildiği tarih itibarı ile Sözleşme'de, kişisel verilerin korunmasına ilişkin bir madde bulunmamaktadır. Bununla birlikte, zaman içinde ortaya çıkan teknolojik gelişmeler ve kişisel verilerin korunması hakkının insan hakkı statüsüne kavuşması ile Sözleşmenin 8'inci maddesinde yer alan “özel ve aile hayatına saygı hakkı” kapsamında değerlendirilmeye başlanmıştır¹⁵.

Avrupa Konseyi tarafından yapılan en önemli çalışma ise, 28 Ocak 1981 tarihinde imzalanan “108 sayılı Kişisel Nitelikteki Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunmasına Dair Sözleşme”dir. OECD Rehber İlkeleri ardından uluslararası arenada kişisel verilerin korunmasına ilişkin bağlayıcı bir metin arayışı bu sözleşme ile son bulmuştur. Sözleşme, kişisel verilerin korunması açısından hukuksal bağlayıcılığı bulunan ilk uluslararası belge niteliğini haizdir¹⁶.

1.2.3.1. 108 No’lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi

28 Ocak 1981 yılında Strazburg’da imzalanan “108 No’lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi”, kişisel verilerin korunması bakımından bağlayıcılığı olan ilk uluslararası belge olmuştur ve Türkiye tarafından 28 Ocak 1981 tarihinde imzalanan sözleşme, 17 Mart 2016 tarihinde 29656 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan onay kanunu ile iç hukuka dahil edilerek bağlayıcı hale gelmiştir¹⁷. Bu Sözleşme, iç hukukumuzda dahil edilerek bağlayıcı hale

---

¹⁵ Av. Sinem Göçmen UYARER, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2020, s.48.

¹⁶ Şehriban İpek AŞIKOĞLU, Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri, İstanbul, 2018, (Çevrimiçi)
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=9o7w3gBPQwf4vvy3GKWZWA&no=GB1vdiT_5nOoxsuk_I5h4A , 19 Nisan 2022, s..40.

¹⁷ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.28.

geldiğinden, ülkemizdeki veri koruma uygulamaları bakımından Sözleşmeye uyulması gerekmektedir.

Sözleşme ile getirilen korumanın temel amacı, taraf devletlerde bulunan gerçek kişilerin, kişisel verilerinin otomatik olarak bilgi işleme tabi tutulmasının karşısında, özel yaşamlarının gizliliği hakkını koruma altına almaktır. Hem kamu, hem de özel sektörde işlenen veriler, Sözleşmenin koruma kapsamı içinde sayılmıştır¹⁸.

Özellikle, Sözleşmenin 6'ncı maddesinde belirtilen "*hassas (özel nitelikli) kişisel verilerin özel olarak korunması*"na dair hüküm de, özel nitelikli kişisel verileri sayma yoluyla belirtmiştir. Sözleşme, bu konuda üye ve üye olmayan ülkelere asgari sınırlamalar getirmesi bakımından önem arz etmektedir. Sözleşmede kişilerin dini, ırkı veya diğer inançlarına ilişkin her türlü veri ile cinsel hayatı veya sağlığına ilişkin veriler, hassas (özel nitelikli) veri olarak belirtilmiştir¹⁹.

Rehber İlkeler'de bahsettiğimiz üzere, 108 sayılı Sözleşme'de de; 18.05.2018 tarihinde güncel gelişmelere paralel olarak değişiklikler yapılmıştır²⁰. Bu değişiklik ile daha çok bilişim alanındaki yeniliklere uyum sağlanması bakımından adımlar atılmıştır.

108 sayılı Sözleşme'ye ek olarak yapılan 181 sayılı protokol ile sözleşmenin kapsamı genişletilerek, bağımsız bir denetleme organının kurulması öngörülmüş ve Sözleşmeye üye olmayan ülkelere yapılacak veri aktarımı belirli koşullara bağlanmıştır²¹.

---

¹⁸ Küzeci, Kişisel Verilerin Korunması, s.127.

¹⁹ Uyarer, s.49.

²⁰ Değişiklik için bkz (Çevrimiçi). <https://www.coe.int/en/web/data-protection/convention108/modernised>, 19 Nisan 2022.

²¹ Av.Sevgi Eraslan TÜRKMEN, Özel Nitelikli Verilerin İşlenmesinde Açık Rızanın Aranmadığı Haller, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2019, s.30.

Yukarıdaki açıklamalarımızdan anlaşılacağı üzere, 108 sayılı Sözleşme, ulusal ve uluslararası veri koruma metinleri açısından öncü olmuş ve değişiklikler mevcut olsa bile, günümüzde hala geçerliliğini ve önemini korumaktadır.

1.2.3.2. 181 No’lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi’ne Ek Denetleyici Makamlar ve Sınıraşan Veri Akışına İlişkin Protokol

8 Kasım 2001 tarihinde Türkiye bu protokolü imzalamış, iç hukukuna ise 5 Mayıs 2016 tarihli, 29703 sayılı Resmi Gazete’de yayımlayarak dahil etmiştir. Bu protokol ile, kişisel verilerin korunması hususunda tam bağımsızlığa sahip denetleyici bir makam kurulması üye devletlerce taahhüt edilmiştir.

1.2.3.3. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (“AİHS”)

Avrupa Konseyi’nin kişisel verilerin korunması alanında yapmış olduğu diğer bir düzenleme ise, AİHS olmuştur. AİHS, Avrupa Konseyi tarafından 4 Kasım 1950 tarihinde kabul edilmiştir. 3 Eylül 1953 tarihinde yürürlüğe giren işbu sözleşmenin esas amacı, İkinci Dünya Savaşı boyunca gerçekleştirilen insanlık suçları sonrası; insan haklarının, demokrasinin ve hukukun üstünlüğünün desteklenerek, Avrupa’da sosyal, kültürel ve politik açıdan hayatın zenginleştirilmesidir. Türkiye, bu sözleşmeyi 18 Mayıs 1954 tarihinde onaylamış olsa da, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin (“AİHM”) yargı yetkisini ileri bir tarih olan 28 Ocak 1990 tarihinde kabul etmiştir²².

Kişisel verilerin korunması hakkı, 59 madde ve ek protokollerden oluşan AİHS’de açık bir madde olarak düzenlenmemiştir. AİHM; kişisel verilerin korunması

---

²² Uyarer, s.51.

hakkını, teknolojik gelişmelerle birlikte kişisel verilerin korunmasını talep etme hakkının, “*insan hakkı*” statüsüne gelmesiyle birlikte, sözleşmenin 8’inci maddesinde yer alan “*Özel ve Aile Hayatına Saygı*” başlıklı maddesi kapsamında değerlendirmiştir²³.

AIHS md. 8’de “*Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı*” başlığı altında bulunan madde uyarınca,

“1. Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir” şeklinde düzenleme yapılmıştır. Bu madde ile doğrudan kişisel verilerin korunmasına ilişkin atıf yapılmasa da; özellikle, özel hayat ve aile hayatına saygı çerçevesinde hukuki koruma sağlanmıştır.

AIHS’nin 8’inci maddesi; kişinin özel yaşamı, aile yaşamı, evi ve haberleşmesi olmak üzere 4 farklı alanda korumayı içermektedir. Sözleşmenin etkisi bazı yönlerden bakıldığında sınırlı kalmaktadır. Şöyle ki; AIHS taraf devlet organları tarafından işlenen verilere ilişkin koruma içermektedir²⁴. Bahsi geçen ilkelerin kapsam ve uygulamasında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları yol gösterici yapıdadır.

---

²³ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.31.

²⁴ Küzeci, Kişisel Verilerin Korunması, s.135.

Kişisel verilerin korunması hususunun AİHS md.8 çerçevesinde görülmesi, veri koruma kanunu bulunmayan ülkeler bakımından özellikle önem taşımaktadır. Bu bakımdan, veri koruma kanunu bulunmayan ülkelerdeki kişiler de, AİHS md.8’den istifade edebilecektir.

1.2.4. Avrupa Birliği (“AB”)

AB, İkinci Dünya Savaşı’nın etkilerinden kurtulmak amacıyla, ilk olarak, 1951 yılında “Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu” olarak kurulmuş, sonrasında 1957 yılında “Avrupa Ekonomik Topluluğu”na dönüşmüş ve nihayetinde 7 Şubat 1992 tarihinde imzalanan Avrupa Birliği Antlaşması ile 1 Ocak 1993 tarihi itibari ile geçerli olmak üzere “Avrupa Birliği” adını almıştır. AB’nin temel hedefleri; barış teşvik edilerek, özgürlük, güvenlik, adaletin güvencesinin sağlanması ve vatandaşların refah seviyesini koruyarak ekonomik ve sosyal gelişmenin desteklenmesidir²⁵.

Teknolojinin gelişmesiyle beraber kişisel verilerin ekonomik ve ticari ilişkilerin gelişmesindeki önemi artmış, AB ve AB’ye üye devletlerin bu alanda düzenlemeler yapması ihtiyacı doğmuştur.

1.2.4.1. Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin 95/46/EC sayılı Direktif

Teknolojinin hızlı gelişimi ile, 108 No.lu Sözleşme ihtiyaçlara cevap veremez hale gelmiş olup, kişisel verilerin korunması hususunda daha kapsamlı ve güncel olan bir hukuk metninin doğması ihtiyacı ile karşılaşılmıştır. Bununla birlikte, 108 No.lu Sözleşmenin 4’üncü maddesine karşın, sözleşmeyi imzalayan devletlerin iç

---

²⁵ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.31.

hukuklarındaki düzenlemeler ile farklılıklar oluşmuş, bu farklılıkların giderilmesi amacıyla AB içerisinde kişisel verilerin korunması hususunda bir sistem oluşturulması ihtiyacı da gündeme gelmiştir.

24 Ekim 1995 tarihinde, Avrupa Birliği'nde “95/46/EC sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi Sırasında Gerçek Kişilerin Korunması ve Serbest Veri Trafikğine İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin Direktifi” (“Direktif”) kabul edilmiştir. AB Komisyonu tarafından hazırlanan Direktif'in ilk amacı, üye devletlerin veri koruma metinlerindeki farklılıkların giderilmesidir. AB'yi kuran anlaşmanın 7/a maddesi uyarınca; mal, hizmet, kişiler ve sermayenin iç pazarda serbestçe dolaşımına olanak sağlayan iç pazar oluşturulmalı ve işletilmelidir. Nitekim, bir üye devletten diğerine serbestçe dolaşımının sağlanması ile birlikte, kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin korunması ihtiyacı da doğmuştur. Bahsi geçen ihtiyaçlara cevap vermek amacıyla işbu Direktif hazırlanmıştır²⁶. Yalnızca “gerçek kişiler”, Direktif'in koruma konusunu oluşturmaktadır²⁷.

Direktif, kişisel verilerin hangi şartlar altında işlenebileceği, hangi sınırlı amaçlar için işlenebileceği, hassas verilerin yalnızca istisnai hallerde işlenebileceği gibi hususlarda düzenleme getirdiğinden son derece önemlidir. Türk hukuku açısından Direktif'in önemi ise, 6698 sayılı Kanun hazırlanırken büyük ölçüde örnek alınmış olmasıdır²⁸.

---

²⁶ Ramazan KARABULUT, Kişisel Verilerin Korunması ve Kolluk Hizmetleri, Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır, 2014, (Çevrimiçi) https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=rFzJCSLfc3zlVFJ4cpUQ6A&no=Y8_pyPLPp18Zv9xDFZ1ZtQ, 19 Nisan 2022, s.25.

²⁷ Uyarer, s.58.

²⁸ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.33.

1.2.4.2. Avrupa Parlamentosu ve Konseyi’nin 2002/58/EC Sayılı Elektronik Haberleşme Sektöründe Özel Alanın Korunması ve Kişisel Bilgilerin İşlenmesi Yönergesi

12 Temmuz 2002 tarihinde “Avrupa Parlamentosu ve Konseyi’nin 2002/58/EC Sayılı Elektronik Haberleşme Sektöründe Özel Alanın Korunması ve Kişisel Bilgilerin İşlenmesi Yönergesi”, teknolojik gelişmeler ile elektronik haberleşmenin doğumu ve kullanıcılarının özel alanlarının korunması açısından gerekli tedbirlerin alınması için kabul edilmiştir²⁹. Bu yönerge ile, üye devletlere yönergeyi iç hukuklarına dahil etmeleri için yükümlülük getirilmiştir.

1.2.4.3. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı

2007 yılında Avrupa Birliği, kişilerin medenî, politik, ekonomik ve sosyal haklarının tamamını kapsayan Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı’nı kabul etmiştir. Bu düzenlemede; haysiyet, özgürlükler, eşitlik, dayanışma, vatandaşlık hakları ve adalet başlıkları yer almış olup, özgürlükler başlıklı 8’inci maddede ise “kişisel verilerin korunması” hususu düzenlenmiştir. Bu doğrultuda, bireylerin kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının mevcut olduğuna, kişisel verilerin işlenmesinin belirli amaçlar için gerçekleştirilmesi gerektiğine, ilgili kişinin verilere erişme ve verilerin düzeltilmesini talep etme hakkına sahip olduğuna dair hükümlere yer verilmiştir. Ayrıca, bu kurallara uyulmasının bağımsız bir makam ile denetlenmesi gerektiği hususu vurgulanmıştır. (md.8)

---

²⁹ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.36.

1.2.4.4. 2016/679 Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (“Tüzük”) (“General Data Protection Regulation:GDPR”)

Avrupa Birliği, 2012 yılında kişisel verilerin korunması alanında mevcut düzenlemelerin yetersiz kalması ve Avrupa Birliği’ne üye ülkeleri tamamen bağlayıcılığı olan, farklı uygulamalara mahal vermeyen yeni bir düzenleme ihtiyacını karşılamak üzere yeni bir tüzük çalışması başlatmıştır. Bu çalışmalar neticesinde, Avrupa Parlamentosu, 24 Mayıs 2016 tarihinde “Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR)”nü onaylamıştır. Tüzük’ün yürürlüğe giriş tarihi 25 Mayıs 2018’dir³⁰.

Avrupa Birliği İşleyişi Hakkında Antlaşma md.288 uyarınca, *“Tüzükler genel uygulama alanına sahiptir. Tümüyle bağlayıcıdır ve bütün üye devletlerde doğrudan uygulanır.”* şeklinde düzenleme yapılmıştır. Bu doğrultuda GDPR tüm üye devletler bakımından bağlayıcı olup, üye devletler iç hukuklarında GDPR’ı doğrudan uygulayacaklardır. Bu açıdan GDPR’ın, 95/46/EC sayılı Direktif’ten önemli bir farkı oluşmaktadır³¹.

Düzenleme yapma yolu olarak neden direktif değil de, tüzük formunun seçildiği, Avrupa Birliği’nin Tüzük’ten neler beklediğini anlamamız için önemlidir. Avrupa Birliği bu seçimi, Tüzük’ün bağlayıcılığı olan bir düzenleme olması, uygulama tarihi itibari ile Avrupa ülkelerinin Tüzük ile tamamen uyumlu hale gelmesi gerekliliği, Tüzük’ün Avrupa ve ötesinde kişisel verilerin korunması rejimini değiştirerek daha kapsamlı bir forma gelmesi ile açıklanmaktadır³².

³⁰ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.40.

³¹ Onur BASKIN, Türk Hukuku Bakımından Kişilik Hakkı Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması, Ankara, Seçkin Yayınları, 2021, s.37.

³² Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.41.

GDPR ile getirilen temel değişiklikler içerisinde en önemli sayılabilecek hususlardan biri, “*ilgili kişinin rızası*” ile ilgilidir. Tüzük ile, kişisel verisinin işlenmesi için ilgili kişiden alınması gereken rıza için aranan şartlar kuvvetlendirilmiştir.

GDPR ile getirilen diğer yenilikler, Avrupa Birliği dışındaki ülkeler açısından da uygulanabilirliği açısından kapsamının genişlemesi, ihlal oluştuğunda yaptırımın ne olduğunun belirlenmesi, veri işleyenlerin ihlal meydana geldiğinde bildirme yükümlülükleri, ilgili kişinin kişisel verisinin işlenip işlenmediğini öğrenme hakkı, unutulma hakkı, verilerin taşınabilirliği, kişisel verilerin korunması açısından getirilen teknik ve organizasyonel tedbirlerdir³³. Ayrıca bu düzenleme ile, ilgili kişinin hakları kuvvetlendirilmiş, “*unutulma hakkı*” ve veri taşıma gibi yeni birtakım haklar getirilmiş, uygulanan yaptırımlar ise ağırlaştırılmıştır³⁴.

GDPR hükümleri Avrupa Birliği tarafından oluşturulmuş ise de, etkisi daha geniş bir alanı kapsamaktadır. GDPR hükümleri, AB dışında kalan ülkelere de uygulanabilir niteliktedir. Kişisel verilerin, AB ülkelerinden ekonomik ve ticari ilişkiler doğrultusunda geçmesi yahut AB vatandaşları ile ilişkili olması durumunda, bu kişisel veriler, coğrafi olarak konum fark yaratmaksızın GDPR hükümleri korumasından istifade edecektir³⁵.

GDPR md. 17 kapsamında unutulma hakkı ile, ilgili kişiye kişisel verilerinin silinmesini, yayınlanmasını ve üçüncü kişilere aktarılmasını önleme hususlarında talep hakkı verilmiştir. Kurul bir kararında³⁶, Kurum’a yapılan ilgili kişilerin medya kuruluşlarının internet sitelerinde yer alan isim, soyadı ya da haberlerin silinmesine

---

³³ Altındere, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku ve Uygulanması, s. 23.

³⁴ Küzeci, Kişisel Verilerin Korunması, s.194.

³⁵ Dölger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.42.

³⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 23.06.2020 tarihli, 2020/481 sayılı kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6776/2020-481>, 6 Nisan 2022.

yönelik başvuruları, GDPR'a da atıf yaparak ve unutulma hakkını da ele alarak değerlendirmiştir.

GDPR md. 33 ile, veri işleme faaliyetleri sebebi ile herhangi bir veri ihlalinin oluşması ve ihlalin ilgili kişi bakımından risk taşıması halinde, ihlalin öğrenilmesi itibari ile 72 saat içerisinde yetkin denetim makamına bildirilmesi hükmünü getirmiştir. Kanun'da yer alamamasına rağmen Kurul 2019 yılında yayınlanan bir kararı³⁷ ile veri sorumlularının ihlali öğrenmesi itibari ile 72 saat içerisinde Kurul'a bildirme zorunluluğu getirmiştir.

1.3. Ulusal Düzenlemelerde Kişisel Verilerin Korunması

Teknolojik gelişmeler ile birlikte yoğunlaşan kişisel verilerin işlenmesi, kişisel verilerin korunması hususundaki düzenleme ve çalışmaların da artmasına sebep olmuştur. Teknolojik gelişmeler Avrupa ülkelerinde daha hızlı gelişim gösterdiğinden, kişisel verilerin korunması düzenlemeleri ilk olarak Avrupa ülkelerinde meydana getirilmiştir.

Kişisel verilerin korunması hususu yalnızca uluslararası düzenlemeler kapsamında korunmamış olup, Avrupa Birliği'nin dışındaki ülkeler de kendi iç hukuklarında düzenlemelere yer vermişlerdir. Ülkemizde, Avrupa Birliği düzenlemelerinin etkisi ile kişisel verilerin korunması alanındaki düzenlemelerini yasalaştıran ülkelere dendir.

Türkiye, Avrupa Konseyi'nin 108 Sayılı Sözleşmesi'ni imzalayan ilk ülkelere olmasına rağmen uzunca bir süre iç hukukta bir yasal düzenleme

---

³⁷ Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 24.01.2019 tarihli, 2019/10 sayılı kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5362/Veri-Ihlali-Bildirimi>, 6 Nisan 2022.

yapılmamıştır. Ne var ki, ülkemizde gittikçe artan teknolojik gelişmeler ile diğer devletlerde temel hak ve özgürlüklere verilen önem ve yapılan çalışmalar ile ülkemizde de yeni yasal düzenlemeler yapma zarureti meydana gelmiştir.

1.3.1. 1982 Anayasası

1982 Anayasası³⁸ md.2’de hukuk devleti ilkesi, md.17’de bireyin maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkı, md.21’de konut dokunulmazlığı, md.22’de haberleşmenin hürriyeti, md.24’te din ve vicdan hürriyeti, md.25’te düşüncüyü açıklama ve yayma hürriyeti ve md.20’de özel hayatın gizliliğinin korunması hakkı ile kişisel verilerin korunmasının temelini oluşturan hükümler içermektedir.

Kişinin temel hak ve ödevleri, Anayasa’nın ikinci kısmında düzenlenmektedir. Kişinin temel haklarından biri de, Anayasa’nın 20’nci maddesinde düzenlenen özel hayatın gizliliğidir. Teknolojik alanda yaşanan gelişmeler ile temel hak ve hürriyetlere müdahale kolay hale gelmiş ve bu durum sonucunda, bu hususta, yasal düzenlemeler yapmayı gerektirmiştir.

7 Mayıs 2010 yılında 5982 sayılı Kanun ile yapılan Anayasa değişikliği ile Anayasa’nın 20’nci maddesine ek bir fıkra ilave edilmiştir. Bahsi geçen fıkra; *“Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına*

---

³⁸ Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, (Çevrimiçi), <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>, 1 Şubat 2022.

ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.” şeklinde düzenleme yapılmıştır. Eklenen bu hüküm ile, kişisel verilerin korunmasına iç hukukumuzda yer verilmiş ve Anayasa ile hukuki bir güvence sağlanmıştır. Yapılan bu düzenlemede; her kişinin, kendisi ile ilgili kişisel verilerin korunmasını ve kişisel verilerin üçüncü kişilerin eline geçmesi durumunda gereken tedbirlerin alınmasını talep hakkına sahip olduğu, bu hakkın; kişinin, kişisel verileri hakkında bilgilendirilme, verilere erişme, verilerin düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsamına aldığı, kişisel verilerin yalnızca Kanun’un öngördüğü hallerde veya kişinin açık rızası ile işlenebileceği hükme bağlanmıştır³⁹.

Yukarıda da açıkladığımız üzere, 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile, Anayasa’da 20’nci madde altında “*kışisel verilerin korunmasını isteme hakkı*” düzenlenmiştir. Bu Anayasa değişikliğinden önce, kişisel verilerin korunması ve işlenmesi hususları “*özel hayatın gizliliğı*” hakkı kapsamında değerlendirilirken, getirilen bu değişiklik ile birlikte ilgili hak, Anayasal güvence altına alınmıştır⁴⁰.

Anayasa Mahkemesi’nin bir kararında⁴¹ kişisel verilerin geçmişte olduğundan daha fazla korunmaya ihtiyacının olduğu ve kişisel verilerin korunması hakkının, insan onurunun korunmasının ve insanın kişiliğini serbest olarak geliştirebilmesi hakkının özel bir şekli olduğu belirtilmiştir.

Kişisel verilerin korunması hakkı sınırsız bir hak niteliğinde değildir. Anayasa md.13’te, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması hükmü bulunmaktadır.

---

39 Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin Korunması Alanında Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler, s.11, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4183/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Alaninda-Uluslararası-ve-Ulusal-Duzenlemeler>, 29 Mayıs 2022.

40 Eraslan Türkmen, s.38

41 Anayasa Mahkemesi’nin 09.04.2014 tarihli, E. 2012/122, K:2014/74 sayılı kararı, (Çevrimiçi) <https://www.lexpera.com.tr/resmi-gazete/metin/RG801Y2014N29072S201474>, 6 Nisan 2022.

Anayasa’da kişisel verilerin işlenmesinin açık rıza verilmesi halinde yapılabileceği hüküm altına alınmıştır. Açık rıza verilmesinin dışında kalan veri işleme şartları ise, sadece Kanun ile düzenlenebilmektedir.

1.3.2. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (“KVKK”)

Anayasa’nın 20’nci maddesine ek olarak getirilen 3’üncü fıkrasında; “*Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.*” hükmü yer almaktadır. Bu doğrultuda Anayasa md. 20 uyarınca, kişisel verilerin korunması ile ilgili hakların uygulanması ve diğer hakların lehine olacak şekilde sınırlandırılması, yalnızca Kanun ile düzenlenerek gerçekleştirilebilmektedir. Anayasa Mahkemesi’nin 9 Nisan 2014 tarih ve E:2013/122, K:2014/74 sayılı kararına göre, Anayasa’nın bu maddesi gereği “*yasama yetkisinin devredilmezliği*” ilkesi doğrultusunda, açık olarak kanun ile düzenlenmesi öngörülen hususlarda kanuni düzenleme yapılması gerektiği belirtilmiştir. Böylece, Anayasa md.20 son fıkrada tanınmış olan kişisel verilerin korunması hakkına yönelik düzenlemeler, yalnızca kanun ile yapıldığında uygulanabilecektir ⁴².

Türkiye’de kişisel verilerin korunmasına ilişkin özel bir kanun çıkarmak için ilk kez 1989 yılında bir komisyon oluşturulmuştur. Bu komisyon henüz çalışmalarını tamamlayamadan dağılmıştır. 2000 yılında yeni bir komisyon oluşturulmuş ve bu komisyon, üç yıllık bir çalışmanın neticesinde bir kanun tasarısı hazırlamıştır. Fakat hazırlanan tasarı çeşitli nedenlerle kanunlaşamamıştır. 2008 ve 2014 yıllarında, Adalet Bakanlığı öncülüğünde yeni bir tasarı hazırlanıp Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne

---

⁴² Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular, s.15, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4196/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Hakkinda-Sikca-Sorulan-Sorular>, 29 Mayıs 2022.

(TBMM) sunulmuşsa da, yasama dönemi sona erdiği için, ilgili kanun teklifleri kadük hale gelmiştir. Bu kapsamda, 26 Aralık 2014 tarihinde “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı” TBMM Başkanlığına sunulmuştur. Tasarı, 24 Mart 2016 tarihinde kanunlaşmış ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu 7 Nisan 2016 tarih ve 29677 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir⁴³.

Türkiye’nin AB’ne girişteki vize muafiyeti için gerçekleştirilen görüşmeler esnasında AB tarafından, kişisel verilere ilişkin genel koruma sağlayan bir kanun yapılmasının koşul olarak öne sürülmesi, Anayasa md. 20/3’ün yasa düzeyinde gerçekleşmemesi, EUROPOL ve EUROJUST ile işbirliği yapılamaması, AIHM’in TCK md. 135 vd. düzenlenen kişisel verilere özgülenmiş suç tiplerinin tamamlayıcısı olan düzenlemenin mevcut olmaması, 2016 yılındaki KVKK’nın (“Kanun”) düzenlenmesinde etkili olmuştur⁴⁴.

Kanun, uluslararası belgeler, karşılaştırmalı hukuktaki uygulamalar ve ülkemizin duyduğu ihtiyaçlar değerlendirilerek hazırlanmıştır⁴⁵. Kişisel verilerin işlenme şartları, işlenirken ilgili kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin de korunması ile veri sorumlularının yükümlülüklerinin belirlenmesi Kanun’un amaçlarındandır. Aynı zamanda, kişisel verilerin sınır olmadan ve gelişigüzel elde edilmesi, yetkisi olmayan kişilerin erişebilmesi, ifşa edilmesi ve amacının dışında kötüye kullanılarak ilgili kişilerin kişilik haklarının korunması amacı bulunmaktadır⁴⁶.

---

⁴³ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin Korunması Alanında Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler, s.13, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4183/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Alaninda-Uluslararası-ve-Ulusal-Duzenlemeler>, 29 Mayıs 2022.

⁴⁴ Küzeci, s. 306.

⁴⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular, s.16, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4196/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Hakkinda-Sikca-Sorulan-Sorular>, 29 Mayıs 2022.

⁴⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, s.11, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/185c2130-8070-4b2b-a91e-1d48322ca352.pdf>, 29 Mayıs 2022.

KVKK'nın meydana getirilmesinde Direktif büyük bir rol üstlenmiştir. Tüzük ise, KVKK çalışmalarının yapıldığı tarihte yürürlükte olmadığından KVKK üzerinde bir etkisinden bahsedilememektedir. Kişisel verilerin korunmasına yönelik mevzuat, Avrupa standartlarıyla tam olarak uyumlu değildir⁴⁷. Direktif'in güncel sorunlara cevap vermediği ileri sürülse bile, Türkiye'de kişisel verilerin korunması hususu ancak yeni yeni yerine oturtulmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle, 2018 yılında yayımlanan Tüzük hükümlerinin değil, 1995 yılından itibaren AB'de uygulanan Direktif hükümlerinin iktibas edilmesi ülkemiz açısından daha doğru bir ilerleme olmuştur⁴⁸.

Kanun'un uygulanması açısından yol göstermesi amacı ile birtakım yönetmelik ve tebliğler de yürürlüğe girmiştir. Bu doğrultuda, 5 Mayıs 2018 tarihli Kişisel Verileri Koruma Kurumu Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği, 26 Nisan 2018 tarihli Kişisel Verileri Koruma Kurumu Teşkilat Yönetmeliği, 9 Şubat 2018 tarihli Kişisel Verileri Koruma Uzmanlığı Yönetmeliği, 30 Aralık 2017 tarihli Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik, 16 Kasım 2017 tarihli Kişisel Verileri Koruma Kurulu Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik, 28 Ekim 2017 tarihli Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik, 10 Mart 2018 tarihli Veri Sorumlusuna Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ ve Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ yürürlüğe girmiştir.

⁴⁷ Bayram DOĞAN, Karşılaştırmalı Hukukta Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması Hakkı, 1.Bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2022, s.113.

⁴⁸ Eşref Barış BÖREKÇİ, Kişisel Verileri Verme, Yayma veya Ele Geçirme Suçu, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019, (Çevrimiçi) https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=Msw74JOqqFoD3ke6JZAg6A&no=j3_wQ9cHU8DpFZdhzTUPig, 19 Nisan 2022, s.35.

Türkiye açısından KVKK'nın yürürlüğe girmesi, kişisel verilerin korunması bakımından çok önemli bir adım olmuştur.

1.3.3. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu (“TMK”)

4721 Sayılı TMK kapsamında kişilik hakkı ve bu hakka yönelik gerçekleşen saldırılar neticesinde başvurulabilecek yollar belirlenmiştir. TMK'nın kişiliğin korunmasına ilişkin hükümleri md. 23, 24 ve 25'te düzenlenmiştir. TMK md. 23 ile, kişinin kendi rızası ile kişiliğine yöneltilen saldırılara karşı korunması amaçlanmıştır. TMK md. 24 çerçevesinde kişi kendi rızası dışında gerçekleşen saldırılara karşı koruma altına alınmıştır. TMK madde 24'e göre; *“Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hâkimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir.”*. TMK md. 25 ise, kişiliğe karşı yapılan saldırı ve ihlaller halinde, kişinin başvurabileceği koruma yollarını belirtmiştir. Kişisel veriler, kişilik hakkı kapsamında korunduğundan, kişisel verileri ihlal edilmiş kişiler, TMK genel hükümleri kapsamında veri ihlali tespiti davası açma, kişisel verilerin ihlalinin önlenmesi veya durdurulması taleplerinde bulunma ya da maddi veya manevi tazminat istemlerinde bulunma haklarına sahiptir⁴⁹. TMK, özel anlamda kişilik haklarını, genel anlamda kişiler hukukunu düzenlemiş olduğundan çalışmamıza da kaynaklık eden genel bir kanun niteliğindedir.

---

⁴⁹ Eraslan Türkmen, s.39.

1.3.4. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu (“TBK”)

TBK md.49 ve devamı maddeleri uyarınca, haksız fiil oluşturan ihlaller durumunda da, maddi ve manevi tazminat talep edilebilmektedir. Kişilik haklarına yönelen saldırıları önleme ve kişisel verilerin korunması kapsamında TBK hükümleri de hukuki dayanak olarak gösterilebilmektedir⁵⁰.

1.3.5. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu (“TCK”)

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK’nın 135’inci maddesi uyarınca, kişisel verilerin kaydedilmesi; 136’ncı maddesi uyarınca, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme; 138’inci maddesi uyarınca, verileri yok etmeme fiilleri suç olarak hüküm altına alınmıştır. Sayılan suçların kamu görevlisince görevini kötüye kullanarak işlenmesi yahut belirli bir meslek ya da sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanılarak işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılmaktadır. Ayrıca Kanun’un 140’inci maddesi ile, bu suçlar ile ilgili olarak tüzel kişiler nezdinde güvenlik tedbiri uygulanacağı da hüküm altına alınmıştır⁵¹. Bu maddeler ülkemiz hukukunda somut olarak kişisel verilerin korunması alanında getirilen ilk kanuni düzenlemeler olarak yer almaktadır.

TCK’nın yukarıda belirtmiş olduğumuz hükümleri, AB Direktifleri ile paralel olup, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi durumunda ciddi yaptırımlar getirdiği için, kişisel verilerin korunması açısından oldukça önemlidir.

⁵⁰ Nevzat Ali ANI, Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Açık Rıza, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018, s.60, (Çevrimiçi) <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=pIne-K8MRXTHDZdmetipOg&no=IYkykEISF9khI0JLv4kF2Q>, 20 Nisan 2022.

⁵¹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin Korunması Alanında Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler, s.14, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4183/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Alaninda-Uluslararası-ve-Ulusal-Düzenlemeler>, 29 Mayıs 2022.

Neticede, KVKK 2016 yılında yürürlüğe girerek, TCK'da sayılan bu hükümlerin tamamlayıcısı olmuştur.

1.3.6. 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu

10 Kasım 2008 tarihinde yürürlüğe giren Elektronik Haberleşme Kanunu, teknolojik ilerlemelerle beraber hayatımızda yer bulan elektronik haberleşme sektöründe yer alan kişisel verilerin korunması ile alakalı hükümler içermektedir. Kanun'un 4'üncü maddesi ile bilgi ve haberleşme gizliliğinin ilke olarak nazara alınması gerekliliği belirtilmiştir. Kanun'un 12/2(d) bendinde işletmecilere sektörün ihtiyaçları, uluslararası düzenlemeler ve teknolojiye meydana gelen gelişmeler gözetilerek kişisel veri ve gizliliğin korunması hususlarında yükümlülükler getirebilme maddesi konulmuştur. Yine Kanun'un 12/2(g) bendi ile, işletmecilere kanunlarla yetkili kılınan ulusal kurumlarca yasal dinleme ve müdahalenin yapılmasına teknik olarak sağlanması yükümlülüğü getirilmiştir.

1.3.7. 6563 Sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun

5 Kasım 2014 tarihinde yürürlüğe giren Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi ile ticari elektronik iletilerin müşterilere izin alınmaksızın gönderilmesi yasaklanmıştır. Kanun'un, Kişisel Verilerin Korunması başlıklı 10'uncu maddesi ile hizmet sağlayıcı ve aracı hizmet sağlayıcılar, bu Kanun kapsamında yapmış oldukları işlemler nedeni ile elde edilen kişisel verilerin saklanmasından ve güvenliğinden sorumlu tutulmuşlardır ve bu kişisel verilerin ilgili kişinin açık rızası olmaksızın üçüncü kişilere iletilmesi ve başka amaçlarla kullanılması yasaklanmıştır. Kanun'un 12'nci maddesi ile de, veri sorumlularının veri ihlali

gerçekleştirmeleri durumunda idari para cezasına tabi olacakları hükmü getirilerek caydırıcılık sağlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kişisel Verilerin Korunması Hukukuna İlişkin Temel Kavramlar ve İlkeler

2. Kişisel Veri Kavramının Tanımı ve Unsurları

2.1. Kişisel Verilerin Tanımı

Dünyanın küreselleşmesi ve teknolojik gelişmeler, beraberinde kişisel verinin tanımını ve nelerin bu tanımın içine girdiğini hızlıca değiştirmekte ve önemli bir hukuki sorununun alanını kapsamaktadır. Kişisel verilerin korunabilmesi açısından, öncelikle, veri kavramının tanımının ortaya koyulması gerekmektedir. Kişisel veri tanımı ve hangi verilerin bu kapsamda değerlendirilip değerlendirilemeyeceğinin açık ve sınırlı bir cevabı olmamakla birlikte; kimliği belirli veya belirlenebilir nitelikteki gerçek bir kişiye ilişkin her türlü bilginin, kişisel veri olduğu kabul edilir⁵². Kişilerin adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri, etnik kökeni, kişinin fiziki, ailevi, ekonomik, sağlık ve sair özelliklerine ilişkin bilgiler, isim, telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası gibi veriler, kişisel veri olarak nitelendirilir⁵³. Bu anlamda, kişisel verinin kişinin ekonomik, kültürel, sosyal, fiziksel, psikolojik veya cinsel kimliğini belirten somut bir nitelik taşıması veya herhangi bir kayıt ile ilişkilendirilmesi durumunda kişinin belirlenmesini sağlayacak nitelikte olması gerekmektedir. Bu bağlamda, bir kimsenin ikamet, iletişim ve banka hesap bilgileri, sosyal güvenlik numarası, vatandaşlık numarası ile kişisel düşünce ve inançları ve hatta

⁵² Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, ,s.1.

⁵³ Kişisel Verileri Koruma Kurumu Rehberi, 6698 sayılı Kanun'da Yer Alan Terimler, s.1, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4186/6698-Sayili-Kanunda-Yer-Alan-Terimler>, 29 Mayıs 2022.

internet kullanımı kapsamındaki bilgileri de, kişisel veri kapsamında yer alabilmektedir. Fakat kişisel veriler kapsamına baktığımızda burada örnek olarak saydıklarımızla sınırlı olmayıp, genişletilebilir niteliktedir. Burada önemli olan husus, verilerin doğrudan ya da dolaylı olarak bir gerçek kişi ile ilişkilendirilerek kişinin tanımlanabilmesi, şahsın, o şahıs olduğunun ortaya çıkmasını sağlayan her türlü verinin kişisel veri kapsamına alınabileceğidir. Avrupa Birliği Adalet Divanı (“ABAD”), kişisel veri tanımını, ele almış olduğu davalar bakımından geniş yorumlamaktadır. Kişilerin kazandığı yahut daha kazanmadıkları gelirleri, ödedikleri verginin miktarı kişisel veri niteliğinde değerlendirilmiştir⁵⁴.

Kişisel verilerin korunması konusunda temel mevzuat olarak kabul edilen 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun 3’üncü maddesinin 1. fıkrasının (d) bendindeki kişisel veri tanımı da, “*Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*” olarak yapılmıştır. Kanunda belirtilen tanımlamada hangi bilgilerin kişisel veri sayılacağı ile ilgili sınırlı sayım ilkesinin benimsenmediği açıktır. Kanunda gelişmekte olan teknolojiler ile birlikte ortaya çıkacak veri sınıflandırmalarını da kapsayacak şekilde geniş bir kişisel veri tanımlaması yapılmaktadır⁵⁵.

---

⁵⁴ Emine HİZARCI, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun AB Veri Koruma Hukuku Işığında Değerlendirilmesi, Ankara, Yetkin Yayınları, 2020, s.26.

⁵⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumu Rehberi, 6698 sayılı Kanun’da Yer Alan Temel Kavramlar, s.10, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4187/6698-Sayili-Kanun'da-Yer-Alan-Temel-Kavramlar>, 29 Mayıs 2022.

Türk Dil Kurumu (“TDK”)’na göre; “*kişisel*”⁵⁶ ve “*veri*”⁵⁷ kelimelerinin anlamlarından yola çıkıldığında, “*kişisel veri*” kavramının “*kişi ile ilgili, kişiye ilişkin bilgi, data*” anlamına geldiği görülür.

Uluslararası düzenlemelere baktığımızda; OECD Rehber İlkelerinde kişisel veri “belirli veya belirlenebilir bir kişiye ilişkin her türlü bilgi”⁵⁸ olarak tanımlanmıştır. 28.01.1981 tarihli, 108 nolu Kişisel Nitelikteki Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Şahısların Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme’nin 2/a maddesinde; “Kişisel nitelikteki veriler; kimliği belirtilen veya belirtilebilen gerçek kişiyle ilgili tüm bilgileri ifade eder.”⁵⁹ şeklinde tanım yapılmıştır. 1995 yılında yürürlüğe giren Avrupa Topluluğu Veri Koruma Yönergesinin 2’nci maddesinde de kişisel veri; “doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak bir gerçek kişi ile ilintili olabilecek ve onu belirlenebilir kılacak her türlü bilgi”⁶⁰ olarak belirtilmiştir. GDPR’ye bakıldığında; “kişisel veri, tanımlanmış ya da tanımlanabilir bir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgidir. Veri öznesi; tanımlanmış bir gerçek kişi özellikle bir isim, kimlik numarası, konum verileri, çevrim içi tanımlayıcı ya da söz konusu gerçek kişinin fiziksel, fizyolojik, genetik, ruhsal, ekonomik, kültürel veya toplumsal kimliğine özgü bir ya da daha fazla sayıda faktöre atıfta bulunularak doğrudan ya da dolaylı olarak tanımlanabilen bir kişidir.”⁶¹.

---

⁵⁶ “*Kişisel*” kelimesi; “*Kişi ile ilgili, kişiye ilişkin, kişinin kendi malı olan, şahsi, zati*” olarak tanımlanmıştır. Bkz; Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, (Çevrimiçi) <https://sozluk.gov.tr/>, 23 Şubat 2022.

⁵⁷ “*Veri*” kelimesi; “*Olgu, kavram veya komutların, iletişim, yorum ve işlem için biçimli gösterimi*” şeklinde tanımlanmıştır. Bkz; Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, (Çevrimiçi) <https://sozluk.gov.tr/>, 23 Şubat 2022.

⁵⁸ OECD Rehber İlkeleri, md.1/b

⁵⁹ OECD Rehber İlkeleri, md.2/a

⁶⁰ 95/46 sayılı Direktif md.2/a

⁶¹ GDPR md.4/1

Ulusal düzenlemelere baktığımızda, Türk Ceza Kanunu’nun Kişisel Verilerin Kaydedilmesi başlıklı 135’inci maddesinin gerekçesinde; gerçek kişi ile ilgili her türlü bilginin kişisel veri olarak kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu 17.06.2014 tarih ve 2012/12-1510E.,2014/331K. sayılı kararında⁶², yukarıda yer alan açıklamalara atıf yaparak, kişisel veri tanımını yapmıştır.

24.07.2012 tarihli, 28363 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve bu tarihten 6 ay sonra yürürlüğe giren Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğin Korunması Hakkındaki Yönetmeliğin 3/1-h maddesi uyarınca kişisel veri; *"belirli veya kimliği belirlenebilir gerçek ve tüzel kişilere ilişkin bütün bilgiler"* olarak tanımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi de KVKK’nın yürürlüğe girmesinden önce 9 Nisan 2014 tarih, E: 2013/122, K:2014/74 sayılı kararında⁶³ kişisel veri tanımını *"belirli veya kimliği belirlenebilir"* olmak şartı ile, bir kişiye ilişkin bütün bilgiler olarak hüküm altına almıştır.

---

⁶² Kararda kişisel veri tanımı yapılırken, yaşam şekline ilişkin kişisel veriler, ekonomik ve finansal kişisel veriler, bilişim alanına ilişkin kişisel veriler, sağlıkla ilgili kişisel veriler, politik kişisel veriler tasniflenmiştir. Karar için bkz; (Çevrimiçi) <https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?t=45321>, 29 Mayıs 2022.

⁶³ *"Kişisel veri kavramı, belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartıyla, bir kişiye ilişkin bütün bilgileri ifade etmektedir. Bu bağlamda adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgiler değil; telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, genetik bilgiler, IP adresi, e-posta adresi, hobiler, tercihler, etkileşimde bulunulan kişiler, grup üyelikleri, aile bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm veriler kişisel veri kapsamındadır."* Karar için bkz.; (Çevrimiçi) <https://www.lexpera.com.tr/resmi-gazete/metin/RG801Y2014N29072S201474>, 29 Mayıs 2022.

AB Direktifi md.29 gereği kurulmuş olan Çalışma Grubu (“Working Party”) (“WP”), Direktif’in nasıl anlaşılması ve somut vakalarda nasıl uygulanabileceği, kişisel verilerin anlamı ve unsurları noktasında tavsiye niteliğinde rapor⁶⁴ hazırlamıştır.

Netice olarak, ulusal ve uluslararası kaynaklara baktığımızda, kişisel verinin tam olarak neleri kapsadığının net olarak yanıtı bulunmamaktadır. Ancak genel itibarı ile kişisel veri “*belirli veya belirlenebilir nitelikte olan bir kişiye ilişkin olan her türlü bilgi*” şeklinde tanımlanabilmektedir. Yukarıda ele alınan açıklama ve tanımlamalar ışığında, kişisel verinin tanımı ve niteliği açısından görüş birliğine varıldığı söylenebilmektedir. Sonuç olarak bir verinin, kişisel veri olarak tanımlanabilmesi için, muhakkak “*bir kişi ve veri arasında bağlantı*” olması gerekmektedir. Aşağıda detaylı bir şekilde kişisel verinin unsurlarının neler olduğu incelenecektir.

2.2. Kişisel Verinin Unsurları

Hangi verilerin kişisel veri olarak kategorize edilebileceği hususunda net bir cevap bulunmamasına karşın, bir verinin, kişisel veri olduğunu belirten bazı unsurları bulunmaktadır. Kişisel verilerin, 95/46/EC Sayılı Direktif, AB Genel Veri Koruma Tüzüğü ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’na baktığımızda, genel olarak kabul edilmiş üç tane unsur bulunmaktadır⁶⁵. Bunlar; “*bir verinin bulunması*”, “*verinin kişiyi belirli veya belirlenebilir kılması*” ve “*verinin gerçek kişiye ait olması*”dır. Bu üç unsur bir arada bulunmadığı takdirde, bir kişisel veriden söz etmek mümkün olmayacaktır.

⁶⁴ Data Protection WP, Opinion 4/2007 on the Concept of Personal Data, (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2007/wp136_en.pdf, 19 Nisan 2022.

⁶⁵ Direktif md. 2/f.1-a, Tüzük md.4/f.1, KVKK md. 3/f.1-d.

2.2.1. Bir Verinin Bulunması

Uluslararası mevzuatta verinin kapsamı “*her türlü bilgi*” şeklinde belirtilmiştir. Benzer şekilde Kanun’da da kişisel veri tanımına baktığımızda, “*her türlü bilgi*” ifadesi yer almaktadır. Bu durumda, tespit yapabilmemiz için ilk olarak elimizde bir veri bulunup bulunmadığı ve elimizdeki bilgi ya da bilgi parçasının veri olup olmadığına bakmamız gerekmektedir.

Bu doğrultuda veri, “*bilişim sistemlerinin üzerinde işlem yapabildiği, sonuçlar çıkarabildiği, saklama yapabildiği, saklananları sonradan çıkarıp tekrar okuyup işleyebildiği ve diğer bilişim sistemlerine iletebildiği her türlü bilgi*” olarak tanımlanabilmektedir⁶⁶.

Kişisel veri sadece kişinin adı, soyadı yahut doğum tarihi gibi kişinin tanınmasına elveren bilgilerini değil, ailevi, ekonomik, sosyal bilgileri gibi bilgileri de içermektedir. Ayrıca, belirli veya kimliği belirlenebilir olmak kaydıyla, bir kişiye ait bilginin kişisel veri olarak kabulü için, söz konusu bilginin gizli bilgi olması gerekmemektedir. Örnek vermek gerekirse, kişinin cinsel yönelimi, kredi kartı şifresi gibi gizli bilgileri, kişisel veri sayıldığı gibi, herkes tarafından rahatça ulaşılabilecek şekilde aleni olan bilgileri olan arabasının markası, kamuya açık toplantıda giydiği kıyafetin rengi de kişisel veri kapsamına girmektedir⁶⁷.

---

⁶⁶ Murat Volkan DÜLGER, Bilişim Suçları ve İnternet İletişimi Hukuku, 7. Baskı, İstanbul, Seçkin Yayıncılık, 2018, s.78,79.

⁶⁷Hüseyin Can AKSOY, Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması, 1.Baskı, Ankara, Çakmak Yayınevi, 2010, s.14.

Anayasa Mahkemesi bir kararında⁶⁸ da, hangi bilgilerin kişisel veri kapsamında sayılabileceğini değerlendirmiştir.

Bir bilginin kişisel veri olarak kabul edilebilmesi için kanıtlanmış yahut doğru olması gerekmemekte, hatta yalan ya da yanlış bilgiler dahi kişisel veri olarak kabul edilebilmektedir. Yanlış bilginin de işlenmesi durumunda, bilgilendirilme ve verinin düzeltilmesini talep etme hakkı bulunduğundan yanlış olan bilginin de kişisel veri olarak kabulü gerekmektedir⁶⁹. Yine de her somut olayda verinin kişisel veri sayılabilmesi açısından “*kişiyi tanımlayabilme*” özelliği olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir⁷⁰.

2.2.2. Verinin Kişiyi Belirli veya Belirlenebilir Kılması

Kişisel verinin bir diğer unsuru da, kişinin kimliğini belirli yahut belirlenebilir kılmasıdır. Başka bir anlatımla, kişisel verinin belirli ya da belirlenebilecek bir kişiye ait olması gerekir. Veriler, doğrudan ya da dolaylı olarak bir gerçek kişi ile ilişkilendirildiğinde kişi tanımlanabiliyorsa, başka bir anlatımla şahsın, o şahıs olduğu ortaya çıkıyorsa, veri, kişiyi belirli veya belirlenebilir kılıyor anlamı ortaya çıkmaktadır. Bir başka ifade ile, farklı işlemlere gerek duyulmadan doğrudan ya da küçük bir bağlantı ile ilgili kişinin kimliğini ortaya çıkaran kişisel veriler, belirli veya belirlenebilir bir kişiye ilişkin veriyi oluşturur. Nitekim, bilginin kime ait olduğu

⁶⁸ Anayasa Mahkemesi’nin , 19.02.2020 tarihli, E: 2018/163, K:2020/13 sayılı kararı, (Çevrimiçi)<https://www.lexpera.com.tr/resmi-gazete/metin/RG801Y2020N31112S202013/1/-1>, 6 Nisan 2022.

⁶⁹ Data Protection WP, Concept, s.6.

⁷⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, s.18, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/185c2130-8070-4b2b-a91e-1d48322ca352.pdf>, 29 Mayıs 2022.

bilinmiyor ya da bilinebilecek bir durumda da değil ise, bu verilerin işlenmesi kişisel verilerin korunması çerçevesinde değerlendirilmeyecektir⁷¹.

Avrupa Birliği Adalet Divanı (“ABAD”), bir kararında⁷², IP adresinin ek bilgiler ile ilgili kişiyi belirleyebilecek olduğundan kişiyi belirlenebilir kıldığına karar vermiştir.

Kişinin psişik, psikolojik, ekonomik, fiziksel, kültürel ya da sosyal kimliğini ifade eden, sağlık, genetik, etnik, dini, ailevi, siyasi bilgilerinden bir ya da bir kaçına dayanılarak tanımlanabilen gerçek kişiye ilişkin herhangi bir bilgi, ilgili kişinin belirlenmesini sağlamaktadır⁷³.

Bir kişinin belirlenebilir sayılmasını etkileyecek unsurların neler olduğuna ilişkin sınırlı sayım yapılması mümkün değildir. GDPR ise, isim, kimlik numarası, konum bilgisi, çevrimiçi unsurları kişiyi belirli kılabilen temel unsurlar olarak örnek saymış olmak ile birlikte, sayılanlar sınırlı sayıda değildir. (GDPR md.4/f.1)

2.2.3. Gerçek Kişiyi Ait Olması

Kişi, hukukta hak ehliyetine sahip olanları ifade eder. Hukuk, kişi olmayı ilk olarak insana tanımıştır. Hukukta “gerçek kişiler”in dışında, fiziki olarak var olmayıp, belirli bir amaç uğruna bir araya gelen mal yahut insan toplulukları da tüzel kişi olarak tanımlanmaktadır⁷⁴.

⁷¹ Av. Abdülhamid ZOR, Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri ve Bu Yükümlülükleri İhlalinden Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu, İstanbul, On İki Levha Yayınları,2020, s.46.

⁷² ABAD, *Patrick Breyer/Almanya*, Dava No: C-582/14, 19.10.2016, (Çevrimiçi) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62014CJ0582>, 19 Nisan 2022.

⁷³ Dölger, Kişisel Verilerin Korunması, s.91.

⁷⁴ Av. Ceren KÜPELİ, Tüzel Kişilerin Korunmasında İdarenin Sorumluluğu, Ankara, Adalet Yayınevi, 2020, s.17.

Direktif'in 2'nci maddesine göre, kişisel veri, *“doğrudan ya da dolaylı olarak bir gerçek kişi ile ilintili olabilecek ve onu belirlenebilir kılacak her türlü bilgi”* olarak tanımlanmaktadır. Tüzük'ün 4'üncü maddesine göre, kişisel veri, *“tanımlanmış yahut tanımlanabilir bir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi”* olarak tanımlanmaktadır. KVKK *“Tanımlar”* başlığı altında 3/1-d maddesi ile kişisel veriyi *“kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi”* olarak tanımladığından, konu bu açıdan tartışmalı değildir. 29'uncu Madde Çalışma Grubu ise, bilginin kişinin kimliği, karakteri ya da davranışlarına atıf yapması ya da kişinin nasıl değerlendirileceğini belirlediği durumlarda kişiye ilişkin olduğunu ifade etmektedir⁷⁵.

Kanun metninde *“kişisel verileri işlenen gerçek kişiler”* ifadesi kullanıldığı için Kanun kapsamında değerlendirilmek için hak ehliyetine sahip olmak yeterlidir⁷⁶. Ulusal mevzuatımızda yalnızca gerçek kişilere ait verilerin korunmasındaki amacın temelinde, kişisel verileri bir insan hakkı olarak görme ve koruma düşüncesi hakimdir. Kişisel verileri korumadaki hedef, temel hak ve özgürlükleri sağlamak olduğundan tüzel kişiler kapsam dışı kalmaktadır. Tüzel kişiye ait olan bir verinin, herhangi bir gerçek kişiyi belirlemesi yahut belirlenebilir kılması durumunda, söz konusu olan gerçek kişiye dair bir korumanın sağlanması gerekecektir⁷⁷.

Tüzel kişiler, KVKK kapsamındaki koruma rejiminden faydalanamamakla beraber, TMK'nın 24'üncü maddesi kapsamındaki genel kişilik haklarını koruyan hükümden, koşulları oluştuğu takdirde, faydalanabileceklerdir⁷⁸. Ayrıca, tüzel kişiler

⁷⁵ 29'uncu Madde Çalışma Grubu, 10107/05/EN-WP 105 no.lu çalışması, s.8, (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recomendation/files/2005/wp105_en.pdf, 19 Nisan 2022.

⁷⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, s.12, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/185c2130-8070-4b2b-a91e-1d48322ca352.pdf>, 29 Mayıs 2022.

⁷⁷ Aşıkoğlu, s.16.

⁷⁸ Leyla KESER BERBER/ Ali Cem BİLGİLİ, Güncel Gelişmeler Işığında Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2020, s.103.

bakımından, korunması gerekli, kamuya açık olmayan ticari sır vb. hususlar, bankacılık düzenlemeleri, rekabet hükümleri ve şirketler arası gizlilik sözleşmeleri vasıtası ile koruma altına alınmıştır. Tüzel kişilerin, kişisel verilerinin, kişisel verilerin korunmasına ilişkin düzenlemeler kapsamında korunması gereken bir menfaati bulunmamaktadır⁷⁹.

TCK madde 135 gerekçesine baktığımızda da; “*Gerçek kişi ile ilgili her türlü bilgi, kişisel veri olarak kabul edilmelidir*” şeklinde ifade edilerek, gerçek kişiye ilişkin olan bilginin kişisel veri kabul edildiğini görmekteyiz.

108 no.lu Sözleşme ve 95/46 sayılı Direktif hükümleri uyarınca, taraf devletlerin iç hukuklarına aktarım yaparken tüzel kişilere de kişisel verilerinin korunması hakkını sağlayabilmesinin önünde bir engel bulunmamaktadır. Fakat ABAD 09.11.2010 tarihli kararı⁸⁰ ile tüzel kişilerin kişisel verilerinin koruma altında olmayacağına hükmetmiştir.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu da bir kararında, “*intikal eden ilgili başvuruda yer alan, tüzel kişiliğe ait verilere erişilmesi yönündeki talebin, Kanun’un 2’nci. maddesi uyarınca, kapsam dışı bırakılarak değerlendirilemeyeceğini*” açıkça belirtmiştir⁸¹.

Embriyonun ve ölmüş kişilerin durumunu incelediğimizde, ana rahmine düşme beraberinde hak ehliyeti kazanıldığından embriyonun verileri de kişisel veri niteliği taşımaktadır. Çocuk, tam ve sağ doğum ile kişilik kazanır ve cenin olarak varlık

⁷⁹ Aşıkoğlu, s.17.

⁸⁰ ABAD, Volker ve Markus Shecke ve Hartmut Eifert v. Land Hessen, Birleştirilmiş Davalar, Dava No: C-92/09 ve C-93/09, (Çevrimiçi) <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=79001&doclang=en>, 19 Nisan 2022.

⁸¹ “Tüzel kişiliğe ait elektronik ortamda yer alan verilerin başka bir tüzel kişilik tarafından talep edilmesi” hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 19.11.2018 tarih ve 2018/131 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5423/2018-131>, 19 Nisan 2022.

kazandığı an itibari ile haklardan yararlanabilmektedir⁸². Ölüm ile kişilik sona ermiş olduğundan ölmüş kişilere ait veriler kişisel veri niteliğini taşımamaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, ölmüş kişinin kişisel verilerinin yakınları ile ilişkili olup olmadığıdır. Örnek vermek gerekir ise, ölmüş kişinin verileri mirasçıları açısından kişisel veri niteliğinde olabilmektedir⁸³.

3. Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Temel Kavramlar

3.1. Kişisel Verilerin İşlenmesi

95/46 sayılı Direktif'e göre, kişisel verilerin işlenmesi faaliyeti; “silme veya tahrip etme, engelleme, birleştirme veya sıralama, sağlama ya da dağıtma, iletme ile açıklama, toplama, kaydetme, organizasyon, depolama, adaptasyon ya da değiştirme, kurtarma, danışma gibi otomatik veya otomatik olmayan araçlar ile kişisel veriler üzerinde yapılan herhangi bir faaliyet ya da faaliyet dizisi⁸⁴” olarak tanımlanmıştır. GDPR'a göre, kişisel verilerin işlenmesi tanımının da aynı yönde yapıldığı görülmektedir. (GDPR md.4/2.)

KVKK md.3/e uyarınca; “*Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde*

⁸² Aydın ZEVLİLİLER/ Ayşe HAVUTÇU/ Şeref ERTAŞ, M. Beşir ACABEY/ Damla GÜRPINAR, Yeni Medeni Kanuna Göre Medeni Hukuk, Ankara, Turhan Kitabevi, 2018, s.72.

⁸³ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.105.

⁸⁴ 96/45 No.lu Direktif md.2/d.

gerçekleştirilen her türlü işlem”, kişisel verilerin işlenmesini tanımlar. Kanun’un lafzı ve gerekçesinden anlaşılabileceği üzere, kişisel verilerin işlenmesi kanunda sayılmış olan veri işleme türleri ile sınırlandırılmamış olup, bir veri üzerinde gerçekleştirilebilen her türlü işlemi ifade etmektedir. Kişisel verilerin işlenmesi faaliyeti, kişisel verinin elde edilmesinden itibaren veri üzerinde yapılan tüm işlem türlerini kapsamaktadır⁸⁵.

Belirtilen şekilde toplandıktan sonra kişisel verileri silme, yok etme veya anonim hale getirme işlemlerine kadarki süreçte meydana gelen her türlü faaliyet, Kanun nezdinde kişisel verilerin işlenmesi olarak göz önüne alınmaktadır. Verinin nasıl tutulduğu ve nasıl kullanıldığı hususları da, en az verinin kendisi kadar önem arz etmektedir⁸⁶.

Otomatik veya kısmen otomatik yollarla işlenen veya otomatik olmamakla birlikte bir veri kayıt sistemi dahilinde bulunan kişisel verilerin kaydı, depo edilmesi, muhafaza edilmesi, değişiklik yapılması, revize edilmesi, aktarılması, açıklanması, devir alınması, elde edilebilecek duruma getirilmesi, kullanılmasının sınıflandırılması veya kullanımının engellenmesi şeklinde olan çeşitli işlemler olarak belirtilmiştir⁸⁷. Kanun’un gerekçesine bakıldığında, gerekçenin lafzından bu işlemlerin sınırlı olarak sayılmadığı anlaşılmaktadır.

Ayrıca, yukarıda bahsi geçtiği üzere, kişisel verilerin, kanun nezdinde değerlendirilebilmesi için, kısmen ya da tamamen otomatik sistemler ile veya bir otomatik sistemle işlenmemekle birlikte herhangi bir veri kayıt sistemine dahil olarak işlenmesi gerekmektedir. Böylelikle, bu tanım dışında kalan, başka bir deyişle, veri

---

⁸⁵ Uyarer, s.114.

⁸⁶ Kişisel Verilerin Korunması Kurulu, 6698 Sayılı Kanunda Yer Alan Temel Kavramlar Rehberi, s.11, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4187/6698-Sayili-Kanun'da-Yer-Alan-Temel-Kavramlar>, 29 Mayıs 2022.

⁸⁷ Uyarer, s.114.

kayıt sistemine dahil olmayan kişisel verilerin, otomatik olmayan işlemlerle işlenmesi durumunda, yapılan her türlü işlem, bu kanun çerçevesi dışında değerlendirilecektir⁸⁸. Kanun'un lafzı, kişisel verilerin el ile yapılan ve otomatik olmayan ile otomatik işlenmesi arasında uygulama açısından bir fark olmadığı yönündedir. Yalnızca, kişisel verinin el ile işlendiği durumlarda, kişisel verinin bir kayıt sisteminin şartı olması gerekmektedir. Birtakım bilgilerin, örneğin, isim-soy isim, kimlik numarası gibi kriterlere göre el ile yapılan ve otomatik olmayan bir şekilde kağıda kaydedilmesi, işleme faaliyetinin belirli bir kriter ile yapılması sebebi ile Kanun çerçevesinde değerlendirilecektir. Fakat, herhangi bir veri kayıt sistemine kaydedilmeden, düzensiz olarak saklanan ve aranılan verinin bulunması için bir yöntemin bulunmadığı basılı kağıt üzerindeki veriler, Kanun kapsamında değerlendirilemeyecektir⁸⁹.

Sonuç olarak, kişisel verilerin hukuka uygun işlenmesi amacı ile; işlemenin veri işleme şartlarına dayanması, aydınlatmanın gerçekleşmiş olması ve genel (temel) ilkelere uygun olması gerekmektedir.

3.2. Veri kayıt sistemi

Veri kayıt sistemi, belirli kriterlere göre kişisel verilerin yapılandırılarak işlendiği kayıt sistemini belirtmektedir. Veri kayıt sistemleri elektronik ya da fiziki ortamlarda oluşturulabilmektedirler⁹⁰.

---

⁸⁸ Uyarer, s.115.

⁸⁹ Anı, s.88.

⁹⁰ Dölger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.115.

Veri kayıt sisteminde kişisel veriler; isim-soy isim olarak veya T.C. kimlik numarası ile sınıflara ayrılabilceğı gibi, kredi borcunu ödemeyenler için yapılacak sınıflandırma da bu çerçevede değerdendirilecektir⁹¹.

Örnek vermek gerekir ise, gelişigüzel bir şekilde hiçbir kritere uyulmaksızın, yalnızca kişilerin isim ve soy isimlerinin kağıda yazılması, Kanun kapsamında değerdendirilemez iken, bu isimlerin belirli kriterler ile kağıda yazılması halinde, bu veriler Kanun dahilinde değerdendirilir⁹².

Kanun'un gerekçesi uyarınca, otomatik olmayan yollarla işlenen kişisel veriler, bir veri kayıt sisteminin parçası değıl ise, Kanun çerçevesinde değerdendirilmeyecektir. Bu durumda, veri üzerinde değerdereşecek bir işleme faaliyeti açısından öncelikle otomatik olup olmadığı, daha sonra otomatik olmayan işleme durumu mevcut ise, verinin bir veri kayıt sistemi dahilinde işlenip işlenmediğinin belirlenmesi gerekecektir.

Kurul bir kararında⁹³, şikayet edilenin, başvuranın ailesi hakkında olan bilgilere, hukuk dışı yöntemler ile ulaşarak, yargıya ve üçüncü kişilere aktardığı iddiası karşısında, kişisel veri paylaşımının mercilere yazılan dilekçelerden oluştuğı, şikayet edilen tarafından kısmen ya da tamamen otomatik olan yahut herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla, otomatik olmayan yollar kullanılarak veri işlenmediğı sonucuna vararak, şikayet edilenin veri sorumlusu olmadığına dair karar vermiştir.

⁹¹ Kişisel Verilerin Korunması Kurulu, 6698 Sayılı Kanunda Yer Alan Temel Kavramlar Rehberi, s.30, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4187/6698-Sayili-Kanun'da-Yer-Alan-Temel-Kavramlar>, 29 Mayıs 2022.

⁹² Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, s.24, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/185c2130-8070-4b2b-a91e-1d48322ca352.pdf>, 29 Mayıs 2022.

⁹³ Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 01.03.2019 tarihli, 2019/47 sayılı kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5462/2019/47>, 6 Nisan 2022.

3.3. İlgili kişi

Bilginin kişisel veri olarak tanımlanabilmesi için, belirli yahut belirlenebilir bir kişi ile ilişkili olması gerekmektedir. Daha önce kişisel verilerin “Gerçek Kişiyeye Ait Olması” başlığı altında incelediğimiz üzere, Kanun’da yalnızca gerçek kişilerin verilerinin korunması öngörülmektedir. Bu sebeple, Kanun’da kişisel verisi işlenen gerçek kişiyi belirtmek amacı ile “*ilgili kişi*” terimi kullanılmıştır. Kanunda yer alan kişisel veri tanımı uyarınca, tüzel kişiye ait bir verinin herhangi bir gerçek kişiyi belirlemesi ya da belirlenebilir kılması durumunda, bu veriler Kanun çerçevesinde koruma kapsamı içindedirler. Bu düzenleme ile korunan menfaat, “*belirlenen ya da belirlenebilecek gerçek kişi*”ye ait olacaktır. Kanunda, hiçbir şekilde tüzel kişilere ait veriler korunmamaktadır⁹⁴. Örnek vermek gerekir ise, bir şirketin vergi numarasının işlenmesi durumunda, o şirket tüzel kişiliği, ilgili kişi olamazken, o şirkette çalışan bir kişinin özlük dosyası kapsamında bulunan kişisel verilerinin işlenmesi durumunda, şirket çalışanı, ilgili kişi sıfatına haiz olacaktır⁹⁵. Fakat, haberleşme sektöründe yapılan bazı ikincil düzenlemelerde, tüzel kişilerin kişisel verilerinin de, kişisel veri olarak değerlendirildiği görülmektedir. Örnek vermek gerekir ise, 24.07.2012 tarihli 28363 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğin Korunması Hakkında Yönetmelik” md.3/1-h uyarınca kişisel veri, “*belirli veya kimliği belirlenebilir gerçek ve tüzel kişilere ilişkin bütün bilgiler*” şeklinde tanımlanmıştır. Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısı’nda ilk başta tüzel kişilerin kişisel verilerinin de, kişisel veri olarak kapsama alınacağı

⁹⁴ Kişisel Verilerin Korunması Kurulu, 6698 Sayılı Kanunda Yer Alan Temel Kavramlar Rehberi, s.8, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4187/6698-Sayili-Kanun'da-Yer-Alan-Temel-Kavramlar>, 29 Mayıs 2022.

⁹⁵ Altındere, s. 34.

değerlendirilmiş, fakat 2008 yılındaki değişiklik ile tüzel kişilerin kişisel verileri, Kanun kapsamı dışarısında bırakılmıştır.

KVKK md. 11 uyarınca ilgili kişinin; kişisel verilerinin işlenip işlenmediğini öğrenme, kişisel verileri işlenmişse, buna ilişkin bilgi talep etme, kişisel verilerinin işlenme amacını ve bunların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını öğrenme, yurt içinde veya yurt dışında kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişileri bilme, kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması hâlinde, bunların düzeltilmesini isteme, kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme, kişisel verilerin düzeltilmesi, silinmesi veya yok edilmesine ilişkin işlemlerin kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere bildirilmesini isteme, işlenen verilerin münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla analiz edilmesi suretiyle kişinin kendisi aleyhine bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz etme, kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması hâlinde, zararın giderilmesini talep etme hakları bulunmaktadır⁹⁶.

Öğreti ve uygulamaya baktığımızda “*ilgili kişi*” kavramının karşılığı olarak “*veri öznesi*”, “*veri sahibi*” ya da “*veri ilgilisi*” kavramları da kullanılmakta ise de, Kanun’da geçen “*ilgili kişi*” kavramı daha kapsamlı olduğundan Kanun’daki şekliyle kullanımı daha yerinde olmuştur⁹⁷.

3.4. Veri Sorumlusu

Kişisel verileri koruma hukukunun ana aktörlerinden biri, veri sorumlusudur. KVKK madde 3/1-1’a göre, veri sorumlusu, “*kişisel verilerin işleme amaçlarını ve araçlarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu*

⁹⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, İlgili Kişinin Hakları, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2036/Ilgili-Kisinin-Haklari>, 1 Mart 2022.

⁹⁷ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.118.

tutulan gerçek veya tüzel kişi”dir. Tüzük’te veri sorumlusu, “*data controller*” olarak adlandırılmış ve veri sorumlusu, “*tek başına veya başkaları ile birlikte kişisel verilerin işlenmesine ilişkin amaç ve yöntemleri belirleyen gerçek ya da tüzel kişi, kamu kuruluşu, kurumu veya diğer herhangi bir organ*” şeklinde tanımlanmıştır⁹⁸. Burada gerçek kişiler, kamu ve özel hukuk tüzel kişileri kapsam alanına girmektedirler. Tüzel kişiler, işleme faaliyetleri nezdinde kendileri veri sorumlusu olup, hukuki sorumluluk, tüzel kişiye ait olacaktır. Tüzel kişi için kamu veya özel hukuk tüzel kişileri ayrımı yapılmamıştır. Şirketlerdeki departmanlarda, departmanların ayrı ayrı tüzel kişiliği mevcut değildir. Bu departmanlar, veri sorumlusu olamadıkları gibi, şirketin bu hususta bir kişiye görev ve yetki vermesi de, şirket tüzel kişiliğini, veri sorumlusu olma sorumluluğundan kurtarmamaktadır. Şirketler topluluğunda ise, topluluğa ait her bir şirketin ayrı tüzel kişiliği bulunduğundan, bu şirketlerin her birinin, ayrı olarak veri sorumlusu olması mümkün olacaktır⁹⁹.

KVKK md. 16/2 ile, veri sorumlularının kişisel veri işleme eylemine başlamasından önce, Veri Sorumluları Sicili’ne kayıt olmaları zorunluluğu getirilmiştir. Böylece, veri sorumlularının kim olduğu kamu tarafından bilinmekte ve kişisel verilerin korunması daha etkin bir şekilde sağlanmaktadır.

Veri işleme faaliyetinin neden ve nasıl gerçekleştirileceği hususunda karar veren kişi, veri sorumlusudur. Veri sorumlusu, veri işleme faaliyetinin amaç ve yöntemini belirlemektedir. Veri sorumlusu, Kanun’da öngörülen yükümlülüklerle uymadığı takdirde idari para cezası yaptırımıyla karşılaşmaktadır.(KVKK md.18)

---

⁹⁸ GDPR md.4/7.

⁹⁹ Kişisel Verilerin Korunması Kurulu, 6698 Sayılı Kanunda Yer Alan Temel Kavramlar Rehberi, s.21, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4187/6698-Sayili-Kanun'da-Yer-Alan-Temel-Kavramlar>, 29 Mayıs 2022.

Veri işleme işleminde veri sorumlusu olup olunmadığı değerlendirilirken aşağıdaki hususlarda tespitler yapılabilir; kişisel verilerin ilk etapta toplanması ve yasal dayanağı, hangi kişisel verilerin toplandığı, verilerin hangi amaçla kullanıldığı, verileri toplanılan kişi grupları, verilerin yayınlanıp yayınlanmadığı, ilgili kişinin erişimi ile diğer hakların kullanılıp kullanılmadığı, verilerin ne kadar süre muhafaza edildiği.

Aynı kişi bazı durumlarda veri sorumlusu, bazı durumlarda ise, veri işleyen olabilmektedir. Bu ayrım dikkatli yapılmalıdır. Veri işleme faaliyetleri bakımından sorumluluk, temel olarak, veri sorumlu üzerindedir. Bazı durumlarda, veri işleyenin sorumlu olması, veri sorumlusunun sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır¹⁰⁰. Örnek olarak, bir muhasebe şirketi, kendi personellerine ilişkin tuttuğu veriler ile ilgili veri sorumlusu sayılırken, müşterisi olan şirketler ile ilgili tuttuğu veriler açısından ise veri işleyen sayılacaktır¹⁰¹. Tüzük'e baktığımızda, iki ya da daha çok veri sorumlusunun veri işleme amaç ve yöntemlerini beraber belirlemeleri durumunda, müşterek veri sorumlusu oldukları kabul edilmektedir.(GDPR md.26/1)

Bir başka açıklık getirilmesi gereken husus ise, özel hukuk tüzel kişileri nezdinde veri işleme faaliyetlerini yönetmekle görevlendirilen kişinin, veri sorumlusu olmadığıdır. Kişisel verileri işleme amaçları, araçları belirlenmesinden ve veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden Şirket'in sorumlu olduğu durumlarda, veri işleme faaliyetlerini yönetmekle görevlendirilen kişi, sadece uyum çalışmalarını yürüten bir çalışan olarak kabul edilecektir. Şirket veri sorumlusu olmaya devam edecektir¹⁰².

---

¹⁰⁰ Küzeci, s.320.

¹⁰¹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Veri Sorumlusu ve Veri işleyen, s.2, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4195/Veri-Sorumlusu-ve-Veri-Isleyen>, 29 Mayıs 2022.

¹⁰² Küzeci, s.322.

Kanun'un 10'uncu maddesi ile veri sorumlularının işledikleri kişisel veriler için aydınlatma yükümlülüğü getirilmiştir. Aydınlatma yükümlülüğü, işlenen kişisel veriler hakkındaki bilgilendirmeyi ifade etmektedir. Veri sorumlusu için yükümlülük, ilgili kişi için ise, bir hak olan aydınlatma yükümlülüğü, kişisel verilerin hukuka uygun olarak işlenmesi için de bir şart olarak karşımıza çıkmaktadır. Aydınlatma yükümlülüğü çerçevesinde Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'e¹⁰³ uygun hareket edilmesi gerekmektedir¹⁰⁴.

İlgili kişilerce yahut Kurul'un belirleyeceği yöntemler ile veri sorumlusuna Kanun'un uygulanması ile ilgili yöneltilen talepleri, veri sorumlusu, en kısa sürede ve en geç otuz gün içerisinde sonuçlandırmak ile yükümlüdür. Bu talep veri sorumlusu tarafından reddedilir ise, ilgili kişiye cevap yazılı yahut elektronik ortamda verilir. Talep kabul edilir ise, veri sorumlusu talebin gereğini yerine getirir. Talebin reddedilmesi, cevabın yetersiz olması ya da süresi içerisinde talebe cevap verilmemesi halinde, ilgili kişinin, veri sorumlusunun yanıtını öğrendiği tarihten 30 gün ve her halde başvuru tarihinden itibaren altmış gün içerisinde Kurul'a şikayet hakkı bulunmaktadır¹⁰⁵.

Kurul, şikayet üzerine yahut ihlali öğrenmesi ile resen görev alanında olan hususlarda yapacağı inceleme neticesinde bir ihlalin olduğunu tespit ederse, hukuka aykırılığın veri sorumlusunca giderilmesi yönünde karar verir ve bu kararı ilgililere

---

¹⁰³ 10 Mart 2018, 30356 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelik, (Çevrimiçi) <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180310-5.html> 1 Mart 2022.

¹⁰⁴ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Rehberi, s.3, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5394/Aydinlatma-Yukumlulugunun-Yerine-Getirilmesinde-Rehberi>, 29 Mayıs 2022.

¹⁰⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, İlgili Kişiler Tarafından Yapılan Başvuruların Cevaplanması Yükümlülüğü, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2046/Ilgili-Kisiler-Tarafindan-Yapilan-Basvurularin-Cevaplanmasi-Yukumlulugu>, 1 Mart 2022.

tebliğ eder. Bu kararı, veri sorumlusu, kararın tebliğ tarihinden itibaren gecikmeden ve en geç otuz gün içinde yerine getirmelidir¹⁰⁶.

3.5. Veri İşleyen

Veri sorumlusu, ilgili kişilerin kişisel verilerini kendisi işleyebileceği gibi, veri işleme faaliyetinde üçüncü kişilerin de desteğini alabilmektedir. KVKK madde 3/1-ğ ile, bu durum, “*veri sorumlusunun verdiği yetki ile onun adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişiler “veri işleyen (“data processor”) açık olarak belirtilmektedirler. Tüzük’te veri işleyen “processor” olarak adlandırılmış ve benzer bir şekilde tanımlanmıştır*¹⁰⁷. Belirtilen kişiler, veri sorumlusu organizasyonu dışında çalışan ve kendilerine gelen talimatlar doğrultusunda veri işleyen gerçek veya tüzel kişilerdir. Veri işleyen, veri sorumlusundan gelen talimatlar doğrultusunda veri işleme faaliyetinde bulunduğundan, gerçekleştirdiği veri işleme faaliyeti daha çok teknik kısmı meydana getirmektedir. Veri işleyenin kişisel verilerin işlenmesinde doğrudan herhangi bir menfaati bulunmamalıdır. Bir gerçek veya tüzel kişi hem veri sorumlusu hem veri işleyen olabilmektedirler. Örnek vermek gerekir ise, bir muhasebe şirketi kendi çalışanları ile ilgili tuttuğu veriler açısından veri sorumlusu konumunda iken, müşterisi olan şirketler açısından tuttuğu veriler için ise, veri işleyen konumunda olacaktır¹⁰⁸.

¹⁰⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Veri Sorumlusu, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2047/Kurul-Kararlarinin-Yerine-Getirilmesi-Yukumluluğu>, 1 Mart 2022.

¹⁰⁷ GDPR md.4/8 uyarınca veri işleyen, “*veri sorumlusunun adına kişisel verileri işleyen gerçek ya da tüzel kişi, kamu kuruluşu, kurumu ya da diğer herhangi bir organ*” şeklinde tanımlanmıştır.

¹⁰⁸ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 6698 Sayılı Kanun’da Yer Alan Terimler Rehberi, s.5, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4186/6698-Sayili-Kanunda-Yer-Alan-Terimler>, 29 Mayıs 2022.

3.6. Açık Rıza

Kanun'un yürürlüğe girmesi ile, hayatımıza, bu çalışmamızın da ana konusu olan “açık rıza” kavramı da girmiştir. Kişisel verilerin işlenmesi faaliyetinin kapsamı çok geniş olduğundan, yalnızca belirli şartlar oluştuğunda kişisel verilerin işlenmesinin hukuki dayanağı meydana gelmektedir. Bu şartlardan öncelikli olarak aklımıza ilgili kişinin rızası gelmektedir. Açık rıza Kanun'un 3'üncü maddesinde; “*belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirilmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rıza*” olarak tanımlanmaktadır.

Bununla birlikte Anayasa'nın 20'nci maddesinin 3'üncü fıkrası uyarınca, kişisel verilerin sadece kanunda öngörülen hallerde ya da kişinin açık rızası ile işlenebileceği belirtilmiştir.

6698 sayılı Kanun ile, özel nitelikli ve özel nitelikli olmayan kişisel veriler açısından açık rıza, bir hukuka uygunluk sebebi olarak görülmüştür. Kanun'da sırası ile; 5'inci maddenin 1'inci fıkrası ile “*Kişisel veriler ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenemez*”, 6'ncı maddenin 2'nci fıkrası ile “*Özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır*”, 8'inci maddenin 1'inci fıkrası ile “*Kişisel veriler, ilgili kişinin açık rızası olmaksızın aktarılamaz*”, 9'uncu maddenin 1'inci fıkrası ile “*Kişisel veriler, ilgili kişinin açık rızası olmaksızın yurt dışına aktarılamaz*” düzenlemeleri yapılmıştır¹⁰⁹.

Kişisel verilerin işlenmesine yönelik verilen açık rızanın geçerli kabul edilebilmesi için, rızanın belirli niteliklere sahip olması gerekmektedir. Kanun'un

---

¹⁰⁹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 6698 sayılı Kanun'da Yer Alan Temel Kavramlar Rehberi, s.1, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4187/6698-Sayili-Kanun'da-Yer-Alan-Temel-Kavramlar>, 29 Mayıs 2022.

3'üncü maddesi uyarınca, açık rızanın “belirli bir konuya ilişkin olması, rızanın bilgilendirmeye dayanması ve özgür irade ile açıklanması” olmak üzere üç unsuru bulunmaktadır.

Çalışmamızın “Kişisel Verilerin İşlenmesinde Hukuka Uygunluk Nedenleri” başlıklı bölümünün alt başlığı ve çalışmamızın ana konusu olan “Açık Rıza” bölümünde bu hususlara detaylı bir şekilde değinileceğinden, burada kısaca bahsedilmiştir.

3.7. Aydınlatma Yükümlülüğü

Veri sorumlusu, verilerin kim tarafından, hangi amaçla ve hangi hukuki sebeplere dayanılarak işlenebileceği, kimlere ne sebeplerle aktarılabilceği hususlarında, kişisel verilerini işlediği kişilere bilgi vermek yükümlülüğü altındadır. Kanun'un 10'uncu maddesi uyarınca, veri sorumlusu, kişisel verilerin elde edildiği esnada kendisi veya var ise temsilcisinin kimliği, verilerin hangi amaç ile işleneceği, verilerin kimlere ve ne amaçlarla aktarılabilceği, kişisel veri toplama yöntemi ve hukuki nedenleri hususunda verisi işlenen kişiye bilgi aktarımı yapılması gerekmektedir¹¹⁰.

Açık rızaya dayalı veri işleme faaliyetinde ya da Kanun'dan kaynaklanan diğer şartların varlığı halinde, veri işlendiği hallerde de veri sorumlusu, ilgili kişiyi bilgilendirme yükümlülüğü altındadır. Diğer bir deyiş ile, kişisel veri işlendiği her halde aydınlatılma yapılmalıdır¹¹¹.

¹¹⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 6698 sayılı Kanun'da Yer Alan Terimler Rehberi, s.10, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4186/6698-Sayili-Kanunda-Yer-Alan-Terimler>, 29 Mayıs 2022.

¹¹¹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Veri Sorumlusu, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2033/Aydinlatma-Yukumlulugu->, 1 Mart 2022.

Aydınlatma yükümlülüğünün gerçekleştirilmesi hususunda herhangi bir şekil şartı öngörülmemiştir. Tek taraflı beyan ile bu yükümlülük gerçekleştirilebilmektedir. Veri sorumlusu yahut yetkilendirdiği kişi, aydınlatma yükümlülüğünü sözlü, yazılı, ses kaydı, çağrı merkezi gibi fiziki veya elektronik ortam aracılığı ile yerine getirebilmektedir. Veri sorumlusu, aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirildiğini ispat ile yükümlüdür¹¹². Açık rıza şartına dayalı olarak kişisel veri işlendiği durumlarda, aydınlatma yükümlülüğü ve açık rıza alma faaliyetlerinin ayrı ayrı yapılması gereklidir.

İlgili kişilere yönelik yapılan aydınlatma, kişisel veri işleme faaliyetine özel olmalıdır. Veri işleme faaliyeti ile sınırlandırılmamış, veri sorumlusu açısından genel veri işleme belgesi niteliğinde olan gizlilik politikaları yahut veri işleme politikaların, aydınlatma metinleri olarak kullanılmaması gereklidir¹¹³.

10 Mart 2018 tarih ve 30356 sayılı Resmi Gazete’de “*Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ*” yayımlanmış olup, bilgilendirme yükümlülüğü açısından önem arz eden bir düzenleme olarak yer almıştır.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu internet sayfasında 26.06.2020 tarihli “*Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesi Hakkında Kamuoyu Duyurusu*”¹¹⁴ yayınlamıştır.

---

¹¹² KVKK Rehberler, 100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, s.52, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/185c2130-8070-4b2b-a91e-1d48322ca352.pdf>, 29 Mayıs 2022.

¹¹³ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunun Hakkında Doğru Bilinen Yanlılar-2, s.39, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7151/6698-Sayili-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Hakkinda-Dogru-Bilinen-Yanlislar-2>, 29 Mayıs 2022.

¹¹⁴ Bkz (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6765/AYDINLATMA-YUKUMLULUGUNUN-YERINE-GETIRILMESI-HAKKINDA-KAMUOYU-DUYURUSU>, 6 Nisan 2022.

Kurul verdiği bir kararda¹¹⁵, online bir platformda iş başvurusu yaparken üyelik kaydı yapılmasının da zorunlu olması, üyelik kaydı yapılırken ise aynı kutucuğun işaretlenerek, hem aydınlatma metninin okunduğuna hem de kişisel verilerin işlenmesi konusunda açık rıza verildiğine ilişkin onay alınması yoluna gidilmesi üzerine, açık rıza şartına dayalı veri işleme faaliyetinde, aydınlatma yükümlülüğü ve açık rıza alınması işlemlerinin ayrı ayrı yerine getirilmesini hükme bağlamıştır.

3.8. Veri Sorumluları Sicili

Veri sorumluları sicili (*“VERBİS”*), 6698 sayılı Kanun uyarınca, veri sorumlularının kayıt olmak mecburiyetinde oldukları, kamuya açık olarak tutulması Kişisel Verilerin Korunması Kurumu Başkanlığı tarafından öngörölmüş olan bir kayıt sistemi olarak tanımlanmaktadır¹¹⁶. Kanun’un 16’ncı maddesi ile, veri sorumluları sicili, sicile kayıt yükümlülüğü bulunan veri sorumluları için veri işlemeye başlanmadan önce kendilerini kaydettirecekleri ve Kişisel Verileri Koruma Kurulu denetiminde aleni olarak tutulan bir sicildir¹¹⁷. Bu sicil ile, veri sorumlularının kimler olduğu kamu ile paylaşılmakta ve kişisel verilerin korunmasının daha etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi gayesi bulunmaktadır.

Kanun’un yine 16’ncı maddesi ile veri sorumluları siciline kayıt yükümlülüğünden hangi veri sorumlularının muaf tutulacağına, Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun karar vereceği belirtilmiştir. 30 Aralık 2017 tarihinde yürürlüğe

¹¹⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 26/07/2018 tarihli ve 2018/90 sayılı Kararı,(Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5420/2018-90>, 6 Nisan 2022.

¹¹⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 6698 sayılı Kanun’da Yer Alan Terimler Rehberi,s.11, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4186/6698-Sayili-Kanunda-Yer-Alan-Terimler>, 29 Mayıs 2022.

¹¹⁷ Uyarer, s.160,161.

giren Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik¹¹⁸ ile de, veri sorumluları siciline ilişkin denetim, idare, başvuru, erişim gibi hususlar ise, ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

3.9. Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi

Kanun'un "*kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi*" başlığı altında düzenlenen 7'nci maddesi ile, Kanun ve ilgili diğer kanun hükümlerine uygun olarak işlenen verilerde, veri sorumlusu tarafından işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması ile işlenen kişisel verilerin resen ya da ilgili kişinin talep etmesi ile silinmesi, yok edilmesi ya da anonim hale getirilmesi gerekmektedir.

Kişisel verilerin işlenmesini gerektiren nedenlerin ortadan kalkması ile kişisel verileri silmek, yok etmek ya da anonim hale getirmek, veri sorumlusuna yüklenen sorumluluklardan biridir. Bu durum için ilgili kişinin başvuruda bulunması gerekli değil iken, ilgili kişinin kişisel verilerinin silinmesini ya da yok edilmesini talep etme hakkı da bulunmaktadır¹¹⁹.

Bu maddeye ilişkin, 28.10.2017 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanıp, 01.01.2018 tarihinde yürürlüğe girmiş olan 30224 sayılı "*Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik*¹²⁰" ile detaylı düzenleme yapılmıştır. Bu yönetmelik ile KVKK'da tanımlanmamış olan, kişisel verilerin silinmesi ve yok edilmesi kavramlarının tanımlamaları yapılmıştır.

¹¹⁸(Çevrimiçi) <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/12/20171230-7.htm>, 23 Mart 2022.

¹¹⁹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2038/Kisisel-Verilerin-Silinmesi,-Yok-Edilmesi-veya-Anonim-Hale-Getirilmesi>, 1 Mart 2022.

¹²⁰ (Çevrimiçi) <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/10/20171028-10.htm>, 23 Mart 2022.

Yönetmelik kapsamında, kişisel verilerin silinmesi, ilgili kullanıcıların kişisel verilere hiçbir suret ile ulaşamaz olması ve kişisel verilerin bir daha kullanılamaz duruma getirilme işlemi olarak ifade edilmiştir. (Yönetmelik md. 8)

Kişisel verilerin anonim hale getirilmesi hususuna ise, KVKK md. 3/1-b bendi kapsamında ve Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik'in 10'uncu maddesinde düzenleme getirilmiştir. Bu doğrultuda, kişisel verilerin anonim hale getirilmesi, kişisel verilerin başka veriler ile eşleşecek dahi olsa hiçbir şekilde kimliği belirli ya da belirlenebilir bir kişi ile ilişkilendirilmesi mümkün olmayan duruma getirilmesidir.

3.9.1. Kişisel Verilerin Silinmesi

İlgili kullanıcılar açısından kişisel verilerin hiçbir şekilde erişilemez ve tekrar kullanılamaz duruma getirilmesi işlemi, silme olarak tanımlanmaktadır. Veri sorumlusu, silinmiş olan kişisel verilerin ilgili kullanıcılar açısından erişilemez ve tekrar kullanılamaz olması için gereken her türlü idari ve teknik önlemleri almak ile yükümlüdür¹²¹.

Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik 4. md. uyarınca; ilgili kullanıcı, “*verilerin teknik olarak depolanması, korunması ve yedeklenmesinden sorumlu olan kişi ya da birim hariç olmak üzere, veri sorumlusu organizasyonu içerisinde veya veri sorumlusundan aldığı yetki ve talimat doğrultusunda kişisel verileri işleyen kişiler*” şeklinde ifade edilmiştir.

---

¹²¹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberi, s.6, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/yayinlar/K%C4%B0%C5%9E%C4%B0SEL%20VER%C4%B0LER%C4%B0N%20S%C4%B0L%C4%B0NMES%C4%B0.%20YOK%20ED%C4%B0LMES%C4%B0%20VEY%A%20ANON%C4%B0M%20HALE%20GET%C4%B0R%C4%B0LMES%C4%B0%20REHBER%C4%B0.pdf>, 29 Mayıs 2022.

Örnek vermek gerekir ise, veri sorumlusu ile bilgi işlem altyapısı işlemlerini veri sorumlusunun yetki ve talimatları ile yapmak için anlaşılan firma, veri işleyen olacaktır. Veri sorumlusunun veri tabanı işlemlerini yapan çalışanı bulunmamakta ise, tüm çalışanlar ilgili kullanıcı durumunda sayılacaktır. Bununla birlikte, veri işleyen firmanın veri tabanı yöneticisi dışında kalan çalışanlar da, ilgili kullanıcı olarak sayılacaklardır¹²².

Silme işleminde, kişisel verinin geri dönüştürülmesinin objektif olarak imkansız halde olması aranmamaktadır. Buradaki önemli husus, verinin kullanıcısı olarak görünenlerin veri envanterinde bu veriye bir daha erişip, kullanamamasıdır¹²³.

3.9.2. Kişisel Verilerin Yok Edilmesi

Kişisel verilerin hiç kimsenin hiçbir şekilde erişemediği, geri getirilemeyen ve tekrar kullanılamayan durumu getirilmesi işlemi ise, yok etme olarak tanımlanmaktadır.¹²⁴ Kişisel verilerin yok edilmesi ile alakalı idari ve teknik tedbirlerin alınması, veri sorumlusuna yüklenen yükümlülüklerden biridir. (Yönetmelik md.9/f.2)

Kişisel verilerin yok edilmesinin silme işleminden farkı ise, yok etme işleminde kişisel verilerin bir daha hiç kimse tarafından hiçbir şekilde erişilerek geri getirilemeyen ve tekrar kullanılamayan hale getirilmesidir. Bu durumda kişisel verilerin yok edilmesi

---

¹²² KVKK Rehberler, 100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, s.45, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/185c2130-8070-4b2b-a91e-1d48322ca352.pdf>, 29 Mayıs 2022.

¹²³ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.165.

¹²⁴ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberi, s.9, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/yayinlar/K%C4%B0%C5%9E%C4%B0SEL%20VER%C4%B0LER%C4%B0N%20S%C4%B0L%C4%B0NMES%C4%B0.%20YOK%20ED%C4%B0LMES%C4%B0%20VEY%A%20ANON%C4%B0M%20HALE%20GET%C4%B0R%C4%B0LMES%C4%B0%20REHBER%C4%B0.pdf>, 29 Mayıs 2022.

için, verilere adli bilişim ve veri kurtarma yazılımları ile dahi erişilemez bir yöntem uygulanmalıdır¹²⁵.

3.9.3. Anonim Hale Getirilmesi

Kişisel verilerin korunması hususunda önemli olan bir diğer kavram, anonimleştirmedir. Kişisel verilerin anonim hale getirilmesi, kişisel verilerin başka verilerle eşleştirilmesi durumunda dahi kimliği belirli ya da belirlenebilir bir gerçek kişi ile ilişkilendirilmesinin mümkün olamayacağı duruma getirilmesidir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, kişisel veri ile kişisel veri sahibinin arasındaki ilişkinin koparılmasıdır. Yani, anonimleştirme yapılmasına rağmen kişisel verinin kime ait olduğu anlaşılıyor ise bu durumda anonimleştirme söz konusu olamayacaktır¹²⁶. Veri sorumlusu, kişisel verilerin anonim hale getirilmesi ile ilgili idari ve teknik önlemleri almak ile yükümlüdür. (Yönetmelik md.10/f.3)

Kişisel verilerin anonim hale getirilmesi için; verilerin, veri sorumlusu ya da alıcı grupları tarafından geri döndürülmesi veya verilerin başka verilerle eşleştirilmesi vb. kayıt ortamı ve ilgili faaliyet alanı bakımından uygun olan tekniklerin kullanılması ile dahi kimliği belirli yahut belirlenebilir bir gerçek kişi ile ilişkilendirilemez hale getirilmiş olması gereklidir¹²⁷.

¹²⁵ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.166.

¹²⁶ Av. Habip BOZKURT, Kişisel Verilerin İşlenmesinin Hukuki Boyutu, Ankara, Yetkin Yayınları, 2021, s.31.

¹²⁷ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberi, s.16, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/yayinlar/K%C4%B0%C5%9E%C4%B0SEL%20VER%C4%B0LER%C4%B0N%20S%C4%B0L%C4%B0NMES%C4%B0.%20YOK%20ED%C4%B0LMES%C4%B0%20VEY%A%20ANON%C4%B0M%20HALE%20GET%C4%B0R%C4%B0LMES%C4%B0%20REHBER%C4%B0.pdf>, 29 Mayıs 2022.

4. Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler

Kişisel verilerin korunmasına ilişkin düzenlemelerdeki temel amaç, kişisel veriler ile ilgili faaliyetlerin insan onuruna ve insani değerlere uygun olarak yapılmasıdır. Bunu sağlamak için de, kişisel verilerin korunmasına yönelik düzenlemelerde genel ilkelerin benimsenmesi gerekmektedir. Pek çok ülke uygulamasında görülen ve uluslararası belgelerle de kabul edilen kişisel verilerin işlenmesine yönelik temel ilkeler mevcuttur.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 4'üncü maddesi uyarınca, kişisel verilerin işlenmesine yönelik usul ve esaslar, 108 sayılı Sözleşme ve 95/46/EC sayılı Direktif ile paralel olacak şekilde belirlenmiştir.

Bu doğrultuda; KVKK md. 4/2 uyarınca, kişisel verilerin işlenmesine yönelik düzenlenen genel (temel) ilkeler şöyledir; hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma, doğru ve gerektiğinde güncel olma, belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme, işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma, ilgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme.

Kişisel verilerin işlenmesine yönelik sayılan bu ilkeler, bütün kişisel verilerin işlenmesi faaliyetlerinin temelinde göz önüne alınmalı ve bu ilkeler doğrultusunda veri işleme faaliyetleri sürdürülmelidir¹²⁸.

Bu ilkelere baktığımızda, tek başlarına kişisel verilerin işlenmesinde hukuka uygunluk sebebi olmasalar bile, rıza alındığı durumlarda dahi, genel ilkelere uyulmamış ise, hukuka aykırı bir şekilde veri işlendiği söylenebilmektedir. Bu ilkelerin, tüm kişisel

---

¹²⁸ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler Rehberi, s.1, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4189/Kisisel-Verilerin-Islenmesine-Iliskin-Temel-Ilkeler>, 29 Mayıs 2022.

veri işleme faaliyetlerinin özünde olması ve tüm kişisel veri işleme faaliyetlerinin bu ilkelere uygun bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir¹²⁹.

Kurul vermiş olduğu bir kararda¹³⁰, Kanun'un 5'inci maddesinin ikinci fıkrasının (f) bendine göre, ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydı ile veri sorumlusunun meşru menfaatleri için kişisel veri işlenmesinin zorunlu olduğu hallerin tespiti açısından değerlendirilmesi gereken hususları açıklamıştır.

Aşağıda sırası ile kişisel verilerin işlenmesinde göz önüne alınması gereken beş ilkeyi inceleyeceğiz.

4.1. Hukuka ve Dürüstlük Kurallarına Uygun Olma İlkesi

Kişisel verilerin korunması kapsamında uyulması gereken temel ilkelerden ilki "*hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma*" ilkesidir. Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma ilkesi, kanun ve diğer yasal düzenlemeler ile getirilen ilkelere kişisel verilerin işlenmesi faaliyetlerinde de uygun hareket edilmesi yükümlülüğünü yüklemektedir. Hukuka uygun olma ilkesi gereği kanunlar ve tüm hukuki düzenlemelere uyulması zorunludur. Kişisel verilerin işlenmesi faaliyeti çok kapsamlı bir süreci ifade ettiğinden, tüm bu süreçte, hukuka uygun olma ilkesine uyulması gerekmektedir.

Aynı zamanda, bu işleme faaliyeti, dürüstlük kuralına da uygun olarak yerine getirilmelidir. TMK md. 2 'de düzenlenmiş olan dürüstlük kuralı, kişisel verilerin korunması kapsamında değerlendirildiği bir ilkedir. Veri sorumlusu, dürüstlük kuralına

¹²⁹ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.171.

¹³⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 25.03.2019 tarihli, 2019/78 sayılı Kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5434/2019-78>, 6 Nisan 2022.

uygun olma ilkesi gereği, veri işleme faaliyetlerindeki hedeflerine ulaşmaya çalışırken, ilgili kişilerin de çıkar ve makul beklentilerini göz önüne almalıdır. Dürüstlük kuralı çok kapsamlı bir tanımı içermektedir. Medeni hukuk anlamında, dürüstlük kuralı, kişilerden namus sahibi ve dürüst bir insan olarak beklenen davranışı göstermelerini ifade eder. Dürüstlük kuralı, sadece, Medeni Hukuk açısından değil tüm hukuk alanları kapsamında geçerli sayılan bir ilkedir¹³¹.

Kişisel verilerin korunması bakımından dürüstlük kuralına baktığımızda ise, veri sorumluları, hukuk kurallarına dayalı olarak gerçekleştirdikleri veri işleme faaliyetlerinde, bu hukuk kurallarının hedefine bakarak en az veriyi işlemeli ve ilgili kişilerin öngöremeyeceği davranışlardan kaçınmalıdır.¹³² Ayrıca, veri sorumlusu, aydınlatma ve uyarı yükümlülüklerine dikkat ederek, ilgili kişi için veri işleme faaliyetlerinde şeffaf davranmalıdır. GDPR’ da hüküm altına alınmış olan şeffaflık ilkesi, KVKK’da hüküm altına alınmamış olsa dahi, veri sorumlularının, veri işleme faaliyetleri süresince şeffaf olmaları gereklidir. Bu ilke uyarınca, diğer hukuk norm ve evrensel hukuk ilkelerine uygun faaliyetler yürütülmelidir. Bu bağlamda, hukuka uygunluk kavramının kapsamı bayağı geniştir¹³³. O halde, bu ilkenin asıl önemi, diğer ilkeleri de kapsayan genel kural niteliğinde oluşu ve bu ilkelere uygun olabilmesi için mutlak surette var olması gerektiğidir¹³⁴. Kurul bir kararında¹³⁵; bir havayolu

---

¹³¹ M.Kemal OĞUZMAN/Nami BARLAS, Medeni Hukuk, 24.Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2018, s.262-263.

¹³² KVKK Rehberler, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorular Sorular, s.43, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/c148901d-cd7f-43ff-ae9a-978fb78fb43c.pdf>, 30 Mayıs 2022.

¹³³ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler Rehberi, s.2, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4189/Kisisel-Verilerin-Islenmesine-Iliskin-Temel-Ilkeler>, 30 Mayıs 2022.

¹³⁴ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular, s.42, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/c148901d-cd7f-43ff-ae9a-978fb78fb43c.pdf>, 30 Mayıs 2022.

¹³⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 01.10.2019 tarihli, 2019/294 sayılı Kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6556/2019-294>, 6 Nisan 2022.

taşımacılık şirketinin sunduğu sadakat programına katılan ilgili kişinin, kullanıcı ad ve parola değişimi talebi karşısında, veri sorumlusunun, ilgili kişiden önlü arkalı kimlik fotokopisini talep etmesi, ilgili kişinin kimlik görüntülerinin silinmesi talebini ise, kimlik görüntülerinin sistemlerinde muhafaza edilmesine rağmen kayıt altına alınmadığı cevabında bulunmasının şeffaf olmadığı belirtmiştir. Kurul, veri sorumlusu şirketin, bu nedenle dürüstlük kuralına aykırı veri işlediği sonucuna varmıştır.

Yine Kurul vermiş olduğu bir kararda¹³⁶, Facebook kullanıcılarının, fotoğraflarına erişim izni verdiğinde, sadece zaman çizelgesinde paylaştıkları fotoğraflara erişim sağlanması gerekirken, açıklanan hatadan kaynaklı Marketplace ve Facebook Stories’de paylaşılan fotoğraflara da Facebook dışındaki üçüncü parti uygulamaların erişim sağlayabildiğini belirtmiştir. Kurul, söz konusu hatanın, Facebook kullanıcılarının taslak olarak oluşturup henüz paylaşmadıkları fotoğrafları da etkilemesinin, hukuka ve dürüstlük kurallarına uyma ilkesine aykırı olduğuna kanaat getirmiştir.

Kurul vermiş olduğu bir diğer kararda¹³⁷, ilgili kişinin telefon numarasına şirket tarafından aynı içerikte olan mesajların farklı zamanlarda birden fazla gönderilmesinin veri sorumlusunun sahip olduğu hakkını kötüye kullanarak, bu durumun kişisel verilerin işlenmesinin hukuka ve dürüstlük kuralına aykırılık oluşturduğu sonucuna varmıştır.

Kişisel verilerin işlenmesi hususu, bireylerin hak ve özgürlüklerine müdahale niteliği taşıdığından, kişisel verilerin işlenmesi faaliyetlerinin meşru bir çerçevede

---

¹³⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 11.04.2019 tarihli, 2019/104 sayılı Kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5450/2019-104>, 6 Nisan 2022.

¹³⁷ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 31.05.2019 tarihli, 2019/159 sayılı Kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5494/2019-159>, 6 Nisan 2022.

yürütülmesi için dayandığı kanun maddesi, Anayasa'nın genel hükümlerine ve temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasına ilişkin 13'üncü maddesine de uygun olmalıdır¹³⁸.

4.2. Doğru ve Gerekliğinde Güncel Olma İlkesi

Kişisel verilerin işlenmesinde göz önüne alınması gereken bir diğer ilke de, “doğru ve gerektiğinde güncel olma” ilkesidir. Doğru ve gerektiğinde güncel olma ilkesi, kanunda belirtilen ilgili kişi açısından verilerinin düzeltilmesini talep etme hakkı ile verilerin doğru ve güncel olmasının önem arz ettiğini vurgulayan ilkedir. KVKK md.11/1/d gereği, “İlgili kişi, verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması halinde bunların düzeltilmesi hakkına sahiptir.”. Buradan hareketle, kişisel verileri doğru ve güncel tutulmayan ilgili kişinin, düzeltmeyi talep etme hakkı bulunmaktadır. Örnek vermek gerekir ise, ilgili kişi evlenmesinin ardından soyadı değişikliği nedeni ile veri sorumlusu bankayı arayarak, banka kayıtlarındaki soyadının değiştirilmesi talebinde bulunması, kişisel verilerinin düzeltilmesi hakkının kullanılmasıdır¹³⁹. Kişisel verilerin doğru ve güncel tutulması veri sorumlusu ve ilgili kişinin de menfaatine olmaktadır. Kişisel verilerin doğru ve güncel tutulmaması, ilgili kişinin temel hak ve özgürlükleri ile ekonomik menfaatlerini olumsuz etkileyebileceği gibi, aynı şekilde veri sorumlusunu da olumsuz etkileyerek amacına ulaşmasını sağlayamayacaktır. Bu ilke uyarınca, makul önlemler alınarak, kişisel verilerin elde edildiği kaynaklar belirlenmeli, bu kaynakların doğruluğu kontrol edilmeli, bu verilerin doğru olmamasından doğan

¹³⁸ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.174.

¹³⁹ KVKK Rehberler, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorular Sorular, s.44, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/c148901d-cd7f-43ff-ae9a-978fb78fb43c.pdf>, 30 Mayıs 2022.

talepler dikkate alınmalıdır¹⁴⁰. Tüzük’e baktığımızda, kişisel verilerin işlendikleri amaçlar göz önüne alınarak, doğru olmayan kişisel verilerin gecikmeden düzeltilmesi ya da silinmesi amacı ile bütün makul işlemlerin yapılması doğru ve gerektiğinde güncel olma ilkesini oluşturmaktadır¹⁴¹.

Kişisel verilerin doğru ve güncel olmaması durumunda, maddi ve manevi zararların oluşması olasılığı bulunmaktadır. Böylesi bir zarar meydana geldiğinde, ilgili kişilerin, tazminat davası açma hakkı bulunmaktadır¹⁴².

Söz konusu ilke, ilgili kişinin erişim hakkı ile oldukça yakından ilişkilidir. Çünkü, ilgili kişinin bilgilere erişememesi durumunda, verilerin doğruluğunun teşhis edilmesi oldukça zor olacaktır. Kişisel veriler bağlantılı olduğu kişiye sıkı sıkıya bağlı, onu niteleyen bilgilerdir ve doğruluğunu en iyi ilgili kişi denetleyebilmektedir. İlgili kişi bilgilere ulaşamaz ise, bunların doğruluğunu denetleyebilmesi düşünülemeyecektir¹⁴³.

Veri sorumlusunun yükümlülüklerinden biri de, kişisel verilerin doğru ve güncel tutulmasıdır. Veri sorumlusu bu yükümlülüğünü devredemez. Veri sorumluları, kişisel verilerin doğru ve gerektiğinde güncel olmasını sağlamaları bakımından gereken tedbirleri almalıdırlar. Ancak, veri sorumlusunun kişisel verileri güncel tutabilmek adına ilgili kişinin zorla ve sürekli olarak güncel durumlarını araştırması makul bir düşünce değildir. İlgili kişinin, kişisel verilerine ilişkin bilgilerde bir değişiklik olduğunda veri sorumlusuna bilgi vermesi gerekir. Bu ilkeye uyumluluk için, veri

---

¹⁴⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler Rehberi, s.5, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4189/Kisisel-Verilerin-Islenmesine-Iliskin-Temel-Ilkeler>, 30 Mayıs 2022.

¹⁴¹ GDPR md. 5/1-d.

¹⁴² Baskın, s.60.

¹⁴³ Küzeci, s. 214.

sorumlusu, ilgili kişilerin bilgilerine ulaşp, bilgileri denetleyebileceği bir sistem oluşturabilir¹⁴⁴.

Kurul, “ *Veri Sorumluları Tarafından Kişilerin Numarası, E-posta Adresi gibi İletişim Kanallarına Kanuna Aykırı Şekilde Gönderilen Üçüncü Kişilere Ait Kişisel Veriler*” başlıklı ilke kararında, e- ticaret, turizm, telekomünikasyon vb. alanlarda faaliyet gösteren veri sorumlularının, kişisel verileri içeren fatura, ekstre gibi belgeleri sms veya e –posta yolu ile göndermek amacı ile telefon numarası ve e-posta adreslerinin verilmesinin istenmesi ile beyan edilen bilgilerde yanlışlık olması durumunda, bu belgelerin üçüncü kişilere gönderilmesinin hukuka aykırı olması sebebi ile veri sorumlusunun, kişisel verilerin doğru ve güncel olmasının temini açısından aktif özen yükümlülüğünün bulunduğu ve veri sorumlularının makul önlemler almasına dair karar vermiştir¹⁴⁵.

Yine Kurul verdiği bir kararda¹⁴⁶, ilgili kişinin yenilenen kredi kartının kayıtlı olan birinci adresinde teslim edilememesi üzerine kayıtlı olan ikinci adresinde rızası olmadan üçüncü kişilere teslim edilmesi üzerine yaptığı şikayet neticesinde, Bankanın ilgili kişiye ait verilerinin güncelliğini sağlamak için yeterli ve makul çabayı göstermediğini belirtmiştir.

4.3. Belirli, Açık ve Meşru Amaçlar İçin İşlenme İlkesi

Kişisel verilerin korunması kapsamında uyulması gereken temel ilkelerden bir diğeri ise, “*belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme*” ilkesidir. Veri sorumlusu, bu

---

¹⁴⁴ Küzeci s.214.

¹⁴⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 22.12.2020 tarihli, 2020/966 sayılı İlke Kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6858/2020-966>, 6 Nisan 2022.

¹⁴⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 16.01.2020 tarihli, 2020/32 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6700/2020-32>, 6 Nisan 2022.

ilke gereği, kişisel verileri işleme faaliyetinin tüm süreçlerinde belirli, açık ve hukuka uygun olarak belirlenen sınırlı amaçlarını gerçekleştirmek hedefi ile hareket etmelidir.

Kişisel verilerin belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme ilkesi; ilgili kişi tarafından kişisel veri işleme faaliyetlerinin net bir şekilde anlaşılabilir olmasını, hangi hukuki işleme şartına bağlı olarak kişisel veri işleme faaliyetlerinin yürütüldüğünün tespit edilmesini, kişisel verilerin işlenme faaliyeti ve faaliyetin amacının detaylı olarak ortaya koyulmasını sağlamaktadır.

Bu ilke, veri sorumlusunun veri işleme faaliyetinin amacını kesin ve net olarak belirlemesi ve buradaki amacının meşru olmasını zaruri kılınmaktadır. İlgili kişinin şüpheye düşeceği muğlak ve çok geniş kapsamlı amaçlar ile kişisel verilerin işlenmemesi gerekmektedir. Veri sorumlusunun ilgili kişiye belirtilen amaçlar dışında veri işlemleri durumunda sorumlulukları doğmaktadır¹⁴⁷. Ayrıca, kişisel verilerin ileride işe yarama ihtimaline karşı veri sorumlusu tarafından muhafaza edilmesi de, amacın dışında veri işlenmesi olacağından ihlal oluşturacaktır. Veri işleme faaliyetinin sunulan hizmet veya yapılan iş ile ilişkili ve gerekli olması da gerekmektedir¹⁴⁸.

Kişisel verilerin işlenme amacının meşru olması ise, veri sorumlusu tarafından işlenen kişisel verilerin, yapılan iş ve sunulan hizmet ile bağlantılı ve gerekli olması anlamını taşımaktadır. Örnek vermek gerekir ise, bir giyim mağazasının, müşterilerinden kimlik ve iletişim bilgilerini alarak işleme faaliyeti meşru amaç sayılır iken, anne kızlık soyadını işlemesi faaliyeti, meşru amaç kapsamında olmayacaktır¹⁴⁹.

¹⁴⁷ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler Rehberi, s.7, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4189/Kisisel-Verilerin-Islenmesine-Iliskin-Temel-Ilkeler>, 30 Mayıs 2022.

¹⁴⁸ Hizarcı, s.140

¹⁴⁹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, s.37, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/185c2130-8070-4b2b-a91e-1d48322ca352.pdf>, 30 Mayıs 2022.

Bunun yanı sıra, kişisel verilerin işlenmesi amacı ile ilgili kişiden alınan açık rıza da, belirli bir amaç ile sınırlandırılmalıdır. Bu amacın en geç veri toplandığı sırada belirli olması gerekmektedir. Halihazırda belirli olmayan, gelecekte gerçekleşmesi beklenen amaçlar sebebi ile veri işleme faaliyeti gerçekleştirilemez. Yeni amaçların her biri için belirli, açık ve meşruluk kriterlerine uyulmalı ve her amaç için yeniden açık rıza alınmalıdır¹⁵⁰.

Kurul vermiş olduğu bir kararda¹⁵¹, müşterisi olduğu bankaya ilgili kişinin kendisine ait işlemlerde ulaşılması amacı ile verdiği telefon numarası bilgisinin eşine ulaşılması konusunda yardımcı olması için işlenmesinin, kişisel verilerin işlenmesinde belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme ve işlendikleri amaç ile bağlantılı olma ilkelerine aykırı bulmuştur.

Bu ilke doğrultusunda, açık rıza, aydınlatma, ilgili kişinin başvurularını cevaplama, Veri Sorumluları Siciline başvurulması vb. gibi işlem ve metinlerde, belirlilik ve açıklık ilkesine önem gösterilerek, anlaşılması mümkün olmayan terim ve terminoloji kullanılmamalıdır. Bu ilkeye uygun davranmak dürüstlük ilkesi açısından da büyük önem taşımaktadır¹⁵².

4.4. İşlendikleri Amaçla Bağlantılı, Sınırlı ve Ölçülü Olma İlkesi

Kişisel verilerin işlenmesi hususunda yukarıda değindiğimiz ilke ile ilişkili ve dikkat edilmesi gerekli bir diğer ilke ise, *“işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ilkesi”*dir. Kanun’un 4’üncü madde gerekçesi uyarınca, *“kişisel verilerin*

---

¹⁵⁰ Uyarer, s.124.

¹⁵¹ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 18.09.2019 tarihli, 2019/277 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5545/2019-277>, 6 Nisan 2022.

¹⁵² KVKK Rehberler, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular, s.46, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/c148901d-cd7f-43ff-ae9a-978fb78fb43c.pdf>, 30 Mayıs 2022.

işlendikleri amaç ile bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olması ilkesi, işlenen verilerin, belirlenen amaçların gerçekleştirilebilmesine elverişli olmasını, amacın gerçekleştirilmesi ile ilgili olmayan veya ihtiyaç duyulmayan kişisel verilerin işlenmesinden kaçınılmasını gerektirmektedir. Ayrıca işlenen veri, sadece amacın gerçekleştirilmesi için gerekli olanla sınırlı tutulacaktır.” şeklindedir.

Veri sorumlusu, “veri minimizasyonu” (data minimisation) şeklinde de isimlendirilmiş olan bu ilke¹⁵³ uyarınca, kişisel verileri işlemenin gerekli olup olmadığını değerlendirmeli, bu veri işlenmeden de amaca ulaşılacaksa, kişisel veriyi işlememelidir. Eğer veri işleme zorunlu ise, en az oranda veri işleme faaliyetini gerçekleştirmelidir. Kanun’a baktığımızda, bu ilke ile ilgili açık bir hüküm bulunmazken, Tüzük’te kişisel verilerin asgari olarak işlenmesini sağlamak amacı ile teknik ve organizasyonel olarak önlemler alınması gerektiği ifade edilmiştir¹⁵⁴.

Kurul “Veri Minimizasyonu İlkesine Aykırılık” başlıklı kararında¹⁵⁵, veri sorumlusunun, ilgili kişi hakkında Mahkemece talep edilen bazı kişisel veriler için, gereğinden fazla kişisel veri aktarımında bulunmasının, hukuki yükümlülüğün yerine getirilmesi için zorunlu olması kapsamında değerlendirilemeyeceği ve işlendikleri amaç ile bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ilkesine aykırı olduğu sonucuna varmıştır.

Yine Kurul vermiş olduğu bir başka kararda¹⁵⁶, kimlik doğrulama işlemi için daha az veri işlenmesi mümkün iken, veri sorumlusunun somut olay kapsamında kimlik

¹⁵³ GDPR md. 5/1/c ile veri minimizasyonu ilkesi düzenlenmiştir.

¹⁵⁴ GDPR md.25/1.

¹⁵⁵ Karar için bkz; (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5413/Islenme-Amacinin-Gerektirdiginden-Fazla-Kisisel-Veri-Islenmesi-Aktarilmasi-Veri-Minimizasyonu-Ilkesine-Aykirilik->, 6 Nisan 2022.

¹⁵⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 01.10.2019 tarihli, 2019/294 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6556/2019-294>, 6 Nisan 2022.

görüntüsünü işlemlerini, işlendikleri amaç ile bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ilkesine aykırı bulmuştur.

Bu ilke doğrultusunda, kişisel verilerin işlenmesi amacının gerçekleştirilmesi ile ilgisi olmayan ve ihtiyaç duyulmayan kişisel verilerin işlenmesi faaliyetinden kaçınılarak, kişisel verilerin işlenmesi için belirlenen amaçların gerçekleştirilebilmesine elverişli olması gerekmektedir. Sadece belirlenen amacın gerçekleştirilmesi için gereken kişisel veriler işlenmelidir ¹⁵⁷.

Ölçülülük ilkesi ise, veri işlemede gerçekleştirilmesi istenen amaç ile veri işleme arasında makul bir dengenin kurulmasını, başka bir deyişle, veri işleme faaliyetinin, amacı gerçekleştirecek ölçüde yapılmasını ifade eder¹⁵⁸.

Danıştay 10. Dairesi vermiş olduğu bir kararda¹⁵⁹, kamu çalışanlarının faaliyet yürüttüğü servislerde güvenlik ve suçların önlenmesi sebepleri ile kameralı takip sisteminin kullanılmasını, özel hayatın gizliliği ve ölçülülük kavramlarına aykırı bulmuştur.

TBK'ya baktığımızda, veri sorumlusu olan işverenin, işçilerinin kişisel verilerini yalnızca işçinin işe yatkınlığı ile ilgili ya da hizmet sözleşmesinin ifası bakımından zorunlu olduğu ölçü ile işleyebileceği ifade edilmiştir. (TBK md.419) Bu bakımdan işveren, amaç ile ilgili olmayan ya da gerekenden fazla veri kullanılması durumunda, hem TBK'nın anılan maddesine, hem de KVKK'ya aykırı faaliyet göstermiş olacaktır.

---

¹⁵⁷ Altındere, s.38.

¹⁵⁸ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler Rehberi, s.7.

¹⁵⁹ Danıştay 10. Dairesi'nin 08.06.2015 tarihli, E: 2014/3950, K:2014/2774 sayılı Kararı, (Çevrimiçi) <http://kazanci.com.tr/gunluk/10d-2014-3950.htm>, 6 Nisan 2022.

Söz konusu ilke uyarınca, kişisel verilerin sadece somut bir amaç için işlenmesi ve bu amaç yerine geldikten sonra bu kişisel verilerin yok edilmesi gerekmektedir. Yeni bir amaç için tekrar veri kullanımı gerektiğinde, sonraki amaç açısından uygunluk denetimi yapılması gerekmektedir¹⁶⁰. Kişisel verileri işleme amacı sonradan değişir ise, yeni amaç için ilgili kişiden yeniden rıza alınması gerekmektedir. Bu durum, ilgili kişinin kişisel verilerinin geleceğini belirleme hakkının da bir uzantısı niteliğini taşımaktadır¹⁶¹.

Kurul verdiği bir kararda¹⁶², Kanun'un yürürlüğünden önce ilgili kişi tarafından spor dergisi aboneliği esnasında paylaşılan kişisel verilerin, o dönemde spor kulübü adına dergi abonesi olan kişilerin, abonelik süresini uzatmaları için arama hizmeti gerçekleştiren veri sorumlusu tarafından işlendiğini, veri sorumlusunun kayıtlarında yer alan bilgilerin, başka bir tarihte, veri sorumlusu tarafından başka Şirket adına işlenerek aranması sonucunda, kişisel verinin ilk işleme amacından farklı bir şekilde başka bir amaç için kullanılmasını, kişisel verilerin işlendikleri amaç ile bağlantılı ve sınırlı olma ilkesine aykırı bulmuştur.

Bu ilkenin yorumlanması açısından, yukarıda da değinmiş olduğumuz hukuka uygunluk ve dürüstlük kuralı ilkesi muhakkak göz önünde bulundurulmalıdır.

Kurul vermiş olduğu bir kararda¹⁶³, spor salonuna giriş yapmak için veri sorumlusu tarafından uygulanan el ve parmak izi tarama sisteminin, alınacak hizmetten faydalanmanın zorunlu ve tek yolu olarak sunulmasının, kişisel verilerin işlenmesinde

---

¹⁶⁰ Aşkoğlu, s.175.

¹⁶¹ Eraslan Türkmen, s.99.

¹⁶² Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 16.01.2020 tarihli, 2020/34 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6760/2020-34>, 6 Nisan 2022.

¹⁶³ Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 31.05.2019 tarihli, 2019/81 sayılı ve 31.05.2019 tarihli, 2019/165 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) ; <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5496/2019-81-165>, 6 Nisan 2022.

ölçülülük ilkesi kapsamında ilgili kişiden minimum düzeyde veri talep edilmesi ilkesine aykırı olduğunu belirtmiştir.

Bu ilkenin şartlarının her bir ilgili kişi ve süreç açısından ayrı ayrı değerlendirmeye alınması gerekmektedir. Bunun nedeni ise, belirli kişi ve süreç açısından gerekli olan bilginin, bir diğer kişi bakımından ölçüsüz olabilmesidir. Özellikle özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi bakımından bu durum önem arz etmektedir. Örnek vermek gerekir ise, iş yerinde insan kaynakları biriminin çalışanların mali haklarının belirlenmesi bakımından sendika üyeliği verisinin işlenmesi makul olabilecek iken, AR-GE birimi tarafından bu verinin işlenmesi ölçülü olmayacaktır¹⁶⁴.

4.5. İlgili Mevzuatta Öngörülen veya İşlendikleri Amaç İçin Gerekli Olan Süre Kadar Muhafaza Edilme İlkesi

Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin ilkeler arasında sonuncu ilke, “*ilgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme ilkesi*”dir. Kişisel veriler yalnızca ilgili mevzuat kapsamında öngörülen ya da işlendikleri amaç için gerekli süre boyunca muhafaza edilmelidir. Kanun’un 4’üncü maddesinde yer verilmiş olan bu ilke uyarınca, kişisel veriler gerekli olduğundan daha fazla kayıtlı bulundurulmamalı ve saklanmamalıdır. KVKK’nın 4’üncü maddesinin gerekçesinde, “*Bir verinin daha fazla saklanması için geçerli bir sebep olmaması durumunda, o veri silinecek veya anonim hale getirilecektir. Gelecekte kullanma ihtimalinin varlığına dayanarak veri saklanamayacaktır.*” şeklinde ifade kullanılmıştır. Kişisel veriler, “*amaçla sınırlılık ilkesi*”nin gereği olarak işlenme amaçları için gereken

---

¹⁶⁴ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, s.38, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/185c2130-8070-4b2b-a91e-1d48322ca352.pdf>, 30 Mayıs 2022.

sürelere uygun olarak saklanmalıdırlar. Veri sorumlusu, Kanun'un 12'nci maddesinde de belirtildiği üzere, bu hususta idari ve teknik tedbirleri alma sorumluluğu altındadır. Bu ilkenin kabulü, ilgili kişinin, kişisel verilerinin ömrü boyunca tutulacağı ve aleyhinde kullanılabileceği fikri ile yaşamamasını sağlar.

Bu hususlarla ilgili olarak, veri sorumlusu, kişisel verileri muhafaza etme ve imha politikalarını meydana getirmek, muhafaza süreleri ve muhafazada uygulanacak teknik ve idari tedbirleri belirleyerek, bu esaslara uygun olarak kişisel verilerin muhafazasını temin etmek ile yükümlüdür. KVKK md.12/1 uyarınca, veri sorumlusu, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini, kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek ve kişisel verilerin muhafazasını sağlamak için gereken teknik ve idari tedbirleri almakla yükümlüdür.

KVKK md. 16 gereği, veri sorumlusu, sicile kayıt başvurusu yaptığı esnada kişisel verilerin işleme amacı için gereken azami süreyi tespit ederek VERBİS'e bildirme yükümlülüğü altındadır.

Amaçla sınırlılık ilkesi gereği veri sorumlusunun belirlediği saklama süreleri dışında, veri sorumlusunun bağlı olduğu mevzuat gereği de belirlenen muhafaza süreleri mevcuttur. Veri sorumlusu, ilgili kişisel veriler için mevzuatta belirlenmiş bir süre varsa, bu süreye uygun hareket etmek, böyle bir süre belirlenmemiş ise, kişisel verileri sadece işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edebilecektir. Kişisel verinin daha fazla muhafaza edilmesi için geçerli bir sebep olmaması durumunda veri silinmeli, yok edilmeli ya da anonim hale getirilmelidir¹⁶⁵.

---

¹⁶⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler Rehberi, s.11, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4189/Kisisel-Verilerin-Islenmesine-Iliskin-Temel-Ilkeler>, 30 Mayıs 2022.

Veri sorumlusunun, süre bitmesine rağmen kişisel veriyi muhafaza etmeye devam etme gibi bir yetkisi bulunmayıp, bu husus, aynı zamanda Türk Ceza Kanunu'nun 138'inci maddesinde yer alan verileri yok etmeme suçunu oluşturmaktadır. TCK madde 138 uyarınca; *“Kanunların belirlediği sürelerin geçmiş olmasına karşın verileri sistem içinde yok etmek ile yükümlü olanları görevlerini yerine getirmediklerinde bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası verilir.”*. Kanun'un gerekçesinden anlaşıldığı üzere, buradaki “veri” ifadesi, “kişisel veri”yi karşılamaktadır.

Kural olarak, kişisel verilerin muhafaza sürelerinin belirlenmesinde kanunlarda belirlenmiş sürelerin dikkate alınması gerekmektedir. Örnek vermek gerekir ise, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 42'nci maddesi; *“alınan yazıların ve faaliyetler ile ilgili belgelerin asıllarının veya bunun mümkün olmadığı hallerde sıhhatlerinden şüpheye mahal vermeyecek kopyalarının ve yazılan yazıların makine ile alınmış, tarih ve numara sırası verilerek düzenlenecek suretlerinin, usulleri çerçevesinde ilgili banka nezdinde 10 yıl süre ile saklanacağı”*nı hüküm altına almıştır.

Bunun dışındaki alanlarda, Kurul, ilke kararları ile de süre belirleyebilmektedir. Fakat böyle bir sınırlama da yok ise, veri sorumlusu, ilgili kişilerin kişisel verilerini yalnızca işlediği amaç ile sınırlı bir sürede muhafaza edebilecektir¹⁶⁶.

Kişisel verilerin ne kadar süre ile saklanacağına ilişkin bir diğer düzenleme ise, *“Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik”* tir. Bu yönetmelik ile, ilgili kişilerin kişisel verilerinin hangi süre ile sınırlı saklanacağına ilişkin kural uygulanması sağlanmaya çalışılmıştır.

---

¹⁶⁶ Uyarer, s.125.

Kişisel verilerin işlenme amaçlarına göre gereken azami muhafaza süresini tespit ederken;

- a) İlgili veri kategorisinin işlenme amacı kapsamında veri sorumlusunun faaliyet gösterdiği sektörde genel teamül gereği kabul edilen süre,
- b) İlgili veri kategorisinde yer alan kişisel verinin işlenmesini gerekli kılan ve ilgili kişiyle tesis edilen hukuki ilişkinin devam edeceği süre,
- c) İlgili veri kategorisinin işlenme amacına bağlı olarak veri sorumlusunun elde edeceği meşru menfaatin hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olarak geçerli olacağı süre, ç) İlgili veri kategorisinin işlenme amacına bağlı olarak saklanması yaratacağı risk, maliyet ve sorumlulukların hukukten devam edeceği süre,
- d) Belirlenecek azami sürenin ilgili veri kategorisinin doğru ve gerektiğinde güncel tutulmasına elverişli olup olmadığı,
- e) Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğü gereği ilgili veri kategorisinde yer alan kişisel verileri saklamak zorunda olduğu süre,
- f) Veri sorumlusu tarafından, ilgili veri kategorisinde yer alan kişisel veriye bağlı bir hakkın ileri sürülmesi için belirlenen zamanaşımı süresinin dikkate alınması gerekmektedir¹⁶⁷.

Kurul vermiş olduğu bir kararında¹⁶⁸, ilgili kişinin veri sorumlusu olan banka nezdinde bulunan kişisel verilerinin silinmesi hakkında yaptığı başvuru üzerine, 6698

---

¹⁶⁷ KVKK Rehberler, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular, s.49, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4196/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Hakkinda-Sikca-Sorulan-Sorular>, 30 Mayıs 2022.

¹⁶⁸ Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 05.12.2018 tarihli, 2018/142 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5424/2018-142>, 6 Nisan 2022.

sayılı Kanun'un ilgili maddesi ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 42'nci maddesi uyarınca, bankalar nezdinde son işlem üzerinden 10 yıllık saklama süresi geçmediğinden, şikayetçinin talebine yönelik yapılacak bir işlem olmadığı sonucuna varmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hukuka Uygunluk Sebebi Olarak Açık Rıza ve Kişisel Verilerin Diğer İşlenme Sebepleri

5. Kişisel Verilerin İşlenmesinde Hukuka Uygunluk Sebepleri

Kanun'un 3'üncü maddesinde kişisel verilerin işlenmesi tanımlanmıştır. Buna göre; kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla, otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlem, kişisel verilerin işlenmesi olacaktır.

Kural olarak, kişisel verilerin işlenmesini hukuka uygun hale getiren bir işleme şartı mevcut bulunmadıkça, kişisel verilerin işlenmemesi gerekmektedir. Hukuka uygunluk nedenleri, kanunda öngörülüp, hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebeplerdir. Anayasa md.20/f.3'te ilgili kişilerin kişisel verilerinin “*ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızası ile*” işlenebileceği; ilgili kişilerin kişisel verilerinin korunmasının bir hak olduğu ve bu hakkın sınırlanmasının ancak kişinin rızası yahut kanuni bir dayanak ile mümkün olduğu düzenlemesi yer almaktadır. Açık rızanın dışında kalan kişisel veri işleme şartları ise, kanunla düzenlenmiştir.

Genel hukuka uygunluk sebepleri, TMK md. 24/2, TBK md. 63 ve 64'te düzenlenmektedir. TMK md. 24/2'ye göre, “*Kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası,*

daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar ya da kanunun verdiği yetkinin kullanılması sebeplerinden biriyle haklı kılınmadıkça, kişilik haklarına yapılan her saldırı hukuka aykırıdır.”. TBK md. 63’e göre, “Kanunun verdiği yetkiye dayanan ve bu yetkinin sınırları içinde kalan bir fiil, zarara yol açsa bile, hukuka aykırı sayılmaz. Zarar görenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar, zarar verenin davranışının haklı savunma niteliği taşıması, yetkili kamu makamlarının müdahalesinin zamanında sağlanamayacak olması durumunda kişinin hakkını kendi gücüyle koruması veya zorunluluk hâllerinde de fiil, hukuka aykırı sayılmaz.”. TBK md. 64’e göre, “Haklı savunmada bulunan, saldıranın şahsına veya mallarına verdiği zarardan sorumlu tutulamaz. Kendisini veya başkasını açık ya da yakın bir zarar tehlikesinden korumak için diğer bir kişinin mallarına zarar verenin, bu zararı giderim yükümlülüğünü hâkim hakkaniyete göre belirler. Hakkını kendi gücüyle koruma durumunda kalan kişi, durum ve koşullara göre o sırada kolluk gücünün yardımını zamanında sağlayamayacak ise ve hakkının kayba uğramasını ya da kullanılmasının önemli ölçüde zorlaşmasını önleyecek başka bir yol da yoksa, verdiği zarardan sorumlu tutulamaz.”.

Kişisel verilerin korunmasına yönelik hukuka uygunluk sebepleri ise, kişisel verilerin işlenme şartları başlığında Kanun’un 5’inci ve 6’ncı maddelerinde düzenlenmektedir.

Kural olarak, kişisel veriler ilgili kişinin açık rızası olmadan işlenememektedir. Kanun’da ilgili kişinin açık rızası alınmadan kişisel verilerinin işlenebileceği durumlar;

“a) Kanunlarda açıkça öngörülmesi,

- b) Fiili imkansızlık nedeni ile rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması,*
- c) Bir sözleşmenin kurulması veya ifası ile doğrudan doğruya ilgili olması kaydı ile sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması,*
- ç) Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması,*
- d) İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması,*
- e) Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması,*
- f) İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydı ile veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması” (KVKK md.5/f.2)*

olarak düzenlenmiştir. Başka bir anlatımla, kişisel veriler yukarıda belirtilmiş olan şartlar dışında işlenirse, hukuka aykırılık ortaya çıkacaktır.

Özel nitelikli olmayan kişisel verilerin işlenme şartları, Kanun’un 5’inci maddesinde sayılmıştır. KVKK md.5/1 uyarınca, açık rıza olmaksızın veri işlenemeyeceği, maddenin devamında ise, açık rıza olmaksızın hangi hallerde kişisel verilerin işlenebileceği belirtilmiştir.

KVKK md.5’te sayılan hallerden birinin varlığı ile kişisel veri işlenebilecek ve bu hallerin dışında veri işlenmesi hukuka aykırılık teşkil edecektir. Kişisel verilerin işlenmesi için açık rıza veya açık rızanın aranmadığı haller bulunmamakta ise, kişisel veriler işlenemeyecektir.

Kurul bir kararında¹⁶⁹, ilgili kişinin cep telefonuna bir eğitim kurumu tarafından ilgili kişinin açık rızası olmadan ve Kanun'un 5'inci maddesinin 2'nci fıkrasında sayılan diğer işleme şartları bulunmadan reklam/bilgilendirme mesajı gönderilmesi sebebine dayanarak eğitim kurumuna idari para cezası verilmesine karar vermiştir.

Kurul yine benzer bir kararında¹⁷⁰ ilgili kişinin cep telefonundan herhangi bir veri işleme şartına dayanmaksızın bir yatırım şirketi tarafından aranması üzerine, yatırım şirketine idari para cezası verilmesine karar vermiştir.

Kurul bu hususta vermiş olduğu bir ilke kararında¹⁷¹, ilgili kişilerin rızaları alınmaksızın ve Kanun'un 5'inci maddesinin 2'nci fıkrasında yer alan işleme şartları bulunmaksızın, telefon numaralarına SMS gönderilmesi, arama yapılması yahut e-posta adreslerine e-posta gönderilmesi sureti ile reklam içerikli ileti gönderen veri sorumlularının, veri işleme faaliyetlerini derhal durdurması gerektiğine karar vermiş ve uygulanacak yaptırımları belirtmiştir.

Kurul yine bir ilke kararı¹⁷² ile, isimden telefon numarası veya telefon numarasından isim sorgulanması faaliyeti ile rehberlik hizmeti veren veri sorumlusunun, ilgili kişilerin, açık rızası alınmadan ve Kanun'un 5'inci ve 6'ncı maddesinde yer alan işleme şartlarından birinin bulunmadan veri işlemleri sebebi ile, veri işleme faaliyetlerini derhal durdurmaları gerektiğine ve uygulanacak diğer yaptırımların neler olduğuna dair karar vermiştir.

---

¹⁶⁹ Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 14.01.2020 tarihli, 2020/20 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6699/2020-20>, 11 Nisan 2022.

¹⁷⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 08.07.2019 tarihli, 2019/204 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5517/2019-204>, 11 Nisan 2022.

¹⁷¹ Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 16.10.2018 tarihli, 2018/119 sayılı İlke Kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5299/2018-119>, 11 Nisan 2022.

¹⁷² Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 21.12.2017 tarihli, 2017/61 sayılı İlke Kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4113/2017-61>, 11 Nisan 2022.

Özel nitelikli kişisel verilerin işlenme şartları ise, Kanun'un 6'ncı maddesi hükmünde yer almaktadır. Kanun'da özel nitelikli kişisel verilerin, ilgili kişinin açık rızası alınmadan işlenmesinin yasak olduğu hükme bağlanmış olup, sağlık ve cinsel hayata yönelik hassas veriler ile diğer hassas veriler arasında ayrım yapılmıştır. Sağlık ve cinsel hayata yönelik kişisel verilerin *“ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetilmesi amacı ile sır saklama yükümlülüğü altındaki kişiler veya kurumlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın”* işlenebileceği ve diğer özel nitelikli kişisel verilerin açık rıza dışında, kanunlarda belirlenen durumlarda da işlenebileceği ifade edilmiştir. (KVKK md.6/f.3) Kişisel verilerin işlenmesinde unutulmaması gereken en önemli nokta, Kanun'da yer verilen kişisel verilerin işlenme şartlarının, muhakkak kişisel veri hukukunun genel ilkeleri ile beraber değerlendirilmesi gerektiğidir. Görünüş itibarı ile bir hukuki gerekçeye dayandırılan, fakat genel ilkelere aykırı bir veri işleme faaliyeti hukuka uygun değildir¹⁷³.

Kişisel verilerin işlenme şartları, diğer bir deyişle, hukuka uygunluk halleri, Kanun'da sayma yoluyla belirlendiğinden, bu sayılan şartlar genişletilemeyecektir.

Kişisel verilerin işlenmesi, Kanun'da açık rıza haricindeki şartlardan birine dayandırılıyor ise, bu hususta ilgili kişiden açık rıza alınmasına gerek kalmamaktadır. Veri işleme faaliyetinin açık rıza haricinde bir dayanakla işlenmesi olanağı varken, açık rıza şartına dayanılması; ilgili kişiyi yanıltma ve yanlış yönlendirmeye sebebiyet vereceğinden, bu durum, veri sorumlusunun hakkını kötüye kullanmasını teşkil eder. İlgili kişi verdiği açık rızayı geri aldığı takdirde, veri sorumlusu, diğer kişisel veri

---

¹⁷³ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.284.

işleme şartlarından birine dayanarak veri işleme faaliyetine devam etmesi, hukuka ve dürüstlük kurallarına aykırı olacaktır¹⁷⁴.

Kanun, kişisel verilerin işlenmesi hallerinden olan yurt içine ve yurt dışına kişisel verilerin aktarılması halinde, açık rıza şartını aramaktadır¹⁷⁵. Kanun'da, kişisel verilerin açık rıza alınmaksızın aktarılması durumunda, md.5 ve md.6'ya atıf yapılmaktadır¹⁷⁶.

5.1. Açık Rıza

5.1.1. Açık Rıza Kavramı ve Hukuki Niteliği

5.1.1.1. Genel Olarak

Kişinin, kişisel verileri üzerinde kurduğu hakimiyet, en temel anlamı ile, kişisel verilerin korunması hakkını ifade etmektedir. Bu hakimiyetin sağlanması açısından, açık rıza, mevcudiyeti kesin olan bir korumayı ifade etmektedir¹⁷⁷. Açık rızanın tanımı Kanun'da, *“Belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirilmeye dayanan ve özgür irade ile açıklanan rıza”* şeklinde düzenlenmiştir. Kanun'da md.5 /f.2 de belirtilen işleme şartlarından herhangi biri mevcut değil ise, ilgili kişinin açık rızası alınarak kişisel

¹⁷⁴ KVKK Rehberler, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları, s.3, (Çevrimiçi) [¹⁷⁵ 6698 sayılı Kanun md.6/1-\)/1.](https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4190/Kisisel-Verilerin-Islenme-Sartlari#:~:text=%C4%B0lgili%20ki%C5%9Finin%20kendisi%20taraf%C4%B1ndan%20alenile%C5%9Ftirilmi%C5%9F%20olmas%C4%B1%2C&text=Bir%20hakk%C4%B1n%20tesisi%2C%20kullan%C4%B1lmas%C4%B1%20veya%20korunmas%C4%B1%20i%C3%A7in%20veri%20i%C5%9Flemenin%20zorunlu%20olmas%C4%B1%2C&text=%C4%B0lgili%20ki%C5%9Finin%20temel%20hakk%20ve,i%C3%A7in%20veri%20i%C5%9Flenmesinin%20zorunlu%20olmas%C4%B1., 30 Mayıs 2022.</p></div><div data-bbox=)

¹⁷⁶ 6698 sayılı Kanun md.8/2-9/2.

¹⁷⁷ Süleyman YILMAZ, Bilişim Hukuku Güncel Sorunlar 3, Ankara, Yetkin Yayınları, 2022, s.76.

verileri işlenebilmektedir¹⁷⁸. Aksi takdirde, kural olarak, kişisel verilerin işlenmesi yasaklanmıştır.

5.1.1.2. Açık Rıza Kavramı

Açık rıza kendine has bir rıza türü olarak kullanılmış olsa da, genel hukuka uygunluk nedenlerinden biri olan rıza ile aynı yönde düzenlenmiştir¹⁷⁹. Hukuka ve ahlaka aykırı olmayan ve TMK md.23 çerçevesinde verilmiş olan rıza, hukuka uygunluk sebebini oluşturmaktadır¹⁸⁰. TMK md. 24/2 uyarınca, kişinin kişilik hakkına yönelmiş bir saldırı mevcut olduğunda, kişilik hakkı zarara uğrayan kişinin rızası, saldırının hukuka aykırılığını ortadan kaldırarak hukuka uygunluk sebebi oluşturmaktadır. TBK md.52 ise, zarar gören kişinin rızasının bazı durumlarda hukuka uygunluk sebebi sayılmayarak tazminatta indirim yahut tazminatın kaldırılmasına olanak sağladığını hüküm altına almıştır. Rıza bir iradenin açığa vurulması olduğundan, kanunların özel olarak şekil şartı aradığı durumlar haricinde, herhangi bir şekil şartına bağlanmamıştır¹⁸¹. Genel olarak hukuka uygunluk nedeni sayılan rızanın ne yöntemle verileceği, içerik ve niteliğinin nasıl olacağı konusunda bir açık düzenleme bulunmamaktadır. Genel kabul gören görüşe göre, rıza, açık irade beyanı ile verilebileceği gibi, örtülü (zımni) olarak da verilebilmektedir¹⁸². Fakat, bazı kanunlarda rızanın niteliğine bakılarak farklı özel hükümler de mevcut olabilmektedir. Kişisel

---

¹⁷⁸ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları, s.5, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/9feefe58-9b0f-49c9-a0c7-2b2eb8c012bb.pdf>, 28 Aralık 2021.

¹⁷⁹ Baskın, s.115.

¹⁸⁰ Serap HELVACI, Gerçek Kişiler, 8. Bası, İstanbul, Legal Yayıncılık, 2017, s.147.

¹⁸¹ Helvacı, Gerçek Kişiler, s.148.

¹⁸² Serdar ÇELİKEL, Kişisel Verilerin İşlenmesinde Açık Rıza Hukuka Uygunluk Nedeninin 95/46 sayılı Direktif ve GDPR'la Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, Uyuşmazlık Dergisi Yıl-9, Sayı:17, Haziran 2021, (Çevrimiçi) <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ndergi/issue/63043/957894>, 13 Nisan 2022, s.163.

verilerin işlenmesi hususunda verilecek rıza açık olmalıdır. Örtülü rıza, hukuka uygunluğun sağlanması bakımından yeterli değildir.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun yürürlüğe girmesi sonucunda, kişisel veri ve kişisel verinin işlenmesi ile birlikte hayatımıza dahil olan en önemli ve temel kavramlardan birisi de, “açık rıza”dır. Başkaca bir hukuka uygunluk nedeni olmaksızın ilgili kişinin açık rızası alınmadan özel ve genel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi yasaktır. İlgili kişinin rızası, hukuka uygunluğu sağlamaktadır. Kişisel verisi işlenecek olan ilgili kişinin kişisel verilerinin hukuka uygun olarak işlenebilmesi için, kural olarak, ilgili kişinin onayının alınması gerekmektedir.

Açık ve örtülü olmak üzere rızanın açıklanma biçimi ikiye ayrılmaktadır. Kanun’a baktığımızda açık rıza, “*belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirmeye dayanan ve özgür irade ile açıklanan rıza*” şeklinde tanımlanmaktadır¹⁸³. Buna göre, Kanun’un kişisel verilerin işlenmesi bakımından verilen rızanın, örtülü olarak verilmesini kabul etmediği görülmektedir. “Rıza”, Direktif’e göre, “*kendisine dair kişisel verilerin işlenmesi için veri öznesinin kabulüne işaret eden, özgür irade ile ve bilgilendirmeye dayalı olarak alınmış beyan*” şeklinde tanımlanmıştır. Tüzük md.4/11’de ise, “*kendisi ile ilgili kişisel verilerin işlenmesine yönelik veri öznesinin bir beyan ya da net bir şekilde onayını gösteren bir işlemi ile özgür olarak verilmiş, spesifik, bilgilendirmeye dayalı verilmiş ve açık kabul*” şeklinde düzenlenmiştir.

Kurul vermiş olduğu bir kararında¹⁸⁴, zımni irade beyanı ile onay almanın mevzuata uygun değerlendirilemeyeceğini, Kanun çerçevesinde açık rıza ile veri işlemenin ilgili kişinin kendi isteği veya karşı taraftan gelen istek ile onay vermesi

¹⁸³ 6698 sayılı Kanun md.3/1-a.

¹⁸⁴ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 27.02.2020 tarihli, 2020/173 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6739/2020-173>, 11 Nisan 2022.

anlamına geleceği, açık rızanın ilgili kişinin işlenmesine onay verdiği verinin sınır, kapsam ve süresini de belirlemeyi sağlayacağı, belirli bir konu ile sınırlandırılmamış genel nitelikteki açık rızaların “*battaniye rıza*” olarak kabul edildiği ve bu rızaların hukuken geçersiz sayıldığını belirtmiştir.

Yine Kurul vermiş olduğu başka bir kararda¹⁸⁵, açık rızanın ilgili kişinin verisinin işlenmesine, kendi isteği yahut karşı taraftan gelen istek ile onay vermesi anlamına geldiğini belirtmiştir. Kurul, ilgili kişinin açık rızasını açıklaması ile aslen veri sorumlusuna kendi hukuki değeri ile ilişkili vermiş olduğu kararı bildirdiğini ve işlenmesi için izin vermiş olduğu verinin sınırı, kapsamı ve gerçekleştirilme biçimini belirlemesini sağladığını ifade etmiştir. Kurul, bu karar ile, açık rızanın bu bağlamda rızayı veren kişinin “olumlu irade beyanını” içermesi gerektiğini belirtmiştir.

Açık rıza beyanı şüpheyi yer vermemeli ve net olmalıdır. Veri sorumluları, gereken özeni göstererek ilgili kişinin açık rızasını almalı, aksi takdirde veri işleme faaliyeti hukuka aykırı kabul edilmelidir. Bilhassa telefon ve internet kanalı ile açık rıza alınırken, açık rızayı veren kişinin, verinin sahibi olup olmadığı belirlenmelidir. Aksi halde, veri sorumlusu, bu durumu ispat külfeti altında olacaktır¹⁸⁶.

İlgili kişinin rıza vermesi, kişisel verilerinin işlenmesi açısından meşruluk oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, “*rıza*”, ilgili kişinin kişisel verilerinin üzerinde denetimini var edebilmesi ve kişisel bilgilerinin geleceğini kendi belirleyebilmesi fikrinin yansımaları oluşturur¹⁸⁷.

---

¹⁸⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 08.07.2019 tarihli, 2019/206 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6709/2019-206>, 11 Nisan 2022.

¹⁸⁶ Data Protection WP, Consent, s.21.

¹⁸⁷ Lucas BERGKAMP, Jan DHONT, “Data Protection in Europe and the Internet: An Analysis of the European Community’s Privacy Legislation in the Context of the World Wide Web”, The EDI Law Review, s.7.Y.2000,s.78.

Bu doğrultuda işverenler, çalışanlarının sağlık dışındaki kişisel verilerini, kamu kurum ve kuruluşlarından gelen paylaşım talebi doğrultusunda, Kanun'un md.5/2 (ç) bendi uyarınca, veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirmesi kapsamında paylaşabileceklerdir. Fakat, veri sorumlusu işverenler, çalışanlarının sağlık verilerini Kanun'un 6/3 maddesi uyarınca, yalnızca açık rızalarının alınması durumunda paylaşmaları mümkün olabilecektir.

GDPR'da rıza ve açık rıza kavramları birlikte bulunmakta, fakat yalnızca rıza kavram olarak tanımlanmaktadır. GDPR'da rıza; bir beyan yahut olumlayıcı eylem olarak ilgili kişinin kendisi ile ilişkili kişisel verilerinin işlenmesine mutabık kaldığını ifade eden özgür bir şekilde verilmiş, konuya özgü, bilgilendirilmiş ve ilgili kişinin belirsizlik olmadan isteklerini içeren bir ifadesi olarak tanımlanmaktadır. GDPR'a göre kişisel verilerin işlenmesi için rıza alınması gerekirken, özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi hususunda açık rızaya başvurulmalıdır. Açık rıza, olumlayıcı eylem dışında kelime yahut yazı ile açık bir şekilde onaylanmalıdır¹⁸⁸.

Kanun md. 3'te yapılan tanıma bakıldığında ise, tek başına "rıza" kavramına yer verilmemiş olup, md. 5'te, hem genel nitelikli kişisel verilerin, hem de özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi hususunda, ilgili kişiden "açık rıza" alınması, kişisel veri işleme şartları arasında yer almıştır. Açık rıza; "belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rıza" yı ifade etmektedir¹⁸⁹.

---

¹⁸⁸ Turan, s.179.

¹⁸⁹ Öğretide Cihan Avcı Braun bu tanımda "açık rıza"nın değil sadece "rıza"nın tanımının yapıldığını zira 95/46/EC sayılı Direktif'te yer alan "açık rıza" tanımında yer verilen "tereddüte mahal vermeyecek açıklıkta" ifadesine 6698 sayılı Kanun'un açık rıza tanımında yer almadığını ortaya koymuştur. Bkz: Cihan Avcı Braun, "Kişisel Verilerin İşlenmesinde Rıza", Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XV, s.1, 2018, s.10.

Türk hukukundaki “açık rıza” kavramı ile AB Hukukundaki karşılığı, kavram kargaşasına sebep verebilecek niteliktedir. Kanun’un 3’üncü maddesinde verilen açık rıza tanımı, rızayı, rıza üzerinden açıkladığından çok yol gösterici olamamıştır¹⁹⁰.

“Açık rıza” dilbilgisi karşılığı olarak “*explicit consent*” in karşılığı olmaktadır. Fakat Kanun’a baktığımızda tek ifade olarak yer alan “açık rıza” ifadesi, “*consent*”, “*unambiguous consent*” ve “*explicit consent*” kavramlarının hepsinin karşılığı olarak kullanılmıştır¹⁹¹. Buradan çıkan sonuç, mevzuatımızda kullanılan “açık rıza” ifadesinin çok açık olamadığıdır.

Karşılaştırmalı hukuk açısından baktığımızda karmaşaya yol açabilecek bir diğer durum ise, “açık rıza” ifadesinin “*explicit consent*” ile beraber “*open consent*” ifadesinin de Türkçe karşılığı olmasıdır. Buradaki problem, bu ifadelerin aslında birbirine zıt anlamlar içermesidir. “*Open consent*” ifadesi, ilgili kişinin belirli bir amaca yönelik olmayan genel rızası anlamına gelmekle beraber, ülkemizdeki karşılığına baktığımızda, kişisel verilerin korunması hukuku açısından geçerli olmayan bir rıza türüdür¹⁹². Bu bağlamda “*open consent*” kavramını Türk hukukunda karşılamak amaçlı “genel rıza” veya “beyaz rıza” kavramları kullanılarak, Türk hukukunda “*open consent*”in karşılığı açık rıza olarak kullanılmamalıdır¹⁹³.

Kanun’un aradığı şekilde bir açık rızanın varlığı için, kişinin kişisel verilerinin işlenmesine, kendi arzusu ile yahut karşı tarafın istemesi üzerine, ilgili kişinin onay

¹⁹⁰ Avcı Braun, s.19., Mesut Serdar ÇEKİN, Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kanun Çerçevesinde Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2019, s.74.

¹⁹¹ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.140.

¹⁹² Hallinan, Dara., & Friedewald, Michael, “Open consent, biobanking and data protection law: can open consent be ‘informed’ under the forthcoming data protection regulation”. *Life Sciences, Society and Policy*, 2015, 11(1), (Çevrimiçi) (<https://lssjournal.biomedcentral.com/articles/10.1186/s40504-014-0020-9>), 20 Nisan 2022, s.16.

¹⁹³ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.141.

vermesi gerekmektedir¹⁹⁴. Bununla birlikte, açık rıza beyanı, veri işleyene yol göstererek, ilgili kişinin kişisel verilerinin işlenmesine rıza verdiği verilerin kapsamını, sınırlarını ve nasıl gerçekleştirileceğine dair belirlilik sağlayacaktır. Bu bağlamda, rıza veren ilgili kişinin, “olumlu irade beyanı”nın ortaya konulması gerekecektir. Diğer mevzuattaki farklı hükümler saklı kalmak kaydı ile, açık rızanın alınırken şekil şartına bağlı kalınmayacaktır¹⁹⁵.

Kanun’un 3’üncü maddesinde yer alan açık rıza tanımı ile açık rızanın 3 unsuru bulunduğu ortaya koyulmuştur. Bunlar açık rızanın; belirli bir konuya ilişkin olması, bilgilendirmeye dayanması, özgür iradeyle açıklanması olarak sayılmaktadır.

Açık rıza her şartta alınması gereken garanti bir yöntem olarak görülmemelidir. Sürekli ve aktif bir şekilde kişilerin rızalarının olup olmadığının sorulması, bireylerin tepkisizliğini oluşturarak rıza yorgunluğu olarak adlandırılan durumu ortaya çıkarabilecektir.

19 Mart 2018 tarihli, 30356 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanması ile yürürlüğe giren Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve esaslar Hakkında Tebliğ uyarınca, kişisel verilerin işlenmesi durumunda açık rızaya dayanılacak ise, aydınlatma yükümlülüğü ve açık rıza alma işlemlerinin ayrı ayrı uygulanması gerekmektedir.

---

¹⁹⁴ KVKK Rehberler,Açık Rıza,s.3, (Çevrimiçi)
<https://kvkk.gov.tr/yayinlar/A%C3%87IK%20RIZA.pdf>, 30 Mayıs 2022.

¹⁹⁵ KVKK Rehberler,Açık Rıza,s.4, (Çevrimiçi)
<https://kvkk.gov.tr/yayinlar/A%C3%87IK%20RIZA.pdf>, 30 Mayıs 2022.

5.1.1.3. Rızanın Hukuki Niteliği

Açık rızanın hukuki niteliğini belirlemek, açık rızaya bağlanacak sonuçların da belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Genel hukuka uygunluk sebebi olan rıza ile açık rıza arasında, hukuki nitelik bakımından bir fark bulunmamaktadır¹⁹⁶.

Rıza, bir irade beyanı olmakla beraber kişisel verileri işleme faaliyeti anlamında kontrol mekanizması görevi görerek, şeffaflık sağlayarak yapılan fiili, hukuka uygun bir duruma getiren beyandır. Rızanın hukuki niteliğine baktığımızda, açık rızanın hukuki niteliği için de geçerli olan, irade açıklamaları kendilerine bağlanan sonuçlar göz önüne alınarak hukuki işlem, hukuki işlem benzeri ve maddi fiil olduğu hakkında farklı görüşler bulunmaktadır.

Belirli bir hukuki sonuca yönelik olan arzuyu dış dünyaya açıklamaya irade beyanı denilmektedir¹⁹⁷. Hukuki işlemler, kişinin belirli bir hukuki sonuca yönelik olan arzusunu açıklayan irade beyanını ifade eder. Hukuki işlemin söz konusu olabilmesi için, hukuk düzeninin de bu irade beyanının içermekte olduğu sonucu tanıması gerekmektedir¹⁹⁸. Hukukumuzda, hakim olan görüş, rıza açıklamasının tek taraflı bir hukuki işlem olduğu yönündedir¹⁹⁹. Açık rıza, hukuki işlem olarak değerlendirildiği takdirde, hukuki işlemlere getirilen düzenlemeler de uygulama alanı bulacaktır. Bu

---

¹⁹⁶ Çelikel, s.164.

¹⁹⁷ Serap HELVACI/ Fulya ERLÜLE, Medeni Hukuk, 4. Bs., İstanbul, Legal Yayıncılık, 2016, s.32.

¹⁹⁸ Mustafa DURAL/ Suat Sarı, Türk Özel Hukuku Cilt 1 Temel Kavramlar ve Medeni Kanun'un Başlangıç Hükümleri, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2018, s.195.

¹⁹⁹ Fikret EREN, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 18. Bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2015, s.603; Necip KOCAYUSUFPAŞAOĞLU/Hüseyin HATEMİ/ Rona SEROZAN/ Abdülkadir ARPACI, Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme, 4.Bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2017, s.84; Kemal OĞUZMAN/ Turgut ÖZ, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 13. Bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2015, s.36.

doğrultuda, kişi, yanıltma, aldatma gibi durumlarda, geriye etkili olmak üzere söz konusu hukuki işlemi ortadan kaldırabilecektir²⁰⁰.

Rızanın hukuki niteliği hususundaki bir diğer görüş ise, rıza açıklamasının hukuki işlem benzeri fiil niteliğinde olduğudur²⁰¹. Hukuki işlem benzeri fiiller, sonuç bağlanan irade beyanının, hukuki bir sonuca yönelmesinin zorunlu olmadığı durumlarda söz konusu olmaktadır²⁰². Hukuki işlem benzeri fiillerin, hukuki işlemden farkı, hukuki işlem benzeri fiillerin belirli bir hukuki sonucun doğması açısından belirli bir fiile yönelen beyanın hangi saik ve düşünce çerçevesinde yapıldığının önemi olmamasıdır²⁰³.

Maddi fiil, hukuki sonucun irade açıklamasına değil, iradi bir şekilde oluşturulan bir maddi değişikliğe bağlanması ile söz konusu olmaktadır²⁰⁴. Bu irade ile dış dünyada değişiklik oluşmasına hukuk sonuç bağlamış ise maddi fiilin varlığından söz edilebilmektedir. Açık rıza, maddi fiil olarak değerlendirilirse, hukuki işlemlere yönelik düzenlemeler uygulama alanı bulamaz²⁰⁵.

Rıza beyanı verilmesi ile, hukuka aykırı olan ilgili kişinin kişisel verilerinin işlenme faaliyeti, hukuka uygun bir duruma gelecektir. Özgür irade ile açıklanan, bilgilendirmeye dayanılmış olan ve belirli bir konuya ilişkin verilmiş kişisel verilerinin işlenmesine dair açık rıza hukuken geçerli sayılacaktır. Veri sorumlusu tarafından kişisel verilerinin ne amaç ile, hangi yöntem kullanılarak, hangi hukuki dayanak ile

---

²⁰⁰ Çekin, s.75.

²⁰¹ Selim KANETİ, Haksız Fiilde Hukuka Aykırılık Unsuru, İstanbul, Kazancı Hukuk Yayınları, 2007, s. 244; Funda Işık ÖZCAN, Tıbbi Müdahalelerde Aydınlatılmış Onam, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2008, s.52, (Çevrimiçi) <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>, 1 Haziran 2022.

²⁰² Hüseyin ALTAŞ, Medeni Hukuk Başlangıç Hükümleri, 2. Bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2020, s.125.

²⁰³ Dural/Sarı, s.196.

²⁰⁴ Oğuzman/ Barlas, Medeni Hukuk,22. Bs, s.178.

²⁰⁵ Çekin, s.75.

işleneceği ve haklarının neler olduğu hakkında bilgilendirilerek aydınlatma yükümlülüğü yerine getirildiğinde, ilgili kişi kendi iradesi ile bilerek ve isteyerek kişisel verilerinin işlenmesi hususunda rıza göstermiş olacaktır. Bunun sonucu olarak, kişi, iradesinin neticesinde doğacak hukuki sonucun farkında olarak, kişisel verilerinin işlenmesine yönelik irade açıklamasında bulunmakta ve hukuk aleminde bir sonuç meydana getirmektedir.²⁰⁶ Kanaatimizce rızanın hukuki işlem olduğu yönündeki görüşler, kişisel verilerin işlenmesinde verilen açık rıza kapsamında da isabetli olacaktır.

5.1.2. Açık Rızanın Geri Alınabilmesi

Açık rıza beyanı veren ilgili kişi daha sonra bu beyanını kişisel verilerinin geleceğini belirleme hakkı çerçevesinde geri alabilmektedir²⁰⁷. Kanun'da açık rızanın tanımı olmasına karşın, açık rızanın verilmesi şeklinde bir hüküm bulunmadığı gibi, rızanın geri alınması hususunda da açık bir hüküm bulunmamaktadır. Kanunda açık bir hüküm bulunmamasına rağmen, ilgili kişinin kişisel verilerinin silinmesini ve düzeltilmesini talep etme hakkı da, bir nevi rızanın nasıl geri alınabileceği hususuna ışık tutmaktadır. Kişisel verilerin hassaslığı ile kanunun özü değerlendirildiğinde, ilgili kişinin rıza beyanını istediği zaman geri alabilmesi gerekmektedir.

Tüzük'e göre ise, veri sahibi, istediği zaman rızasını geri alabilmektedir. Rızanın geri alınması, geri almadan önce rızaya dayanarak yapılan veri işleme faaliyetinin hukuka uygunluğunu etkilememektedir. Veri sahibi, rızayı vermeden önce,

---

²⁰⁶ Doğan, 2019, s.68.

²⁰⁷ Data Protection WP, Consent, s.25.

bu hususta bilgilendirilmelidir. Rızanın verilmesi kadar, rızanın geri alınması da kolay olmalıdır. GDPR md. 7/f.3)

Açık rıza geri alındığında, o ana kadar gerçekleşmiş olan kişisel verilerin işlenmesi faaliyetleri geçersiz kılınmayacaktır. Açık rıza geri alındığında, veri sorumlusunun kişisel verileri işleme faaliyetine devam etmesi için gerekli hukuki dayanak ortadan kalkmış olacağından, veri işleme faaliyetine rızanın geri alındığı beyanının kendisine ulaştığı andan itibaren son vermelidir. İlgili kişinin kişisel verilerinin işlenmesi amacı ile verdiği açık rıza kapsamında geri alma beyanından önce yapılan faaliyetlerde hukuka aykırılık bulunmayacaktır. Rızanın geri alındığı beyanının veri sorumlusuna ulaştığı andan itibaren yapılan veri işleme faaliyeti ise, hukuka aykırılık teşkil edecektir. Veri sorumlusu, bu andan itibaren veri işleme faaliyetine son vermediği takdirde, idari yaptırıma maruz kalacaktır. Bunun yanında, eğer kişisel verilerin muhafazası için de hukuki bir dayanak yok ise, açık rızaya dayanılarak işlenmiş kişisel veriler silinmelidir²⁰⁸.

Açık rızanın verilmesi kadar rızanın geri alınmasının da kolay olması gerekmektedir. Açık rızanın geri alınması süreci için zor prosedürler uygulama yoluna gidilmemelidir. Örnek vermek gerekir ise, bir bankanın kampanyaları için ilgili kişilerin bilgilendirilmesi ve açık rıza vermeleri mobil uygulama aracılığı ile haftanın her günü yirmi dört saat mümkün olmasına rağmen, açık rızanın geri alınması faaliyetinin yalnızca mesai saatleri içerisinde şubede başvuru ile yapılabilmesi mümkün olmayacaktır²⁰⁹.

---

²⁰⁸ Çekin, s.85.

²⁰⁹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Doğru Bilinen Yanlıklar 2, s.18, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7151/6698-Sayili-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Hakkinda-Dogru-Bilinen-Yanlislar-2>, 31 Mayıs 2022.

Kurul yayınladığı bir kamuoyu duyurusunda²¹⁰, açık rıza vermenin kişiye sıkı suret ile bağlı bir hak olduğu, bu sebep ile verilen açık rızanın geri alınabileceği, bu doğrultuda kişinin kişisel verilerinin geleceğini belirleme hakkına sahip olduğu, kişinin dilediği zaman vermiş olduğu açık rızayı geri alabileceği, açık rızayı geri alma işleminin ileriye yönelik sonuç doğuracağı, geri alma beyanının veri sorumlusuna ulaşması ile veri işleme faaliyetlerinin veri sorumlusu tarafından durdurulması gerektiği, geri alma beyanının veri sorumlusuna ulaşması ile hüküm doğurduğunu belirtmiştir.

Diğer veri işleme şartlarından en az birinin olduğu durumlarda, ilgili kişiden açık rıza alınmasına gerek bulunmamaktadır. Bu durum, dürüstlük kuralına aykırılık teşkil etmektedir. Kanun’da bulunan veri işleme şartlarından en az birinin mevcut olmasına rağmen, ilgili kişiden açık rıza alındığı durumlarda, ilgili kişi rızasını geri aldığı anda, veri işleme faaliyetinin sonlandırılacağı yanlışlığı oluşmaktadır. Fakat bu durumda ilgili kişi rızasını geri aldığı anda, veri işleme, ilgili kişinin rızasına bağlı olmadığından geri alma herhangi bir sonuç oluşturmayacaktır.

5.2. Kişisel Verilerin Diğer Hukuka Uygunluk Sebepleri ve Açık Rıza ile İlişkisi

KVKK md.5 kapsamında, “*açık rıza gerekmeden*” kişisel verilerin işlenebileceği halleri aşağıda sırası ile inceleyeceğiz.

---

²¹⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 12.01.2021 tarihli Kamuoyu Duyurusu, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6856/WHATSAPP-UYGULAMASI-HAKKINDA-KAMUOYU-DUYURUSU>, 13 Nisan 2022.

5.2.1. Kanunlarda Açıkça Öngörülmesi

Kişisel verilerin işleme şartlarından birisi “*kanunlarda açıkça öngörülmesi*”dir. KVKK md. 5/2-a uyarınca, kanunlarda açıkça öngörülen bir hal var ise, ilgili kişinin açık rızası olmasa dahi, kişisel verileri işlenebilmektedir. Kanun ve Kanun’un yönlendirmesi dışında kararname, yönetmelik gibi düzenlemeler kapsamında kişisel veri işlenmesi halinde, kanunlarda açıkça öngörülme şartına dayalı olarak veri işlenemeyecektir. Kişisel veri işlenmesi hususunda kanunda açık bir hüküm varsa veya açık bir hüküm ile ikincil mevzuata yönlendirme yapılıyor ise, ilgili kişinin açık rızası alınmaksızın, kişisel verilerin işlenmesi mümkündür. Hukuka uygunluk sebeplerinden kanunlarda açıkça öngörülme, özünde Anayasa’da yer verilmiş “*kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.*” İfadesi ile aynı doğrultudadır. Kanun’da açıkça öngörülmeyle ilişkin örnekler aşağıda ele alınmıştır.

Kanun’un gerekçe kısmında açıkça belirtildiği üzere, kolluk faaliyetlerinin sağlanması amacı ile kolluk tarafından yürütülen soruşturma sebebi ile 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu’nun²¹¹ 5’inci maddesi uyarınca, şüpheli kişilerin parmak izlerinin alınması, 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu²¹² çerçevesinde Adalet Bakanlığı’nın kişilerin ceza mahkumiyetleri ile ilgili verileri işlemesi faaliyeti kapsamında Kanun’da açıkça düzenlemeler yapıldığından, bu işlemler yürütülürken kişilerden açık rıza alınmasına gerek bulunmamaktadır.

Yine, 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu’nun Uygulanması ile İlgili Yönetmelik uyarınca, oteli işleten kişiler, otelde konaklayan misafirlerin kişisel

²¹¹ 4 Temmuz 1934 tarihli 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, (Çevrimiçi), <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.2559.pdf>, 20 Nisan 2022.

²¹² 25 Mayıs 2005 tarihli 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu, (Çevrimiçi), <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5352.pdf>, 20 Nisan 2022.

verilerini kolluk kuvvetleri ile anlık olarak paylaşmak durumundadırlar. İş Kanunu md.75²¹³ uyarınca, “işçi özlük dosyası” işveren tarafından tanzim edilmek zorunda olduğundan, işçinin açık rızası olmaksızın özlük dosyası kapsamında kişisel veri işlenebilecektir. 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu md.9 gereği de, kredi çekmek isteyen kişilerin ekonomik ve sosyal durumlarına ilişkin kişisel verileri açık rızaları alınmaksızın kredi kartı veren kuruluşlarca işlenebilecektir. VERBİS’e veri bildirimi yapmak da, kanunda açıkça öngörülen hallere örnek oluşturmaktadır. (KVKK md.16)

5.2.2. Fiili İmkansızlık

KVKK’da düzenlenmiş olan kişisel verilerin hukuka uygunluk sebeplerinden bir diğeri de, “fiili imkansızlık” halidir. KVKK md.5/2-b uyarınca bu şart; “*Fiili imkansızlık nedeni ile rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması*” hali olarak tanımlanmıştır.

İlgili kişi ya da üçüncü kişinin yaşamsal menfaatinin korunması amacı ile ilgili kişi rızasını açıklayamayacak halde ise veya rızasına sonuç bağlanamayacak durumda ise, kişisel verilerinin işlenebilmesi kabul edilmektedir. Kanun koyucunun bu maddedeki amacı, ilgili kişinin veya bir başkasının hayat yahut beden bütünlüğünün kişisel verilerinin korunmasından daha önemli olmasıdır²¹⁴. Tüzük’te de paralel bir şekilde, ilgili kişi veya üçüncü bir kişinin hayati çıkarlarının korunması amacı ile veri

---

²¹³ İş Kanunu md.75 “İşveren çalıştırdığı her işçi için bir özlük dosyası düzenler. İşveren bu dosyada, işçinin kimlik bilgilerinin yanında, bu Kanun ve diğer kanunlar uyarınca düzenlemek zorunda olduğu her türlü belge ve kayıtları saklamak ve bunları istendiği zaman yetkili memur ve mercilere göstermek zorundadır.”

²¹⁴ Altındere, s.43.

işlemenin gerekli olması durumunda, veri işleme faaliyetinin hukuka aykırı olmayacağı hüküm altına alınmıştır. (GDPR md.6/1-d)

Bu hususta örnek vermek gerekir ise, hürriyeti kısıtlanan bir kişinin, kendisinin veya şüphelinin taşımakta olduğu telefon, bilgisayar, kredi kartı, banka kartı veya diğer teknik bir araç üzerinden yerinin belirlenmesi için bu verilerin işlenmesi hukuka uygun olacaktır²¹⁵. Bu işleme şartının söz konusu olması için, kişinin hayat veya beden bütünlüğünün tehlike altında olması ve bu tehlike doğrultusunda, ilgili kişinin açık rızasının alınmasının önünde fiili engel bulunmalıdır²¹⁶.

“*Fiili imkansızlık*” şartına dayanılıyor ise, önemle dikkat edilmesi gereken mesele, bir “aciliyet” halinin mevcut olmasıdır. Kişinin rızasını açıklamasının beklenebileceği hallerde, bu hukuka uygunluk nedeni geçerli olmayabilecektir²¹⁷.

5.2.3. Sözleşmenin Kurulması veya İfası İçin Gerekli Olması

KVVK md. 5/2-c uyarınca; “bir sözleşmenin kurulması veya ifası ile doğrudan doğruya ilgili olması kaydı ile sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması” halinde kişisel veriler açık rıza aranmadan işlenebilmektedirler. Kurulan ya da ifa edilen sözleşmenin yazılı olma şartı aranmamaktadır. Bu şart ile kişisel verilerin işlenmesinde dikkat edilmesi gereken nokta, sadece sözleşmenin taraflarının kişisel verilerinin işlenebileceği ve 3. şahısların verilerinin bu kapsamda

²¹⁵ KVKK Rehberler, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları, s.7, (Çevrimiçi) [²¹⁶ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.292.](https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4190/Kisisel-Verilerin-Islenme-Sartlari#:~:text=%C4%B0lgili%20ki%C5%9Finin%20kendisi%20taraf%C4%B1ndan%20alenile%C5%9Ftirilmi%C5%9F%20olmas%C4%B1%2C&text=Bir%20hakk%C4%B1n%20tesisi%2C%20kullan%C4%B1lmas%C4%B1%20veya%20korunmas%C4%B1%20i%C3%A7in%20veri%20i%C5%9Flenmenin%20zorunlu%20olmas%C4%B1%2C&text=%C4%B0lgili%20ki%C5%9Finin%20temel%20hak%20ve,i%C3%A7in%20veri%20i%C5%9Flenmesinin%20zorunlu%20olmas%C4%B1., 31 Mayıs 2022.</p></div><div data-bbox=)

²¹⁷ Aşıkoğlu, s.126.

işlenemeyeceğidir. Aynı zamanda, hükme baktığımızda hem sözleşmenin kurulması hem sözleşmenin ifası ile alakalı olan veriler işlenebilmektedir. Tüzük'te de paralel bir şekilde, ilgili kişinin taraf olduğu sözleşmenin uygulanması ya da sözleşme kurulmadan ilgili kişinin talebi ile adım atılması için veri işlemenin gerekli olduğu durumlarda, veri işleme faaliyetinin hukuka uygun olacağı hüküm altına alınmıştır. (GDPR md 6/1-b)

Dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise, kişisel verilerin işlenmesinin sözleşme dahilinde yapılabilmesi açısından veri işlemenin, sözleşmenin kurulması ya da ifası için “*gereklilik*” arz etmesidir. Bu kapsamda, her somut olay ayrı değerlendirilerek sözleşmenin ana amacı tespit edilerek, kişisel verileri işlemenin gerekli olup olmadığı tespit edilmelidir²¹⁸. Şayet, ilgili kişinin kişisel verilerini işlemeyen yahut az verisini işleyerek sözleşmenin kurulması veya ifası mümkün kılınıyor ise, kişisel verilerin işlenmesi faaliyetinde gereklilik bulunmayacaktır.

Örnek vermek gerekir ise, sözleşme gereği paranın ödenmesi için alacaklının hesap numarasının alınması ya da bir bankayla kredi sözleşmesi yapılması esnasında, bankanın, o kişinin maaş bordrosunu, tapu kayıtlarını, icra borcu olmadığına dair belgeyi edinmesi hukuka uygun olacaktır²¹⁹.

Kurul bir kararında²²⁰, müşteri/yolcuların yaptıkları seyahatlerin şoförler tarafından değerlendirilerek puanlanması ve bu puanların ortalaması alınarak veri işleme faaliyetinin gerçekleştirilmesinin, Kanun'un 5'inci maddesinin 2'nci fıkrasının

²¹⁸ Data Protection WP, Legitimate Interests, s.16-17.

²¹⁹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları Rehberi, s.8, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4190/Kisisel-Verilerin-Islenme-Sartlari#:~:text=%C4%B0lgili%20ki%C5%9Finin%20kendisi%20taraf%C4%B1ndan%20alenile%C5%9Ftirilmi%C5%9F%20olmas%C4%B1%2C&text=Bir%20hakk%C4%B1n%20tesisi%2C%20kullan%C4%B1lmas%C4%B1%20veya%20korunmas%C4%B1%20i%C3%A7in%20veri%20i%C5%9Flenmenin%20zorunlu%20olmas%C4%B1%2C&text=%C4%B0lgili%20ki%C5%9Finin%20temel%20hakk%20ve,i%C3%A7in%20veri%20i%C5%9Flenmesinin%20zorunlu%20olmas%C4%B1>, 31 Mayıs 2022.

²²⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 27.01.2020 tarihli, 2020/65 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6717/2020-65>, 11 Nisan 2022.

(c) bendinde yer verilmiş olan, “Bir sözleşmesinin kurulması veya ifası ile doğrudan doğruya ilgili olması kaydı ile sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması” şartı doğrultusunda sözleşmenin ifası için ana kurucu öge olmaması yahut sözleşmenin ifası ile doğrudan bir ilişkisi var olmaması nedeni ile ve bu veri işleme faaliyetinin aynı maddede belirtilmiş olan diğer veri işleme şartlarından birine dayanmaması sebebi ile idari para cezası verilmesi gerektiği yönünde karar vermiştir.

5.2.4. Veri Sorumlusunun Hukuki Yükümlülüğünü Yerine Getirebilmesi İçin Zorunlu Olması

Kişisel verilerin işleme şartlarından bir diğeri ise “veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğün yeri getirebilmesi için zorunlu olması” halidir. KVKK md. 5/2-ç gereği, veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi bakımından, veri işlenmesinin kaçınılmaz olduğu durumlarda, ilgili kişinin kişisel verilerinin işlenmesi hukuka uygun olacaktır. Her somut olayda, bu kapsamda, kişisel veri işlemenin zorunluluk taşıyıp taşımadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, veri sorumlusunun kişisel veri işleme yükümlüğü, kanun hükmünden dolayı doğmuş olmalıdır. Veri sorumlusunun sözleşme kapsamındaki yükümlülüğü, bu şart altında değerlendirilmemektedir²²¹.

Tüzük’te de, veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirmesi için kişisel veri işleme faaliyetinde bulunmasının gereklilik arz etmesi halinde, kişisel veri işleme faaliyetinin hukuka uygun olacağı ifade edilmiştir. (GDPR md. 6/1-c) Başka bir

---

²²¹ Buse DOĞAN, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları Bağlamında Açık Rıza, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019, s.73, (Çevrimiçi)
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=l_eEEFw9GG5ZSUKBituaPQ&no=mmoUO-O-9SJdO2hom3WdG6Q, 20 Nisan 2022.

deyişle, veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi bakımından kişisel veri işleme zorunlu olmalıdır.

Veri sorumlusu hukuki yükümlülüğünü yerine getirme kapsamında veri işleme faaliyetinde bulunurken, veri işleme amacı ile bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ilkesi ile diğer ilkeler ışığında hareket etmelidir.

Kurul bir kararında²²², veri sorumlusu avukatın, vekili olduğu bankanın müşterisi olan ilgili kişi hakkında, icra takibi başlatarak, muhtelif zamanlarda icra takibi hakkında arama yapılmasını ve SMS atılmasını, avukatın Avukatlık Kanunu'ndan kaynaklanan yükümlülükleri ve yürütmekte olduğu icra işlemi bakımından da İcra İflas Kanunu ve ikincil mevzuat düzenlemeleri kaynaklı hukuki yükümlülüklerinin yerine getirilmesi kapsamında değerlendirmiştir. Kurul, avukatın, borçluya ait bilgilerini kanuna uygun işlendiğini ve Kanun'un 5'inci maddesinin 2 numaralı fıkrası gereği, ilgili kişinin açık rızası olmadan kişisel veri işlenmesinin kanuna uygun olduğunu belirtmiştir. Fakat, Kanun hükmü uyarınca, açık rıza aranmaksızın işlenecek olan verilerin borçluya ait olması gerektiği, ilgili kişinin kardeşinin telefon numarasının hukuka aykırı ele geçirilerek, ilgili kişiye ait verilerin üçüncü bir kişiye ifşasının, Kanun'un 5'inci maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceğine karar vermiştir.

Bu hukuka uygunluk sebebinden, kamu ve özel tüzel kişi ayrımı yapılmadan her ikisi de faydalanabilmektedir. Bir şirketin çalışanına maaş ödemesi yapabilmesi için banka hesap numarası, evli mi bekar mı olduğu, bakmakla yükümlü olduğu kişilerin olup olmadığı, eşinin çalışıp çalışmadığı, sosyal sigorta numarası gibi kişisel verilerin

---

²²² Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 14.01.2020 tarihli, 2020/26 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6697/2020-26>, 11 Nisan 2022.

alınması ve işlenmesi bu duruma örnek teşkil etmektedir²²³. Yine, işverenlerin, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca, çalışanlarını SGK'ya bildirmek yükümlülüğü kapsamında paylaştığı kişisel veriler için çalışanlarından açık rıza alması gerekmemektedir.

5.2.5. Kişisel Verilerin İlgili Kişi Tarafından Alenileştirilmiş Olması

Kişisel verilerin işlenmesi şartlarından bir diğeri, KVKK md.5/2-d uyarınca, kişisel verilerin “*ilgili kişi tarafından alenileştirilmiş olması*”dır. Bu doğrultuda, veri sahibi, verisini kendi arzusu ile alenileştirmiş ise, açık rıza aranmaksızın alenileştirme amacına uygun olarak kişisel verileri işlenebilecektir²²⁴. İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilen kişisel veri, bir şekilde kamuoyu ile paylaşılmış olan kişisel verilerdir. Kişi kendisine ait verileri kamuoyu ile paylaştığında “*verilerin işlenmesinde korunması gereken hukuki yarar ortadan kalktığı*”ndan, kamuoyuna açıklanmış kişisel verilerin işlenmesi mümkündür²²⁵. Kişisel veriler, veri sahibi ilgili kişi tarafından alenileştirilmiş olmalıdır. Başkaları tarafından alenileştirilen kişisel veriler, bu madde kapsamında değerlendirilemez²²⁶.

²²³ KVKK Rehberler, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları,s.9, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4190/Kisisel-Verilerin-IslenmeSartlari#:~:text=%C4%B0lgili%20ki%C5%9Finin%20kendisi%20taraf%C4%B1ndan%20alenile%C5%9Ftirilmi%C5%9F%20olmas%C4%B1%2C&text=Bir%20hakk%C4%B1n%20tesisi%2C%20kullan%C4%B1lmas%C4%B1%20veya%20korunmas%C4%B1%20i%C3%A7in%20veri%20i%C5%9Flemenin%20zorunlu%20olmas%C4%B1%2C&text=%C4%B0lgili%20ki%C5%9Finin%20temel%20hak%20ve,i%C3%A7in%20veri%20i%C5%9Flenmesinin%20zorunlu%20olmas%C4%B1>, 31 Mayıs 2022.

²²⁴ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, s.41, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/185c2130-8070-4b2b-a91e-1d48322ca352.pdf>, 31 Mayıs 2022.

²²⁵ KVKK gerekçe, md.5.

²²⁶ Altındere, s.45.

KVKK md.28/2-b uyarınca, veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü alenileştirilmiş kişisel veriler bakımından ortadan kalkar. İlgili kişi, kişisel verilerinin hukuka aykırı olarak işlenmesi nedeni ile uğradığı zararın giderilmesini talep hakkı dışında, veri sorumlusuna başvurarak, KVKK md.11’de belirtilmiş olan haklardan faydalanamaz.

Bir kişinin iletişim bilgilerini kamuya açık şekilde ilan etmesi, kurumsal internet sitelerinde çalışan kişilerin işyeri telefon ve elektronik posta adreslerinin diğer kişilerin ulaşabileceği şekilde paylaşılması bu hususta örnek olarak verilebilir²²⁷.

Kişisel veriler, ilgili kişiler tarafından alenileştirilmiş olsa dahi, amaçları dışında işlenmesi hukuka aykırılık teşkil etmektedir. Kurul bu yöndeki bir kararında²²⁸, bir sigorta şirketinin ilgili kişinin kişisel verilerine daha önce kendisi tarafından alenileştirilen internet sitesi vasıtası ile ulaşılsa dahi, şirketin bu bilgileri internet sitesinde bulunma ve alenileştirilme amacı ile kullanılmadığından, şirket aleyhine idari para cezası verilmesine dair karar verilmiştir. Kurul yine benzer yöndeki bir kararında²²⁹, alenileştirmenin gerçekleşebilmesi bakımından alenileştirme iradesinin ne olduğuna bakılarak, kişinin verisinin herkesin görebileceği yerde olmasının aleni olmasını sağlamayacağı ve alenileştirme halinde, verinin, alenileştirme amacı kapsamında kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

²²⁷ KVKK Rehberler, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları, s.10, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4190/Kisisel-Verilerin-Islenme-Sartlari#:~:text=%C4%B0lgili%20ki%C5%9Finin%20kendisi%20taraf%C4%B1ndan%20alenile%C5%9Ftirilmi%C5%9F%20olmas%C4%B1%2C&text=Bir%20hakk%C4%B1n%20tesisi%2C%20kullan%C4%B1lmas%C4%B1%20veya%20korunmas%C4%B1%20i%C3%A7in%20veri%20i%C5%9Flemenin%20zorunlu%20olmas%C4%B1%2C&text=%C4%B0lgili%20ki%C5%9Finin%20temel%20hak%20ve,i%C3%A7in%20veri%20i%C5%9Flemesinin%20zorunlu%20olmas%C4%B1>, 31 Mayıs 2022.

²²⁸ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 07.11.2019 tarihli, 2019/331 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6623/2019-331>, 11 Nisan 2022.

²²⁹ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 27.01.2020 tarihli, 2020/67 sayılı Karar Özeti,(Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6718/2020-67>, 11 Nisan 2022.

Burada dikkat edilmesi gereken nokta, ilgili kişinin kişisel verilerinin aleni kabul edilebilmesi için, verilerinin aleni olmasını istemesidir. İlgili kişinin kişisel verilerini alenileştirme iradesinin bulunması gerekmektedir. Aksi takdirde, bir kişinin kişisel verisinin kamuoyuna açıklanması, aleni olması anlamını taşınmaz. Bununla birlikte, kişisel verilerin alenileşmesi durumunda paylaşılan kişisel veri amacı dışında kullanılamamaktadır. Örnek vermek gerekirse, internet sitesi üzerinden aracını satmak isteyen ilgili kişinin iletişim bilgisi, pazarlama amacı ile kullanılamaz²³⁰. Bu bakımdan, her somut olay için ilgili kişinin kişisel verilerini alenileştirme amacı ayrı ayrı değerlendirilmelidir²³¹.

5.2.6. Kişisel Verilerin İşlenmesinin Bir Hakkın Tesisi, Kullanılması veya Korunması İçin Zorunlu Olması

Kişisel verilerin işlenmesinin “*bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için zorunlu olması*” KVKK md.5/2-e kapsamında düzenlenmiştir. İlgili kişinin kişisel verilerinin işlenmesi, bir hakkın tesisi, kullanılması ya da korunması amacı ile zaruri ise, ilgili kişinin kişisel verilerinin işlenmesi hukuka uygun olacaktır. Örnek olarak, şirket çalışanı tarafından açılan bir davada davanın ispatı amacı ile birtakım verileri kullanması, kısıtlının hakkını korumak amacı ile vasi veya kayyımın kısıtlının verilerini tutması verilebilir. Ayrıca, avukata vekalet veren müvekkilin kişisel verilerinin işlenmesi, avukat için müvekkilin hakkını kullanması yahut savunması için zorunluluk taşıdığından, açık rıza alınmasına gerek bulunmamaktadır²³².

²³⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması Rehberi, s.16.

²³¹ Bozkurt, s.184.

²³² Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması Rehberi, s.31.

Burada dikkat edilmesi gereken nokta, kişisel verilerin işlenmesinin iş ile sınırlı olması, ölçülü olması ve o işlem için zaruri olması değerlendirmesinin yapılmasıdır.

5.2.7. Veri İşlemenin İlgili Kişinin Temel Hak ve Özgürlüklerine Zarar Vermemek Kaydı ile Veri Sorumlusunun Meşru Menfaatleri İçin Zorunlu Olması

“İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydı ile veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması” hali KVKK md.5/2’nin son bendinde düzenlenmiş olup, bu hüküm kapsamında da açık rıza alınmadan kişisel veriler işlenebilecektir. Kişisel veriler, ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermediği takdirde veri sorumlusunun meşru menfaatleri için zorunlu ise işlenebilmektedir. Tüzük’te ise, ilgili kişinin kişisel verilerinin korunması gereken menfaat ya da temel hak ve özgürlüklerinden veri sorumlusu veya üçüncü bir kişinin meşru menfaatinin ağır bastığı durumlarda, kişisel veri işleme gerekli ise, veri işleme faaliyetinin hukuka uygun olacağı ifade edilmiştir. (GDPR md.6/1-f) KVKK, yalnızca veri sorumlusunun meşru menfaatini belirtirken, Tüzük, üçüncü kişilerin menfaatlerini de kapsam içine almıştır.

Meşru menfaat şartına dayanan veri sorumlusunun meşru menfaatinin tespiti bakımından değerlendirilmesi gereken hususlar mevcuttur. Bunlardan birincisi, meşru menfaatin Kanun gereği veri sorumlusuna ait olması ve üçüncü kişilere ait meşru menfaatin bu şart kapsamında değerlendirilemeyeceğidir. İkinci olarak, veri sorumlusunun menfaatinin bulunmasının yanında bu menfaatin meşru olmasının zorunlu olması gerekmektedir. Bu meşru menfaat ileride doğma ihtimali bulunan menfaat değil, hali hazırda mevcut bir meşru menfaat olmalıdır. Son olarak ise, ilgili kişinin temel hak ve özgürlükleri ile veri sorumlusunun meşru menfaati arasında bir

denge söz konusu olmalıdır. Bunun tespiti için iki aşamalı denge testi uygulanarak, veri sorumlusunun meşru menfaatinin varlığı belirlenmeli ve ilgili kişinin temel hak ve özgürlükleri tespit edilerek menfaat ve hak ve özgürlüklerden hangisinin üstün geldiği belirlenmelidir. Belirtmek gerekir ki, bu kişisel verileri işleme şartı, Kanun maddelerinde yer alan diğer şartlar uygulanmadığı hallerde başvurulacak son çare olarak değerlendirilmemelidir. Aynı zamanda, çok kapsamlı bir şekilde tüm kişisel verilerin işlenmesi faaliyetini hukuka uygun hale getirecek bir şart olarak da görülmemelidir²³³.

Bu durumda dikkat edilmesi gereken nokta, veri sorumlusunun meşru menfaatinin, Kanun'un amaç ve ruhuna uygun olmasıdır. Veri sorumlusunun meşru menfaati çok güçlü ve etkin değil ise, ilgili kişinin temel hak ve menfaatleri, veri sorumlusunun meşru, fakat az öneme sahip menfaatinden üstün olabilecektir. Veri sorumlusunun menfaati ile ilgili kişinin temel hak ve özgürlükleri arasında bir denge olmalıdır. Dolayısı ile ilgili hüküm, veri işlenmesine ilişkin sınırsız bir yetki vermemektedir²³⁴.

Örnek vermek gerekir ise, bir şirket sahibi temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek şartı ile çalışanlarının terfi, maaş zammı ya da sosyal haklarının düzenlenmesi için ya da işletmenin yeniden yapılandırılmasında görev ve rol dağıtımı için çalışanlarının kişisel verilerini meşru menfaat kapsamında işleyebilecektir²³⁵.

---

²³³ KVKK Rehberler, 100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, s.43, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/185c2130-8070-4b2b-a91e-1d48322ca352.pdf>, 31 Mayıs 2022.

²³⁴ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları Rehberi, s.14, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4190/Kisisel-Verilerin-Islenme-Sartlari>, 31 Mayıs 2022.

²³⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları Rehberi, s.12, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4190/Kisisel-Verilerin-Islenme-Sartlari>, 31 Mayıs 2022.

Kurul bir kararında²³⁶, Kanun'un 5'inci maddesinin 2'nci fıkrasının (f) bendi uyarınca "ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydı ile veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması" halinin tespiti için veri sorumluları tarafından değerlendirilmesi gereken hususların neler olduğunu sıralamıştır. Karara göre, 6698 sayılı Kanunun 5'inci maddesinin ikinci fıkrasının (f) bendine göre "ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması" hali tespit edilirken veri sorumluları tarafından;

"-Kişisel verinin işlenmesi sonucunda elde edilecek menfaat ile ilgili kişinin temel hak ve hürriyetlerinin yarışabilir düzeyde olması,

-Söz konusu menfaate ulaşılabilmesi bakımından kişisel veri işlenmesinin zorunluluk arz etmesi,

-Meşru menfaatin hali hazırda mevcut, belirli ve açık olması,

-İlgili kişinin temel hak ve hürriyetleri ile yarışabilir nitelikte olan meşru menfaatin elde edilmesi halinde bir yarar sağlanacak olması ve kişisel veri işlenmeksizin başkaca bir yol ve yöntemle bu yararın ortaya çıkmasının mümkün olmaması,

-Meşru menfaat belirlenirken söz konusu yararın çok sayıda kişiyi etkilemesi, yalnızca kâr elde edilmesi ya da ekonomik yararın sağlanması amacına yönelik olmaması, iş süreçlerini ya da bir işleyişi kolaylaştırması (örneğin bir birim ya da az

---

²³⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 25.03.2019 tarihli, 2019/78 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5434/2019-78>, 11 Nisan 2022.

sayıda personel nezdinde değil, kurumsal olarak geneli etkileyecek şekilde) gibi şeffaf ve hesap verilebilir nitelikleri haiz kriterlerin esas alınması,

-Bu açıdan ilgili kişinin başta kişisel verilerinin korunması olmak üzere temel hak ve hürriyetlerinin zarar görmesini engellemek amacıyla öngörülebilir, açık ve yakın her türlü tehlikeden uzak tutulması,

-Kişisel verilerin bir veri kayıt sisteminde amaçla sınırlı olarak hukuka uygun işleyişinin temini ile zararı ve ihlalleri engellemek için her türlü teknik ve idari tedbirin alınması,

-Kişisel verilerin işlenmesinde genel ilkelere uygunluğun sağlanması,

-Bu kapsamda, kişinin temel hak ve hürriyetleri ile veri sorumlusunun meşru menfaatinin karşılaştırılarak denge testinin yapılması” hususlarının değerlendirilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

Bu madde kapsamında veri işlenirken belirtilen kriterlerin dikkatle değerlendirilmesi gerekmektedir. Değerlendirme Kanun’un amacı ve ruhuna yönelik yapılarak meşru menfaat çok geniş kapsamda yorumlanmamalıdır²³⁷.

5.3. Açık Rıza ile Diğer Hukuka Uygunluk Sebepleri Arasındaki İlişki

Kişisel verileri işleme faaliyetinde her bir işleme faaliyetinin amacına göre Kanun açısından hukuki dayanağı veri sorumlusu tarafından belirlenmelidir²³⁸.

Açık rıza ile Kanun’da sayılan diğer kişisel verilerin işlenme şartları kıyaslandığında, bu şartların birbirine karşı herhangi bir üstünlüğü olup olmadığı

²³⁷ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.308.

²³⁸ Doğan, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları Bağlamında Açık Rıza, s.81.

sorusu akıllarda belirebilmektedir. Kanun’da düzenlenen açık rıza şartı ile diğer kişisel verilerin işleme şartlarının birbirleri arasında herhangi bir üstünlüğü olmayıp, bütün şartlar eşit konumlandırılmıştır²³⁹.

Kişisel verilerin işleme amacına baktığımızda, birden fazla işleme şartı bulunduğu durumlar gerçekleşebilmektedir. Örnek vermek gerekir ise, çalışanların maaş bordrosu düzenlemek sebebi ile kişisel verilerinin işlenmesi durumunda hukuki dayanak hem sözleşmenin ifası, hem de veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü ifa etmesidir.

Uygulamada, açık rızanın veri sorumluları bakımından “sağlam liman” olarak değerlendirildiği örneklerle de rastlanması olasıdır. Açık rıza dışındaki hukuka uygunluk sebepleri sınırlı olduğundan, açık rıza, veri işleme faaliyetini meşru hale getiren bir şart olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle de, Kanun’da yer verilen hukuka uygunluk sebeplerinin mevcut olmasına rağmen açık rızaya başvurulup başvurulmayacağı yönünde tartışmalar meydana gelmektedir²⁴⁰.

Bir yandan, açık rıza ile Kanun’da sayılan diğer kişisel verilerin işleme şartları beraber yer alıyor ise, açık rıza alınma yoluna gidilmeyeceği savunulmaktadır²⁴¹. Hukuka uygunluk sebebi mevcut olmasına rağmen açık rıza talep edildiğinde, ilgili kişi, rızasını her zaman geri alabileceğini düşünebilmektedir. Kanun’da sayılan açık rıza dışında kalan veri işleme şartlarından birine dayanılabiliyorken, kişinin açık rızasının alınması aldatma ve hakkın kötüye kullanımını meydana getireceğinden bu veri işleme faaliyeti hukuka, dürüstlük kuralına ve iyi niyete aykırı yapılmış bir veri işleme

²³⁹ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.148

²⁴⁰ Çekin, s.88.

²⁴¹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, İşlenme Şartları, s.3, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4190/Kisisel-Verilerin-Islenme-Sartlari>, 31 Mayıs 2022.

faaliyetini oluşturacağı savunulmaktadır²⁴². “*Hizmetin Açık Rıza Şartına Bağlanması*” başlıklı Kurul kararı incelendiğinde, Kanun’un md.5/f.2(c) bendi ile, sözleşmenin taraflarının kişisel verilerinin işlenmesi halinde, ayrıca açık rızalarının alınması ve üyelik ile hizmetin sözleşmenin şartı olarak dayatılmasının, diğer veri işleme şartları mevcut iken, açık rıza alınmasının ilgili kişiyi yanıltacağından, hakkın kötüye kullanılması sonucunu oluşturacağını belirterek, idari yaptırım uygulanması yönünde karar vermiştir²⁴³.

Veri sorumlusunun, diğer hukuka uygunluk sebepleri mevcut iken, açık rızaya hiçbir zaman dayanamayacağı görüşü de çok isabetli olmamaktadır. Uygulamada, her zaman bu hukuka uygunluk hallerinin oluşup oluşmadığı net değildir. Meşru menfaat hukuka uygunluk sebebine dayanarak veri işleme faaliyetinde bulunan veri sorumlusunun, geçersizlik riskine karşı, ilgili kişiden açık rıza almasında bir engel bulunmamaktadır²⁴⁴.

5.4. Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesi İçin Öngörülen Hukuka Uygunluk Sebepleri

“*Bir gerçek kişiye ait her türlü bilgi*” olarak tanımlanan kişisel verilerden bazıları özel bir kategoriye alınmıştır. “*Özel nitelikli veri, hassas veri (sensitive data)*” veya “*özel koruma gerektiren veri*” olarak karşımıza farklı düzenlemelerde çıkabilecek veriler, kişilerin temel hak ve özgürlüklerini ihlal edebilecek nitelikte olan verilerdir. Bu sebeple, özel nitelikli verilerin, özel olarak koruma altına alınması gerekmektedir. Kişilerin ırkı, etnik kökeni, dini, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, mezhebi veya diğer

²⁴² Çekin, s.89.

²⁴³ Karar için bkz.(Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5412/Acik-Rizanin-Hizmet-Sartina-Baglanmasi>, 20 Nisan 2022.

²⁴⁴ Çekin, s.90.

inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkumiyeti ve güvenlik tedbirleri ile ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri, özel nitelikte (hassas) veriler olarak kabul edilmektedir. Özel nitelikli kişisel veriler, 6698 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinde sınırlı olarak sayılarak belirlenmiş olup, kıyas yoluyla genişletilememektedir²⁴⁵. Bu nedenle, Kanun'un 6'ncı maddesinde yer almayan kişisel veriler, özel nitelikli kişisel veriler niteliğinde olmayıp, genel nitelikli kişisel veriler olarak kabul edileceklerdir.

6698 sayılı Kanun bu verilerin işlenebilmesi için daha sıkı şartlar belirlemiş ve Kişiler Veriler Koruma Kurulu tarafından belirlenen yeterli önlemler alınmadığı takdirde, bu verilerin işlenmesini yasak hale getirmiştir.

KVKK md. 6 gerekçesinde, *“Bu verilerin, başkaları tarafından öğrenildiği takdirde ilgili kişinin mağdur olabilmesine veya ayrımcılığa maruz kalabilmesine neden olabilecek nitelikte veriler olmaları dikkate alınmakta, bu sebeple bu tür veriler özel nitelikli (hassas) veri olarak kabul edilmektedir.”* şeklinde belirtilmiştir. Bazı nitelikte verilerin hassas ya da özel nitelikli olarak değerlendirilmesinin amacı, gerekçede de açıklandığı üzere; usulüne uygun bir şekilde işlenmediği veya veri güvenliğinin sağlanamadığı durumlarda, bireylerin, üçüncü kişiler tarafından yaşayacağı bir ayrımcılık veya kötü muamele ihtimalinin yok edilmesidir. Bu veriler, bazı riskler taşımaktadır. Özel nitelikteki kişisel verilerin, herhangi bir kişisel veriye kıyasla daha farklı bir uygulamaya tabi kılınması gerekmektedir²⁴⁶. Bu nedenle, özel nitelikli kişisel verilerin işlenme şartları, genel nitelikli kişisel verilerin işlenme şartlarından ayrı şekilde düzenlenmiştir.

---

²⁴⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 6698 Sayılı Kanunda Yer Alan Terimler Rehberi, s.2, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4186/6698-Sayili-Kanunda-Yer-Alan-Terimler>, 29 Mayıs 2022.

²⁴⁶ Hızarcı, s.29.

95/46 sayılı Direktif ; “ Üye devletler, sağlık durumuna veya cinsel yaşama ilişkin verilerin işlenmesini ve sendika üyeliğini, dini veya felsefi inançları, siyasi görüşleri, ırk veya etnik kökeni açıklayan kişisel verilerin işlenmesini yasaklayacaktır²⁴⁷.” hükmünü içermektedir. GDPR uygulamasında, Direktif’e ek olarak, gerçek kişinin kimlik tespiti amacı ile genetik ve biyometrik veriler ve gerçek kişinin cinsel yönelimi hakkındaki veriler, özel nitelikli kişisel veriler kapsamındadır²⁴⁸.

Nitekim, gerek 95/46 sayılı Direktif’te, gerek Birleşmiş Milletler Rehber İlkelerinde, gerek 108 sayılı Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nde, gerek 2016/679 sayılı Tüzük’te, özel nitelikli (hassas) veriler aynı düşünceler ile diğer verilerden imtiyazlı olarak düzenlenmiştir²⁴⁹.

ABAD bir kararında²⁵⁰, “hassas” nitelikteki kişisel verilerin dar yorumlanmayarak geniş bir yorum ile değerlendirilmesi gerektiğine karar vermiştir. Her ne kadar, KVKK’nın yürürlük tarihi öncesinde Anayasa Mahkemesi (“AYM”) tarafından verilen 2015 tarihli bir kararda²⁵¹, “...biyometrik yöntemler ile kimlik doğrulaması yapılması sureti ile elde edilen bilgilerin kişisel veri olduğu fakat 108 sayılı Sözleşme’nin 6’ncı maddesi uyarınca çok hassas verilerden olmadığı...” belirtilmiş olsa da, KVKK’nın yürürlük tarihi itibarı ile “biyometrik veriler”, özel nitelikli kişisel veri olarak kabul edilmiştir.

---

²⁴⁷ 95/46 sayılı Direktif md.8/1.

²⁴⁸ GDPR md.9/1.

²⁴⁹ Eraslan Türkmen,s24.

²⁵⁰ ABAD, *Bodil Lindqvist v.İsveç*, Dava No:C-101/01, 6.11.2003, (Çevrimiçi). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:62003CJ0101&from=EN>, 19 Nisan 2022.

²⁵¹ AYM’nin 2014/180 E., 2015/30 K. sayılı ve 19.03.2015 tarihli kararı, (Çevrimiçi)<https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ND/2015/30?EsasNo=2014%2F180>, 19 Nisan 2022.

Kurul bir kararında²⁵², özel nitelikli kişisel veriler içerisinde yer alan biyometrik veri tanımına Kanun'da yer verilme de, GDPR'a da atıf yaparak biyometrik verileri, özel nitelikli kişisel veri olarak değerlendirmiştir.

Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi hususundaki hükümlere Kanun'un 6'ncı maddesi yer vermektedir. Özel nitelikli kişisel veriler, işlenmeleri ile birlikte veri sahibi nezdinde ayrımcılık yaratma yahut mağduriyet doğurma riski barındıran kişilerin; ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf veya sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleri ile ilgili verileri, biyometrik ve genetik verilerdir²⁵³.

Görüldüğü üzere, özel nitelikli kişisel veriler, kişinin temel hak ve özgürlükleri ile daha yakından ilişkili olan verilerdir. Özel nitelikli kişisel veriler, bilinmeleri halinde ilgili kişiyi ayrımcılık ve mağduriyetle karşılaştırabilecek verilerdir. Bu sebeple, diğer kişisel verilere nazaran daha sıkı bir şekilde korunmaları icap etmektedir. Kanunda özel nitelikli veriler sayma yolu ile belirlenmiş olduğundan bunların kıyas yolu ile genişletilmesine imkan bulunmamaktadır.

Kanun'a göre, özel nitelikli veriler, ilgilinin açık rızasının varlığı halinde işlenebilmektedir. (KVKK md.6) Yine Kanun'a göre, aşağıda sayılan hallerde kişisel verilerin işlenmesi ilgili kişinin açık rızası olmadan mümkündür. Kanun'un 6'ncı maddesinin 3'üncü fıkrası açık rıza bulunmadan özel nitelikli kişisel verilerin işlenebileceği durumları şu şekilde sıralamıştır;

²⁵² Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 27.02.2020 tarihli, 2020/167 sayılı Kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kykk.gov.tr/Icerik/6738/2020-167>, 6 Nisan 2022.

²⁵³ 6698 s. Kanun, ,md. 6

“-Sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel veriler, kanunlarda öngörülen hallerde,

-Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler yalnızca kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ile yönetimi amacı ile, sır saklama yükümlülüğü altındaki kişilerce yahut yetkili kurum ile kuruluşlar tarafından ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenebilecektir.”.

Görüldüğü üzere, özel nitelikli kişisel veriler, ilgili kişinin açık rızası bulunmadığı takdirde işlenemeyecektir. Kanun metninde özel nitelikli kişisel verilerden sağlık ve cinsel hayata yönelik veriler ve diğer özel nitelikli veriler arasında bir ayırım yapılmıştır. Sağlık ve cinsel hayata yönelik kişisel veriler dışındaki özel nitelikli kişisel veriler, sadece kanunlarda yer alan hallerde işlenebilmektedir. Sağlık ve cinsel hayata yönelik kişisel veriler ise; yukarıda açıklanan şekilde, sadece kanunun saymış olduğu amaçlar ve sır saklama yükümlülüğü olan kişiler yahut yetkilendirilmiş kurum veya kuruluşlar tarafından ilgili kişinin açık rızası olmadan işlenebilmektedir.

Ayrıca, Kanun uyarınca özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi sırasında Kurul tarafından belirtilen gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. (KVKK md 6/f.4) Nitekim Kurul vermiş olduğu bir kararı²⁵⁴ ile 6 maddeden ibaret, veri sorumluları tarafından alınması gereken yeterli önlemlerin neler olması gerektiğini aşağıdaki şekilde belirtmiştir;

“1- Özel nitelikli kişisel verilerin güvenliğine yönelik sistemli, kuralları net bir şekilde belli, yönetilebilir ve sürdürülebilir ayrı bir politika ve prosedürün belirlenmesi,

2- Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi süreçlerinde yer alan çalışanlara yönelik,

---

²⁵⁴Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 31.08.2018 tarihli, 2018/10 sayılı Kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4110/2018-10>, 11 Nisan 2022.

a) Kanun ve buna bağılı yönetmelikler ile özel nitelikli kişisel veri güvenliği konularında düzenli olarak eğitimler verilmesi,

b) Gizlilik sözleşmelerinin yapılması,

c) Verilere erişim yetkisine sahip kullanıcıların, yetki kapsamlarının ve sürelerinin net olarak tanımlanması,

ç) Periyodik olarak yetki kontrollerinin gerçekleştirilmesi,

d) Görev değişikliği olan ya da işten ayrılan çalışanların bu alandaki yetkilerinin derhal kaldırılması. Bu kapsamda, veri sorumlusu tarafından kendisine tahsis edilen envanterin iade alınması,

3- Özel nitelikli kişisel verilerin işlendiği, muhafaza edildiği ve/veya erişildiği ortamlar, elektronik ortam ise

a) Verilerin kriptografik yöntemler kullanılarak muhafaza edilmesi,

b) Kriptografik anahtarların güvenli ve farklı ortamlarda tutulması,

c) Veriler üzerinde gerçekleştirilen tüm hareketlerin işlem kayıtlarının güvenli olarak loglanması,

ç) Verilerin bulunduğu ortamlara ait güvenlik güncellemelerinin sürekli takip edilmesi, gerekli güvenlik testlerinin düzenli olarak yapılması/yaptırılması, test sonuçlarının kayıt altına alınması,

d) Verilere bir yazılım aracılığı ile erişiliyorsa bu yazılıma ait kullanıcı yetkilendirmelerinin yapılması, bu yazılımların güvenlik testlerinin düzenli olarak yapılması/yaptırılması, test sonuçlarının kayıt altına alınması,

e) Verilere uzaktan erişim gerekiyorsa en az iki kademeli kimlik doğrulama sisteminin sağlanması,

4- Özel nitelikli kişisel verilerin işlendiği, muhafaza edildiği ve/veya erişildiği ortamlar, fiziksel ortam ise

a) Özel nitelikli kişisel verilerin bulunduğu ortamın niteliğine göre yeterli güvenlik önlemlerinin (elektrik kaçağı, yangın, su baskını, hırsızlık vb. durumlara karşı) alındığından emin olunması,

b) Bu ortamların fiziksel güvenliğinin sağlanarak yetkisiz giriş çıkışların engellenmesi,

5- Özel nitelikli kişisel veriler aktarılacaksa

a) Verilerin e-posta yoluyla aktarılması gerekiyorsa şifreli olarak kurumsal e-posta adresiyle veya Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) hesabı kullanılarak aktarılması,

b) Taşınabilir Bellek, CD, DVD gibi ortamlar yoluyla aktarılması gerekiyorsa kriptografik yöntemlerle şifrelenmesi ve kriptografik anahtarın farklı ortamda tutulması,

c) Farklı fiziksel ortamlardaki sunucular arasında aktarma gerçekleştiriliyorsa, sunucular arasında VPN kurularak veya sFTP yöntemiyle veri aktarımının gerçekleştirilmesi,

ç) Verilerin kağıt ortamı yoluyla aktarımı gerekiyorsa evrakın çalınması, kaybolması ya da yetkisiz kişiler tarafından görülmesi gibi risklere karşı gerekli önlemlerin alınması ve evrakın “gizlilik dereceli belgeler” formatında gönderilmesi gerekir.”.

Özel nitelikli kişisel verilerden sağlık ve cinsel verilerin işlenmesi büyük öneme sahip olup, kişilerin günlük hayatta en çok işlenen kişisel verileri özelliğinde olduklarından, bu veriler özel koruma gerektirmektedir. Örneğin, bir AIDS hastasına ait kişisel verilerin sır saklama yükümlülüğü bulunan kişiler dışındaki kişiler ile paylaşılması, kişinin maddi ve manevi varlığına zarar verip, hastanın toplumdan izole edilmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu sebeple bu verilerin işlenmesinde ayrı bir hassasiyet mevcuttur. Campbell v. Mirror Group davasında, bir İngiliz Gazetesi, uyuşturucu bağımlılarını tedavi etmeye yönelik olan bir rehabilitasyon merkezinin çıkışında çekilen fotoğrafları kamuoyu ile paylaşmış ve kişilerin tedavisine dair bilgi ve fotoğraf içeren bu haber, hassas veri niteliğinde kabul edilmiştir²⁵⁵.

Kurul bir kararında²⁵⁶, şikayet sahibinin oğlu için yazılan bir köşe yazısında babasının kanser tedavisi sebebi ile görevine ara verdiği yönünde yazılan habere ilişkin ilgili kişinin özel nitelikli olan sağlık verisinin, rızası dışında işlenerek, üçüncü kişilerle paylaşılması ve özel nitelikli olan sağlık verisinin köşe yazısında konu edilmesinde kamu yararının da bulunmaması sebebi ile ilgili Gazete hakkında idari para cezası verilmesine karar vermiştir.

²⁵⁵ “Case of Campbell v. Mirror Group Newspapers”, Başvuru No: UKHL 22, 6.5.2004, (Çevrimiçi) <https://www.5rb.com/case/campbell-v-mgn-ltd-hl/>, 20 Nisan 2022.

²⁵⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 09.12.2019 tarihli, 2019/372 sayılı Karar Özeti,(Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6663/2019-372,13> Nisan 2022.

Covid-19 salgını nedeniyle, özel nitelikli kişisel verilerin Kanun'un 4'üncü maddesinde yer verilmiş olan ilkelere uygun amaçlar ve sınırlı bir şekilde işlenmesi uygundur. Örnek vermek gerekir ise, Covid-19 pozitif olan bir kişinin isim, soy isim bilgileri başka kişiler ile paylaşılmamalıdır. Nitekim, bu bilgilerin paylaşılması durumunda ilgili kişi toplum nezdinde ayrımcılığa uğrayacaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Açık Rızanın Geçerlilik Şartları ve İspatı

6. Açık Rızanın Geçerlilik Şartları

Açık rıza kavramı, Kanun'un yürürlüğe girmesi ile, kişisel veri ve bu verinin işlenmesi ile birlikte tanıştığımız bir kavramdır. Açık rıza Kanun'un 3'üncü maddesi uyarınca; *“belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rıza”* olarak ifade edilmiştir. Kanun'un gerekçesinde ise, açık rıza ile ilgili *“ilgili kişinin özgürce, konuyla ilgili yeterli bilgi sahibi olarak, tereddüte yer bırakmayacak açıklıkta ve sadece o işlemle sınırlı olarak verdiği onay beyanı”* ifadeleri kullanılmıştır. Bu durumda, her bir somut olay açısından geçerli bir açık rızanın mevcut olup olmadığı ve koşullarının değerlendirilmesi gerekecektir.

Bu bağlamda, belirli bir konu ve ilgili işlem ile sınırlandırılmamış, genel nitelikli rızalar hukuken geçersiz kabul edilmektedir. Kanun, açık rızanın verilmesi konusunda herhangi bir şekil şartı öngörmemiştir. Bu durumda da, veri sorumlusunun yükümlülüğünü yerine getirdiğini ispat edebilmesi için, kayıt edilebilir araçlar açık rıza alınması süreçlerinde kullanılmalıdır²⁵⁷. İlgili kişinin susması durumunda açık rızanın varlığından söz etmek mümkün olmayacaktır. Kurul da, daha önce “Açık Rıza Kavramı” başlığı altında bahsi geçen 27.02.2020 tarihli, 2020/173 sayılı kararı ile açık rıza verilirken zımni irade beyanının geçerli olmadığını belirtmiştir.

Aynı zamanda, açık rızanın alınmasının yazılı şekilde yapıldığı durumlarda, metinler açık, sade ve anlaşılır bir şekilde hazırlanmalıdır. Açık rızanın alındığı ortam

---

²⁵⁷ Aşıkoglu, s.119.

veya metin dışındaki başka bir ortam veya metne atıf yapılması yöntemiyle açık rıza alınmamalıdır²⁵⁸.

10 Mart 2018 tarihli, 30356 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanarak yürürlüğe girmiş olan Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ uyarınca, kişisel verilerin işleme faaliyetlerinde açık rıza şartına dayanılması durumunda, açık rızanın alınması ve aydınlatma yükümlülüğü işlemlerinin ayrı ayrı yapılması gerekmektedir.

Kanun'un 5'inci maddesinin 1'inci fıkrası uyarınca; *"kişisel veriler sadece ilgili kişinin açık rızasının varlığı halinde işlenebilir"* hükmü yer almaktadır. Bu hüküm, kişilerin kendi *"bilgilerinin geleceğini belirleme hakkı"* olduğunun yansıması bir hükümdür²⁵⁹. Bunun yanı sıra, Anayasa'nın 20'nci maddesinin 3'üncü fıkrası uyarınca; kişisel verilerin sadece kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızası ile işlenebileceği hüküm altına alınmıştır.

Kişisel verilerin korunması hukuku gereği, hukuki bir neden, başka bir anlatımla, hukuka uygunluk nedeni bulunmadığı sürece verilerin işlenmesi yasak olup, temel olarak kişisel verilerin işlenmemesi kural, işlenmesi ise istisna olmalıdır²⁶⁰. Açık rıza, Kanun'da hem özel nitelikli kişisel veriler, hem de özel nitelikli olmayan kişisel veriler açısından hukuka uygunluk nedenlerinden bir tanesi olarak sayılmaktadır.

---

²⁵⁸ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular, s.25, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4196/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Hakkinda-Sikca-Sorulan-Sorular>, 31 Mayıs 2022.

²⁵⁹ Küzeci, s.341.

²⁶⁰ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.138.

6.1. Belirli Bir Konuya İlişkin Olma

Kişisel verileri işlemek amacı ile verilen açık rızanın geçerli sayılabilmesi için, açık rızanın belirli bir konuya ilişkin ve sadece o konu ile kısıtlı olması gerekmektedir. Bu husus, Kanun'da *“belirli bir konuya ilişkin ... açıklanan rıza”* olarak tanımlanmıştır. Tüzük ve Direktif'te kullanılan ifade ise *“belirli”* anlamına gelen (*“specific”*) kelimesi ile tanımlanmıştır. Bu unsurun, kişisel verilerin işlenmesinde genel ilke olan *“amaca bağlılık”* ilkesi ile bağlantı içerisinde olduğu açıktır.

Veri sorumlusunun, verilen açık rıza beyanının hangi konu ile ilgili olarak alındığını açıkça ortaya koyabilmesi gerekmektedir. Böylelikle, ilgili kişinin *“kişisel verilerimin işlenmesine rıza gösteriyorum”* gibi genel, ucu açık ve belirli olmayan irade beyanı *“açık rıza”* olarak kabul edilememektedir. Belirli bir konu ve ilgili işlemle sınırlandırılmayan genel nitelikte verilen açık rızalar *“battaniye rızalar”* olarak kabul tanımlanmakta ve hukuken geçerli sayılmamaktadır. Örnek vermek gerekir ise *“her türlü ticari işlem, her türlü bankacılık işlemi ve her türlü veri işleme faaliyeti”* gibi genel, belirli bir konuyu ve faaliyeti belirtmeyen rıza beyanları battaniye rıza kapsamında değerlendirilmektedir²⁶¹. Yine aynı yönde bir örnek vermek gerekir ise, *“Kampanyalarımızdan haber alabilmeniz için ürün ve hizmetlerimizin reklam ve tanıtımı amaçlı tarafınıza SMS gönderilebilmesi için telefon numaranız ve ürün ve hizmetlerin sağlanması sebebi ile yurtdışındaki iş ortaklarımıza ad, soyad, telefon numarası ve e-posta adresi bilgilerinizin açık rızanız ile aktarımı sağlanacaktır.”* gibi bir metnin altında bulunan *“Onaylıyorum.”* kutucuğunun işaretlenmesi, açık rızanın Kanun'a uygun olarak alınmadığını ortaya koyacaktır. Bu örnekte birden fazla farklı

---

²⁶¹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Sıkça Sorulan Sorular, s.27, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4196/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Hakkinda-Sikca-Sorulan-Sorular>, 31 Mayıs 2022.

kişisel verilerin işleme faaliyeti yer aldığından her kişisel veri işleme faaliyeti açısından ayrı bir seçenek sunulmalıdır²⁶².

95/46/EC sayılı Direktif'in 29'uncu maddesi uyarınca kurulan Çalışma Grubu, kişisel veri işlemenin kesin amacı belirtilmeksizin alınan toplu battaniye rızaların geçerli olmadığını belirtmektedir²⁶³. Yine Çalışma Grubu'nun hastaların sağlık verilerinin elektronik ortamda işlenmesi ile ilgili vermiş oldukları rapordaki örnek ile, sağlık kuruluşuna ilk gidildiğinde kişisel verilerin işlenmesi için verilen rızanın daha sonra yapılacak ziyaretlerdeki kişisel verilerin işlenmesini kapsamayacağı belirtilmiştir. Bununla birlikte, henüz test sonucu çıkmadan testin sonucunun işlenmesine dair verilen rızanın da geçerli olmayacağı kabul edilmelidir. Kişi önce test sonucunu öğrenmeli, daha sonra veriyi işlemeye devam edebilmek adına ilgilinin rızası alınmalıdır²⁶⁴.

Birden fazla kategori için kişisel verilerin işlenmesi için açık rıza verilecek ise, verilen bu açık rıza ile hangi verilerin, hangi amaçlarla işleneceği gibi hususlarda da verilmiş olması gerekmektedir. Veri sorumlusunun kişisel veriyi kullanımı ardından gerçekleştireceği diğer işlemler için (örneğin yurtdışına veri aktarımı vb.), ayrı olarak açık rıza alınması gerekmektedir. Veri işleme nedenlerinin değişmesi durumunda da, aynı durumu geçerli olacaktır²⁶⁵. İlgili kişinin açık rızasının alınmasından sonra veri işleme amacının değişmesi durumunda, konu da değişmiş olduğundan yeni amaca ve konuya ilişkin yeniden açık rıza alınmalıdır. Örneğin; bir mağaza, müşterilerinin satın alma alışkanlıklarını tespit etmek, müşterilere özel teklifler sunmak, indirim için kupon

---

²⁶² Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Doğru Bilinen Yanlıklar 2, s.16, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7151/6698-Sayili-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Hakkinda-Dogru-Bilinen-Yanlislar-2>, 31 Mayıs 2022.

²⁶³ Türkmen, s.121.

²⁶⁴ Avcı Braun, s.24.

²⁶⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Açık Rıza Rehberi, s.4.

göndermek sebepleri ile açık rıza ile kişisel verilerinin işleneceğini belirttikten sonra, ilgili kişilerin kişisel verilerini pazarlama şirketlerine aktarması, kişisel verilerin işlenme sebebinden farklı bir gaye ile işlenmesine yol açtığı için, bu yeni amaç için yeniden bir açık rıza alınması gerekmektedir²⁶⁶.

6.2. Bilgilendirmeye dayanma

Kanun'da aranılan açık rızanın şartlarından bir diğeri de, verilen açık rızanın bilgilendirmeye dayalı olmasıdır. Açık rızanın geçerli sayılabilmesi bakımından, ilgili kişinin ne için rıza verdiğini bilmesi gerekmektedir. Başka bir ifadeyle, rızası alınacak ilgili kişi bilgilendirilmiş olmalıdır. Direktif ve Tüzük'te de bu hususun ("*informed*") olarak tanımlandığını görmekteyiz. (Direktif md. 2/h) (GDPR md.7/f.3)

Bir irade beyanı olan açık rıza hususunda, kişinin özgür bir şekilde rıza gösterebilmesi bakımından neye rıza gösterdiğini de bilmesi gerekir. Kişinin yalnızca açık rızanın konusu hakkında değil, bununla birlikte rızasının neticeleri üzerinde de net bir bilgi sahibi olması gerekmektedir. Veri sorumlusunun kimliği, rıza istenen veri işleme faaliyetindeki amaç, ne tür verilerin toplanacağı, rızayı geri alma hakkının mevcut olduğu, yurtdışına transfer durumunda uygunluk kararı ve gereken önlemlerin alınmaması durumunda karşılaşılabilecek riskler konusunda, ilgili kişi, veri sorumlusu tarafından bilgilendirilmelidir²⁶⁷.

İlgili kişinin ne için rıza verdiği hususunda bilgilendirilmesi hususu rızanın "*şüpheyi yer bırakmayacak*" şekilde kesin olarak verilmesi gereği ile de ilgilidir. Örnek vermek gerekirse, ilgili kişiye ait kişisel verilerin yeterli boyutta koruma

²⁶⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Doğru Bilinen Yanlıklar 2, s.17.

²⁶⁷ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.143.

sağlamayan üçüncü bir ülkeye aktarımı riski var, ise ilgili kişinin, bu hususta uygun bir şekilde bilgilendirilmesi gerekmektedir²⁶⁸.

Bilgilendirme, yazılı veya sözlü bir şekilde, ses kaydı, video kaydı, çağrı merkezi gibi fiziksel veya elektronik bir ortamda yapılabilmektedir²⁶⁹.

Yapılan bilgilendirme muhakkak açık rıza alınmasından ve veri işleme faaliyetinden önce açık ve anlaşılır bir biçimde gerçekleştirilmelidir. Bilgilendirme yapılırken anlaşılır bir dil kullanılması gerekmektedir. Bu bilgilendirme, elde edilecek kişisel verilerin ne amaçlarla kullanılacağını açık bir şekilde göstermeli, kişinin anlayacağı terimler veya yazılı bilgilendirme yapılıyor ise, okuyabileceği boyutta puntolar kullanılmalıdır²⁷⁰. Yine aynı şekilde, ilgili kişi ile yapılan sözleşmede hukuki terminolojiye boğulmuş, sözleşmenin içine sıkıştırılmış metinde kişinin gözünden kaçma ihtimali yüksek olan ifadeler de kullanılmamalıdır. Bir sözleşme ile bağlantılı olarak istenen rıza, diğer sözleşme belgelerinden ayrı ve bağımsız olmalıdır. İnternet ortamında alınan rıza da açık ve ayrı olmalıdır²⁷¹.

Açık rızanın bir unsuru olan bilgilendirme, aynı zamanda veri sorumlusunun da yükümlülüklerinden birini oluşturmaktadır. Bilgilendirmeye dayanma unsuru 6698 sayılı Kanun'da karşımıza *“veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü”* olarak çıkmaktadır. KVKK md.10 uyarınca; *“Kişisel verilerin elde edilmesi sırasında veri sorumlusu veya yetkilendirdiği kişi, ilgili kişilere; veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliği, kişisel verilerin hangi amaç ile işleneceği, işlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaç ile aktarılabilceği, kişisel veri toplamanın yöntemi ve hukuki*

---

²⁶⁸ Küzeci, s.234.

²⁶⁹ Doğan, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları Bağlamında Açık Rıza, s.106.

²⁷⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Açık Rıza Rehberi, s.5, (Çevrimiçi) <https://kvkk.gov.tr/yayinlar/A%C3%87IK%20RIZA.pdf>, 31 Mayıs 2022.

²⁷¹ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.143.

sebebi, 11'inci maddede sayılan diğer hakları, konusunda bilgi vermekle yükümlüdür.”. Kanun uyarınca; veri sorumlusu ilgili kişiyi açık rızasının alınması hususunda, kişisel verilerinin ne amaçla işleneceği, işlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçlar ile aktarılabileceği ve kişisel veri toplamada izlenecek yöntem ile hukuki nedeni hakkında bilgilendirecektir²⁷².

İlgili kişinin aydınlatıldığı hususunda ispat yükü, veri sorumlusunun üzerinde bulunmaktadır. Aydınlatma yükümlülüğü, açık rıza şartının aranmadığı hallerde de, veri sorumlusunca yerine getirilmelidir²⁷³.

Kurul, “Mağazalarda Alışveriş Sırasında İlgili Kişilere SMS ile Doğrulama Kodu Gönderilmesi Sureti ile Kişisel Verilerin İşlenmesi” başlıklı kamuoyu duyurusunda, mağazalarda yapılan alışveriş sırasında, kasada ilgili kişilere ödeme tamamlanması, bilgilerin güncellenmesi gibi sebeplerle SMS ile gönderilen kodun bildirilmesinin istenmesini müteakip, ilgili kişilere mağazanın faaliyetleri kapsamında ticari elektronik posta gönderilmesi hususunda da açık rıza alınmasının yanıltıcı olduğunu ve bu durumda veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü ile açık rıza alma eylemlerinin ayrı ayrı yapılması gerektiğini bildirmiştir²⁷⁴.

Yine Kurul, “Bir Sigorta Şirketinin Verdiği Hizmetin Açık Rıza Şartına Bağlanması” hususundaki kararında, kişisel verilerin işlenmesinin hangi hukuki sebebe dayandırıldığının belirtilmesi, “sigortacılık ve sair mevzuat” ifadesinin belirli olmadığı, tek bir kutucuk işaretlendiğinde hem aydınlanma metni, hem açık rıza verilmesi

---

²⁷² Eraslan Türkmen, s.120.

²⁷³ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesi Rehberi, s.6, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5394/Aydinlatma-Yukumlulugunun-Yerine-Getirilmesi-Rehberi>, 31 Mayıs 2022.

²⁷⁴ Kamuoyu Duyurusu için bkz.(Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7104/MAGAZALARDA-ALISVERIS-SIRASINDA-ILGILI-KISILERE-SMS-ILE-DOGRULAMA-KODU-GONDERILMESI-SURETIYILE-KISISEL-VERILERIN-ISLENMESINE-ILISKIN-KAMUOYU-DUYURUSU>, 20 Nisan 2022.

onayının alınmasının hukuka uygun olmadığı ve aydınlatma yükümlülüğü ile açık rıza alınması faaliyetlerinin ayrı ayrı yerine getirilmesi gerektiğine dair karar vermiştir²⁷⁵.

Özel nitelikli kişisel verilerin işlendiği durumlarda, veri işleme amaçları hakkında diğer alanlara kıyasla daha detaylı bilgilendirilme yapılması gerekmektedir. Örnek vermek gerekirse, insan kaynakları faaliyetlerinin yerine getirilmesi genel bir veri işleme amacı olup, bu amaçla özel nitelikli veri işlenmesi hukuka aykırıdır. Ancak, özlük dosyasının oluşturulması amacı ile özel nitelikli kişisel verinin işlenmesi daha detaylı ve belirli bir şekilde kişisel veri işleme amacını ortaya koymaktadır²⁷⁶.

Açık rızanın bu unsuru “*şeffaf olma (transparency)*” ile ilgilidir. İlgili kişi, veri sorumlusu tarafından şeffaf olarak bilgilendirilmelidir. Rızanın geçerli olabilmesi açısından bilgilendirmeye dayanması aranmaktadır²⁷⁷.

6.3. Özgür İrade İle Açıklanmış Olma

Açık rızanın unsurlarından belirli bir konuya ilişkin olması ve bilgilendirmeye dayalı olması hususlarından sonra, açık rızanın unsurlarından sonuncusu, “*özgür irade ile açıklanmış olma*”dır. Özgür irade ile açıklanma kavramı Direktif ve Tüzük’te (“*freely given*”) özgürce verilmiş olarak aranmaktadır.

Kişinin irade beyanı olan rıza, kişinin yaptığı davranışın bilincinde ve kendi kararı olması halinde geçerlilik kazanacaktır. Kişinin iradesini sakatlayacak durumlar²⁷⁸ dışında, özgürce kendi bilinci ile beyan edilmesi halinde rıza geçerli

²⁷⁵ Kurul Karar Özeti bkz.(Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6967/2021-389>, 20 Nisan 2022.

²⁷⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Sıkça Sorulan Sorular,s.47, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4196/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Hakkinda-Sikca-Sorulan-Sorular>, 31 Mayıs 2022.

²⁷⁷ Data Protection WP, Consent, s.9.

²⁷⁸ 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun G-İrade Bozuklukları kısmında yer alan 30-39 maddeleri.

sayılacaktır²⁷⁹. İradeyi sakatlayan korkutma, aldatma ve esaslı yanıltma hallerinde rızasının özgürce alındığından bahsedilemeyen hallerde, açık rızanın varlığı söz konusu olamayacaktır²⁸⁰. Kurul verdiği bir kararda²⁸¹, “açık rızanın geçerlilik kazanabilmesi için kişinin yaptığı davranışın bilincinde ve kendi kararı olması gerektiği, aksi durumlarda, kişinin iradesini sakatlayacak cebir, tehdit, hata ve hile gibi hallerde açık rıza da sakatlanacağından kişinin özgür biçimde karar vermesinden de söz edilemeyeceği” ne hükmetmiştir²⁸².

Taraflar arasındaki ekonomik dengesizlik ya da bir tarafın, diğer tarafa bağımlı olduğu durumlar ayrı olarak incelenmelidir. Tarafların eşit konumda olmadığı veya taraflardan birinin, diğeri üzerinde etkili olduğu durumlarda, rızanın özgür iradeyle verilip verilmediğinin dikkatle değerlendirilmesi gerekir. Özellikle işçi-işveren ilişkisinde, işçiye rıza göstermeme imkânının etkin bir biçimde sunulmadığı veya rıza göstermemenin işçi açısından muhtemel bir olumsuzluk doğuracağı durumlarda, rızanın özgür iradeye dayandığı kabul edilemez. Bu durumlarda, “özgür irade” daha detaylı bir şekilde değerlendirilmelidir. İşten çıkma korkusu taşıyan bir işçinin bu korku ile rızasını açıklaması durumunda özgür iradede söz edilemez²⁸³. İşçilerin kişisel verilerinin işlenmesine izin vermeme hakkı bulunmaktadır. Fakat bu hakkını kullanması, işçinin veya iş arayışında olan kişinin iş fırsatını kaybetmesine sebebiyet verebileceğinden, bu durum, işçiler üzerinde baskı oluşturabilmektedir. Bu durumda, kişisel verilerinin işlenmesi hususunda işçinin özgür seçimine yer verilmesi ve daha

²⁷⁹ Altındere, s.32.

²⁸⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Açık Rıza Rehberi, s.7, <https://kvkk.gov.tr/yayinlar/A%C3%87IK%20RIZA.pdf>, 31 Mayıs 2022.

²⁸¹ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 25.03.2019 tarih, 2019/81 S. Kararı, bkz; (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5496/2019-81-165>, 31 Mayıs 2022.

²⁸² TBK hükümleri açısından bakıldığında ise, TBK md.39 uyarınca, “Yanıltma veya aldatma sebebiyle ya da korkutulma sonucunda sözleşme yapan taraf, yanıltma veya aldatmayı öğrendiği ya da korkutmanın etkisinin ortadan kalktığı andan başlayarak bir yıl içinde sözleşme ile bağlı olmadığını bildirmez veya verdiği şeyi geri istemezse, sözleşmeyi onanmış sayılır.”.

²⁸³ Data Protection WP, Consent, s.12-13.

sonradan menfaatleri zarar görmeksizin rızasını geri alabilmesi konusu oldukça önem taşımaktadır²⁸⁴.

Kişinin bir seçim hakkı olduğu durumlarda, özgür iradesi ile rıza verebileceğinden söz edilebilir. Bir tek sonuç sunmuş olan metin yahut hizmetin ilgili kişi tarafından kabul edilmesi, özgür olarak yapılmış bir seçim olarak değerlendirilemeyecektir. İlgili kişi, korkutma, aldatma (hile) ve yanıltma (hata) nedeni ile de bu seçimi yapmış olmamalıdır. Aynı zamanda, ilgili kişi rıza beyanında bulunmadığı zaman kendisi ile alakalı olumsuz bir sonuç ile karşılaşacağı düşüncesinde bırakılmamalıdır. Kişi, mecburiyet ile rıza vermemeli, rıza verip vermemesine göre alacağı hizmetten mahrum bırakılmamalı, fazladan bir masrafa ve zarara sokulmamalıdır²⁸⁵.

Açık rızanın genel işlem şartları dahilinde alınıp alınamayacağı hususu da, değerlendirilmesi gereken bir diğer önemli husustur. Açık rızanın genel işlem şartları dahilinde alınması, veri sorumlusu ve ilgili kişi bakımından kolay olsa da, alelade ve fark edilemeyecek şekilde bilgilendirme ile açık rıza alınması hukuka uygun değildir²⁸⁶. Fakat, dürüstlük kuralına uygun bir şekilde yeterli bilgilendirme ile şüpheye mahal vermeyecek şekilde verilen açık rıza, bu kapsamda geçerli sayılmalıdır.

GDPR’a göre, kamu otoritesi yahut işverenlerin açık rıza verilmesi ile kişisel veri işlemleri, kural olarak reddedilmektedir. Açık rızanın sözleşme ile “*paket halinde*” veya “*bağlı*” olarak alınması geçersiz olarak değerlendirilmektedir²⁸⁷. Bununla birlikte, birden fazla amaç için kişisel veri işlendiği durumlarda, her bir amaç

---

²⁸⁴ Küzeci, s.233.

²⁸⁵ Doğan, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları Bağlamında Açık Rıza, s.108.

²⁸⁶ Umut Emre YAĞLIDERE, KVKK Kapsamında Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme veya Ele Geçirme, İstanbul, Platon Plus Yayıncılık, 2022, s.124.

²⁸⁷ GDPR Gerekçe md.42 ve 43.

için ilgili kişiden ayrı ayrı rıza alınması ve her biri bakımında ayrı ayrı reddetme hakkına sahip olması gerekmektedir²⁸⁸.

Sözleşmenin ifası açısından gerekli olmadığı halde, ifa, rıza şartına bağlanır ise, rıza geçersiz sayılmalıdır. Yine, açık rızanın özgür irade ile açıklanması gerektiğinden, ilgili kişinin açık rızasının alınması, bir ürün veya hizmetin sunulmasının ya da ürün veya hizmetten yararlandırılmasının ön şartı olarak ileri sürülmemelidir. Örneğin, bir hizmetten yararlanılmasının üyelik şartına bağlandığı yerlerde, üye olmak isteyen ilgili kişinin parmak izinin alınması ve işlenmesinin üyelik sözleşmesinin kurulması için zorunluluk olarak öngörülmesi hukuka aykırı olacaktır. Çünkü bu şekilde alınan açık rıza, salt üye olma amacı ile verildiğinden özgür irade ile açık rıza verilmesi ilkesine ilkesine aykırı olacaktır²⁸⁹.

Kurul bir kararında²⁹⁰, bir ürün ya da hizmet sunumunun ilgili kişinin açık rıza vermesi şartına bağlanmaması, tarafların eşit konuma sahip olmadığı yahut taraflardan birinin diğeri üzerinde etkisinin olduğu şartlarda, rızanın, özgür irade ile verilip verilmediğinin özen ile değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Yine bir Kurul kararı²⁹¹ ile, açık rızanın üyeliğin ya da hizmetin dolayısı ile sözleşmenin bir koşulu olarak dayatılmasının; *“Diğer kişisel veri işleme şartlarının varlığı durumunda açık rıza alınmasının ilgili kişinin yanıltılması ve yanlış yönlendirilmesi dolayısıyla veri sorumlusunca hakkın kötüye kullanılması anlamına*

---

²⁸⁸ GDPR Gerekçe md.32,42 ve 43.

²⁸⁹ Doğan, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları Bağlamında Açık Rıza ,s.108,109.

²⁹⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 20.04.2021 tarih, 2021/389 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6967/2021-389>, 13 Nisan 2022.

²⁹¹ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 16.02.2018 tarihli, 2018/19 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://kvkk.gov.tr/Icerik/5412/Acik-Rizinin-Hizmet-Sartina-Baglanmasi>, 13 Nisan 2022.

geleceği, ayrıca hizmetin açık rıza şartına bağlanmış olmasının açık rızayı sakatlayacağı”nı belirtilmiştir.

Kurul bir başka kararı²⁹² ile, rızanın kişinin irade beyanı olduğu ve rızanın yapılan davranışın bilincinde olarak kişinin kendi kararı olması durumunda geçerlilik kazanacak olması sebebi ile kişinin iradesini sakatlayacak fiillerin, kişisel verilerinin işlenmesi için verdiği rızayı da sakatlayacak olması, açık rızanın özgür irade ile açıklanması gerektiğinden ilgili kişinin açık rıza vermesinin bir ürün ya da hizmetin sunulmasının ya da ürün ve hizmetten yararlandırılmasının ön şartı olarak ileri sürülemeyeceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, ürün veya hizmetin sağlanmasının açık rıza verme şartına bağlanması durumunda, ilgili kişi, seçim özgürlüğüne sahip olamıyorsa, bu durumda ilgili kişinin açık rızasını özgür bir şekilde vermiş olduğundan bahsedilemeyecektir.

6.4. Açık Rıza Beyanında Bulunma Ehliyeti

Kişilik hakkı, kişinin maddi ve manevi varlıkları ve iktisadi bütünlüğü ile sır çevresi üzerinde sahip olduğu hak olarak tanımlanmaktadır²⁹³. Kişilik hakkının konusu para ile ölçülebilen varlıklar olmayıp, hak sahibi için önem taşıyan kişisel varlıklardır. Bu doğrultuda kişilik hakları “*malvarlığı*” ile ilgili haklardan değil, “*kişiye sıkı suretle bağlı olan haklar*” dandır. Kişilik hakkı, kişisel verilerin korunması hakkının temelinde yatan haktır. Bu doğrultuda, kişisel verilerin işlenmesine rıza gösterme hakkının da kişiye sıkı suretle bağlı hak olduğu düşünülebilir.

²⁹² Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 05.05.2020 tarihli, 2020/335 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6909/2020-335>, 13 Nisan 2022.

²⁹³ Jale G.AKİPEK/ Turgut AKINTÜRK/ Derya Ateş KARAMAN, Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku 1.Cilt, 10. Bs., İstanbul, Beta Yayıncılık, 2013, İstanbul, s.347.

Kişisel verileri işlenecek gerçek kişiler, kişisel verilerinin işlenmesine açık rızada bulunma ehliyetini haizdir²⁹⁴. TMK md.9 uyarınca, kişisel verilerinin işlenmesine açık rıza verecek kişinin hak ve fiil ehliyetine sahip olması gerekmektedir. TMK md.10 uyarınca, fiil ehliyetine sahip olmak için kişinin ergin olması, ayırt etme gücüne sahip olması ve kısıtlı olmaması aranmaktadır.

Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve ayırt etme gücüne sahip kısıtlılar sınırlı ehliyetsizdirler²⁹⁵. Sınırlı ehliyetsiz olan ayırt etme gücüne sahip küçüklerin ve kısıtlıların hakkı ile ilgili olan Türk Medeni Kanunu (TMK) md.16'ya göre; *“Ayırt etme gücüne sahip küçük ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleri ile borç altına giremezler. Karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada bu rıza geçerli değildir.”*. Sınırlı ehliyetsizler, kural olarak, ehliyetsiz olup, karşılıksız kazanma, kişiye sıkı suretle bağlı hakları kullanmada ve haksız fiillerinden sorumlu tutulabilmeleri bakımından ehliyetli kabul edilmektedirler²⁹⁶. Bu doğrultuda, sınırlı ehliyetsizlerin kişiye sıkı suretle bağlı hakları kullanmada ehliyetli olduğu ve kişiye sıkı suretle bağlı hakları bizzat kullanabileceği anlaşılmaktadır. Ancak, kanunda belirtilmiş olan, evlenme, evlat edinilme gibi kişiye sıkı suretle bağlı hakların kullanımı için yasal temsilcinin rızası gerekmektedir. Eğer, sınırlı ehliyetsizlerin zarar göreceği yönünde bir ihtimal mevcut ise, kişiye sıkı suretle bağlı hakların kullanımında yasal temsilcinin rızası aranmaktadır. Küçük ve kısıtlılar, ayırt etme gücüne sahip ve feragat ettikleri menfaat ve rıza kararının anlam, önem, etki ve sonuçlarını kavradıkları ve özgür olarak seçim yapabilecek olgunluğa vardıkları zaman, verdikleri rıza geçerli bir rıza beyanı olabilmektedir. Bu husus belirlenirken küçüğün yaşı, ruhsal gelişim durumu ve kavrama yeteneği göze alınmalıdır. Fakat küçük yahut kısıtlı vereceği rızanın

---

²⁹⁴ Küzeci, s.237.

²⁹⁵ Helvacı, Gerçek Kişiler, s.77.

²⁹⁶ Helvacı, Gerçek Kişiler, s.78.

sonuçlarını anlayamayacak, öngöremeyecek halde ise, yasal temsilcisinin rızası gerekmektedir²⁹⁷.

Tam ehliyetsizlerin kişiye sıkı suretle bağlı haklarının var olup olmadığı ya da tam ehliyetsizlerin kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarının yasal temsilcileri vasıtası ile kullanıp kullanamayacakları tam olarak açık değildir²⁹⁸. Çalışma Grubu, tam ehliyetle sahip olmayan kişilerin, kişisel verilerinin işlenmesi hususunda rızalarının geçerli sayılmasının her ülkeye göre değişeceğini belirtmiştir²⁹⁹. Çalışma Grubu 2/2009 sayılı görüşü ile; *“Bir çocuk kelimenin tam anlamı ile bir insandır. Bu sebeptendir ki bir çocuk, kişisel verilerinin korunması hakkı da dahil olmak kaydı ile kişilerin tüm haklarından yararlanmalıdır. Ama çocuk iki açıdan bakıldığında özel durumlu sayılmaktadır. Biri, statik bakış açısı ile bakıldığında çocuk fiziksel ve psikolojik olarak olgunluğa erişmemiş bir kişidir. Dinamik açıdan bakıldığında ise yetişkinliğe doğru fiziksel ve zihinsel açıdan gelişmektedir. Bu sebeple, çocuğun kişisel verilerinin korunması da dahil olmak üzere haklarının kullanılması bu iki bakış açısını da göz önünde bulundurarak değerlendirilmelidir.”* ifadesinde bulunmuştur. TMK md. 15 uyarınca; *“kanunda gösterilen ayrık durumlar saklı kalmak üzere, ayırt etme gücü bulunmayan kimsenin fiilleri hukuki sonuç doğurmaz.”* Tam ehliyetsizlerin yapmış oldukları hukuki işlem ve hukuki işlem benzeri fiiller kesin hükümsüzdür³⁰⁰. Tam ehliyetsizlerin, kişiye sıkı suretle bağlı hakları kullanmada gerekli bilinç ve irade becerileri bulunmadığından,

²⁹⁷ Av.İlknur AKDENİZ, Çocuklara Ait Kişisel Verilerin Türk Medeni Kanunu ve KVKK Kapsamında Korunması, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2021, s.131.

²⁹⁸ Yrd. Doç.Dr. Fatma Tülay KARAKAŞ, Kişiyne Sıkı Sıkıya Bağlı Haklar, Ankara, Turhan Kitabevi, 2015, s.53.

²⁹⁹ Data Protection WP, Working Document 1/2008 on the protection of children’s personal data (General guidelines and the special case of schools)(Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2008/wp147_en.pdf , 20 Nisan 2022. Opinion 2/2009 on the protection of children’s personal data (General Guidelines and the special case of schools) (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/filg60_en.pdf , 20 Nisan 2022.

³⁰⁰ Kemale Leyla ASLAN BİNGÖL, Medeni Hukuk Dersi Sorular ve Cevaplar, 4. Bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2020, s.58.

tam ehliyetsizlerin kişiye sıkı suretle bağlı hakları kullanımı da pek mümkün görünmemektedir³⁰¹. TMK madde 448 uyarınca, vasiinin, vesayet altındaki kişinin bütün hukuki işlemlerinde temsil edeceği belirtilmiş olsa da, temsil yetkisi çerçevesinde kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar bulunmamaktadır. Bir görüşe göre, tam ehliyetsizlerin yasal temsilcileri, kişiye sıkı suretle bağlı hakları, onlar adına kullanamamaktadır³⁰². Diğer bir görüşe göre, tam ehliyetsiz kişilerin yasal temsilcileri, kişiye sıkı suretle bağlı haklar bakımından onlar adına rıza beyanında bulunabilmektedir³⁰³. Bir başka görüş ise, kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları mutlak ve nisbi olmak üzere ikiye ayırmaktadır. Bu ayırım doğrultusunda, ayırt etme gücünün yokluğu halinde, mutlak kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları yasal temsilci tam ehliyetsiz adına kullanamamaktadır. Mutlak kişiye sıkı sıkıya bağlı haklara örnek olarak evlenme, nişanlanma, boşanma vb. haller gösterilebilmektedir. Nisbi kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar açısından, hak sahibinin ayırt etme gücü bulunmuyorsa, yasal temsilci hakkı tam ehliyetsiz adına kullanabilecektir³⁰⁴. Kişilik haklarının korunması da, nisbi kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardandır³⁰⁵.

Kanun'da md.5/f.2'de, zorunluluk içeren durumlar için düzenlenmiş diğer veri işleme şartları yer alsa da, ayırt etme gücü ve rıza verme yeteneği bulunmayan küçük yahut kısıtlıların, çıkarlarının zorunlu tuttuğu durumlarda, bu kişilerin kişisel verilerinin işlenmesi hususunda, yasal temsilcilerinin rıza beyanında bulunmasının geçerli kılınmasında fayda bulunmaktadır³⁰⁶.

---

³⁰¹ Fatma Tülay Karakaş, s.54.

³⁰² Süleyman YILMAZ/Abdülkerim YILDIRIM, Medeni Hukuk Başlangıç Hükümleri, 2.Bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, s.127.

³⁰³ Serap HELVACI, Türk ve İsviçre Hukuklarında Kişilik Haklarını Koruyucu Davalar, İstanbul, Beta Yayınları, 2001, s.106; Abdülkadir ARPACI, Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler), 2. Bs., İstanbul, Beta Yayınları, 2000, s.117.

³⁰⁴ Mustafa DURAL/ Tufan ÖĞÜZ, Kişiler Hukuku, 22. Bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2021, s.79.

³⁰⁵ M. Kemal OĞUZMAN/ Özer SELİÇİ/Saibe OKTAY ÖZDEMİR, Kişiler Hukuku, 20. Bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2021, s.93.

³⁰⁶ Doğan, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları Bağlamında Açık Rıza, s.121.

Kişisel verilerin korunması bakımından, çocukların kişisel verilerinin işlendiği durumlar özellikli olması nedeni ile temel alınarak incelenmelidir³⁰⁷. Dünyada ve ülkemizde teknolojik gelişmelerin beraberinde internet çok yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. İnternet kullanımının birçok faydası bulunması ile birlikte riskler de içermektedir. 18 yaşın altındaki kişilerin internet kullanımı artık oldukça yaygınlaşmıştır. Günümüze bakıldığında, internet ortamında “*ücretsiz*” bir şekilde paylaşılan birçok uygulama, kullanıcılarının kişisel verilerinin paylaşılmasını zorunlu tutmaktadır. Bu nedenle, çocukların özellikle korunmaya muhtaç oldukları açıktır³⁰⁸.

Kanun’da ve Direktif’te çocukların kişisel verilerinin işlenmesi bakımından özel bir hüküm yer almamaktadır. Fakat bu durum, çocukların gizlilik hakkının olmadığı yahut koruma kapsamı dışında kaldıkları anlamında değerlendirilmemelidir. Kanun ve Direktif’te düzenlenmese dahi kanunun ruhu ve amacı ile koruma altında oldukları söylenebilmektedir. Tüzük md. 8 ile getirilen düzenlemeye göre, 16 yaşından küçük çocukların yalnızca yasal temsilcilerinin verdiği onay ile geçerli bir rıza beyanında bulunabilecekleri belirtilmiştir³⁰⁹. Üye ülkelere 16 yaş sınırını 13 yaşa kadar indirme yetkisi verilmiş olup, 13 yaşından küçük çocukların her şekilde yasal temsilcisinin rıza vermesinin arandığı görülmektedir³¹⁰. Bu, doğrultuda Tüzük’ün çocukların rızasının geçerli sayılabilmesi için, “*ayırt etme gücüne sahip olma*” kriterini göz önüne aldığı söylenebilmektedir.

Bu hususta verilmiş dikkat çekici kararlardan biri, video paylaşım platformu olan Youtube’a, ebeveynlerinin izni alınmaksızın çocukların kişisel verilerini toplaması

---

³⁰⁷ Küzeci, s.238.

³⁰⁸ Çekin, s.86.

³⁰⁹ Bkz.Tüzük Art. 6.

³¹⁰ Çekin, s.86.

sebebi ile 170 milyon dolar para cezası kesilmesidir³¹¹. Bu cezayı uygulayan Federal Ticaret Komisyonu (FTC), Youtube'un 13 yaş altı çocukların ebeveynlerinin rızalarını almadan çocukların kişisel verilerini işlediğinin ve üçüncü kişilere aktardığının tespit edildiğini belirtmiştir.

Merkezi ABD olan özdenetim grubu Çocukların Reklam İnceleme Birimi (Children's Advertising Review Unit- CARU), ABD Federal Ticaret Komisyonu'na (Federal Trade Commission-FTC) video paylaşım uygulaması olan "TIKTok"un, 13 yaşın altındaki kullanıcılarına ait verileri toplaması ile ilgili şikayet neticesinde incelemede bulunmuştur. İnceleme sonucunda, uygulamanın 13 yaşının altında olan çocukların verilerini ebeveynlerinin izinlerini almadan işlemeleri ile Çocukların Çevrimiçi Gizlilik Koruma Yasası'nın³¹² (Children's Online Privacy Protection Act- COPPA) ihlali neticesinde FTC bu zamana kadar verilmiş olan en büyük para cezalarından olan 5.700.000 Dolar para cezası uygulanmasına karar vermiştir³¹³.

Yürürlük tarihi 21.06.2019 olan Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik³¹⁴'in 8'inci maddesi çocukların sağlık verilerine erişim hususunu düzenlemektedir.

"Madde 8-(1) Ebeveynler, çocuklarına ilişkin sağlık kayıtlarına herhangi bir onaya ihtiyaç duyulmaksızın e-Nabız üzerinden erişebilir. Ayırt etme gücüne sahip

---

³¹¹Bkz. (Çevrimiçi) <https://www.gsg hukuk.com/tr/yayinlar/bultenler/kisisel-verilerin-korunmasi-hukuku-bulteni/2019-08-gsg-hukuk-aylik-kvk-bulteni-agustos-2019-2.pdf>, 20 Nisan 2022.

³¹² Children's Online Privacy Protection Act, (Çevrimiçi), <http://euro.ecom.cmu.edu/program/law/08-732/Regulatory/coppa.pdf>, 20 Nisan 2022.

³¹³ Federal Trade Commission, Decision dated 27.02.2019 and numbered 464703, (Çevrimiçi), <https://www.ftc.gov/news-events/press-releases/2019/02/video-social-networking-app-musically-agrees-settle-ftc>, 20 Nisan 2022.

³¹⁴ Bkz. (Çevrimiçi) <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/06/20190621-3.htm>, 13 Nisan 2022.

çocuklar, sağlık geçmişlerine ebeveynlerinin erişimini e-Nabız üzerinden izne tabi tutabilir.

(2)Anne ve babanın boşanması halinde velayet hakkı üzerinde bırakılmayan taraf, çocuk ile velinin faydası gözetilmek suretiyle kişisel verilerin korunması mevzuatına uygun şekilde ve Genel Müdürlükçe belirlenen sınırlar çerçevesinde çocuğa ilişkin sağlık verilerine erişebilir.”.

Kişisel veri işleme faaliyetine çocuğun velisinin rızası ile başladıktan sonra çocuk ergin olmuş ise, velisinin vermiş olduğu rıza beyanını geri alması mümkün olmalıdır³¹⁵.

Her ne kadar çocukların rızalarına geçerlilik bağlanabilmesi için ayırt etme güçlerinin varlığı Kanun tarafından yeterli görülse de, her somut olaya dayalı olarak şeffaflık ve dürüstlük ilkeleri ışığında değerlendirme yapılarak, çocuğun rızasının sonuçlarını kavrayabilecek durumda olup olmadığı belirlenmelidir³¹⁶.

6.5. Açık Rızanın Alınmasının Şekli

İlgili kişiden kişisel verilerinin işlenmesi için alınacak açık rıza beyanının hangi şekil ve yöntemler ile alınacağı hususu önem taşımaktadır. Kanun md. 3'e göre, açık rıza tanımı açık ve belirli bir şekilde verilmiş olmasına rağmen, açık rızanın nasıl alınması gerektiği ile alakalı öngörülmüş herhangi bir şekil şartı yer almamaktadır. Burada önemli olan nokta, açık rızanın, Kanun'un belirttiği nitelik ve unsurlara tam olarak uygun olmasıdır. Kanun'da belirtilen şartları taşıyan açık rızada herhangi bir şekil şartı aranmamaktadır. Bu bağlamda açık rıza yazılı, sözlü, dijital ortam vb.

---

³¹⁵ Küzeci, s.238.

³¹⁶ Çekin, s.87, Küzeci, s.238.

yöntemler ile alınabilmektedir³¹⁷. İlgili kişinin kişisel verilerinin işlenmesi amacı ile verdiği rıza, kanun ve uluslararası düzenlemelerde yer alan unsurlara sahip ise, rızanın ne şekilde alındığı önemli olmayacaktır. Yalnızca, açık rızanın yazılı şekilde alınması, veri sorumlusu açısından rızanın geçerliliğini ispat noktasında güvenceli bir yol olacaktır. Dikkat edilmesi gereken husus, açık rızanın alındığına dair ispat külfetinin veri sorumlusuna ait olmasıdır. Veri sorumlusu açısından rızanın ispatlanabilir nitelikte olması büyük önem taşımaktadır³¹⁸.

GDPR’da da, açık rızanın şekli ile ilgili bir hüküm bulunmamaktadır³¹⁹. GDPR uygulamasına baktığımızda, rızanın açık rıza olduğundan emin olmanın birincil yöntemi, açık rızanın yazılı beyana dayanması ve mümkün ise, bu beyanın ıslak imzalı olarak şüpheye ve ispat problemlerine yer vermeyecek şekilde olmasıdır³²⁰.

Bu açıklamalar doğrultusunda aşağı kısımda açık rıza alınırken tercih edilebilecek bazı yöntemleri ele alacağız.

6.5.1. Yazılı Olarak Açık Rıza Alınması

İlgili kişinin kişisel verilerinin işlenmesi için verdiği açık rızanın şekli açısından akıllara gelen ilk ve yaygın yöntem, açık rızanın yazılı bir şekilde alınması olmaktadır. Açık rıza metninde veri sorumlusu, hangi işleme faaliyeti için, hangi kişisel verilere hangi süre ile ihtiyaç duyulduğunu, ilgili kişinin rızasının hüküm ve neticesini, rızanın geri alınma şeklini vb. açıkça belirtmelidir³²¹. Açık rıza metni belirgin bir biçimde

³¹⁷ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Açık Rıza Alınırken Dikkat Edilecek Hususlar, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2037/Acik-Riza-Alirken-Dikkat-Edilecek-Hususlar>, 31 Mayıs 2022.

³¹⁸ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.153.

³¹⁹ Bekir GÜRSES, AB Ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması Mevzuatına Yönelik Bir Değerlendirme, 1.BS., İstanbul, Platon Plus Yayıncılık, 2022, s.60.

³²⁰ Article 29 Working Party Opinion 15/2011, s.12.

³²¹ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.153.

olmalıdır. Eğer başka bir belgeye atıf yapılacak ise, atıf yapılan metin de açık rıza metni içerisine alınmalıdır³²².

Açık rıza metni anlaşılır ve sade bir dil ile kaleme alınmış olmalıdır. Ayrıca, “*battaniye rıza*” da denilen genel kapsamlı rıza geçerli olmadığından, açık rıza, verilen konu ile sınırlandırılmış bir şekilde olmalıdır. Kanun’un 10’uncu maddesinde yer verilen aydınlatma yükümlülüğü çerçevesinde hazırlanan aydınlatma metnini ilgili kişi okumalı ve akabinde olumlu bir eylemle kutucuğu işaretlemeli veya imzalamalıdır.

Açık rıza, ilgili kişinin özgür iradesi ile alınarak, herhangi bir şarta bağlanmamalı ve açık rıza verilmediği durumda olumsuz bir sonuç ile karşı karşıya kalınacağı ile ilgili bir ifadeye yer verilmemelidir.

6.5.2. Sözlü Olarak Açık Rıza Alınması

İlgili kişiden kişisel verilerinin işlenmesine yönelik açık rıza alınmasında kullanılacak diğer bir yöntem ise, sesli olarak ilgili kişinin açık rızasının alınmasıdır. Burada akla telefon görüşmesi ile açık rızanın alınması ilk olarak gelse de, ses kaydı vb. yöntemler de düşünülebilmektedir³²³.

Kanun’da açık rızanın alınması yönünde uyulması gereken bir şekil şartı bulunmadığından, ilgili mevzuatta bulunan açık rızanın alınması şartlarına uygun olmak kaydı ile sesli olarak açık rıza alınabilmektedir. Burada örneğin, veri sorumlusu olan bir şirket, çağrı merkezi vasıtası ile ilgili kişinin kişisel verilerini işlemek için öncelikle çağrı merkezi yetkilisinin kişisel verilerin işlenmesi ile ilgili bilgilendirme

---

³²² Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.152.

³²³ Anı, s.148.

yapması, sonrasında ilgili kişiden açık rızasını verip vermediğini öğrenmesi ve nihayetinde ilgili kişi açık rıza vermiş ise, kişisel verilerini işlemesi gerekmektedir³²⁴.

Her ne kadar, Kanun'da açık rızanın sesli yöntemler ile alınmasının önünde bir engel bulunmasa da, kanaatimizce, sesli olarak kişisel verilerinin işlenmesi için rıza verenin, ilgili kişi olup olmadığının tespitinin zor olması bakımından, bu yol güvenceli gözükmemektedir.

6.5.3. Elektronik Posta (E-Posta) Aracılığıyla Açık Rıza Alınması

İlgili kişinin kişisel verilerinin işlenmesine dair açık rıza alınırken kullanılabilecek yöntemlerden diğer biri ise, e-posta yöntemi ile açık rıza alınmasıdır. İlgili mevzuatlardaki açık rıza alınması şartlarına uyularak e-posta yöntemi ile ilgili kişiden açık rıza alınmasının önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Bu yöntem, ilgili kişinin kişisel verilerinin işlenmesine dair açık rıza verdiği beyanının e-posta aracılığı ile veri sorumlusuna iletilmesidir. Burada da, aydınlatma yükümlülüğü veri sorumlusu tarafından gerçekleştirilmiş olmalı ve ilgili kişi hangi şartlar ile hangi konuda açık rıza verdiğini biliyor olmalıdır³²⁵.

Veri Sorumlusuna Başvuru ve Esasları Hakkında Tebliğ³²⁶ md. 5/1'e göre, *"ilgili kişi tarafından veri sorumlusuna daha önce bildirilen ve veri sorumlusunun sisteminde kayıtlı bulunan elektronik posta adresi"* ilgili kişinin veri sorumlusuna karşı başvurabileceği yollardan sayılmıştır. Buradan hareketle, e-posta gönderenin ilgili kişi olup olmadığı sorunsalı bu yöntem ile giderilebilmektedir.

³²⁴ Anı, s.149.

³²⁵ Anı, s.150.

³²⁶ 10.03.2018 tarih ve 30356 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

6.5.4. Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) Aracılığıyla Açık Rıza Alınması

İlgili kişinin açık rızasının alınması yöntemi hususunda sınırlayıcı bir hüküm bulunmadığından, kullanılabilecek diğer yöntemlerden biri de, Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) yöntemidir³²⁷.

Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik³²⁸ md.4/1-i uyarınca, KEP, *”elektronik iletilerin, gönderimi ve teslimatı da dâhil olmak üzere kullanımına ilişkin olarak hukukî delil sağlayan, elektronik postanın nitelikli şekli”* ifade etmektedir. KEP, ilgili kişiye e-postanın gönderilip gönderilmediği, gönderildiyse ulaşıp ulaşmadığı ve e-postanın gönderildiği zamanın kayıt altına alındığı bir sistemdir³²⁹.

Gönderici, alıcı, içerik teyidi içererek e-postanın gönderim ve alım zamanını da ispatlaması bakımından KEP sistemi ilgili kişinin kişisel verilerinin işlenmesine açık rıza vermesinde kullanılabilecek çok uygun bir yol ve güvenilir bir sistem sağlamaktadır.

6.5.5. Güvenli Elektronik İmza Yöntemi ile Açık Rıza Alınması

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu³³⁰ md.3/a uyarınca, elektronik imza; *“Başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik veri”*dir. Aynı Kanun’un 4’üncü maddesi güvenli elektronik imzayı;

³²⁷ Anı, s.153.

³²⁸ 25.08.2011 tarih ve 28036 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

³²⁹ Kep Nedir? İçin bkz. (Çevrimiçi) <https://pttkep.gov.tr/neden-kep/>, 27 Aralık 2021.

³³⁰ 23.01.2004 tarih ve 25355 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

“ a) M  nhasıran imza sahibine bağlı olan, b) Sadece imza sahibinin tasarrufunda bulunan güvenli elektronik imza oluşturma aracı ile oluşturulan, c) Nitelikli elektronik sertifikaya dayanarak imza sahibinin kimliğinin tespitini sağlayan, d) İmzalanmış elektronik veride sonradan herhangi bir değişiklik yapılıp yapılmadığının tespitini sağlayan ” olarak tanımlamaktadır.

Yine aynı Kanun’un 5’inci maddesi uyarınca, güvenli elektronik imzanın hukuki anlamda elle atılan imza ile aynı geçerliliği taşıdığı hüküm altına alınmıştır. Bu doğrultuda, ilgili kişiden kişisel verilerinin işlenmesi için alınacak açık rızanın güvenli elektronik imza yöntemi ile alınması oldukça güvenilir bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yöntem ile, ilgili kişi açık rıza metnini elektronik imza ile imzalayarak KEP ile veri sorumlusuna gönderecek ya da veri sorumlusu tarafından kurulmuş bir elektronik sistem var ise, açık rıza metnini elektronik imzası ile doėrulamaladıř³³¹.

6.5.6. Mobil İmza Aracılığıyla Açık Rıza Alınması

Mobil imza, 5070 s. Elektronik İmza Kanunu ve ilgili mevzuata uygun bir şekilde, güvenli olarak elektronik imza işleminin yapılmasını sağlayan, akıllı kart okuyucu olarak cep telefonunun, imzalama aracı olarak da GSM SIM kartının kullanıldığı uygulama olarak tanımlanmaktadır.

Mobil imza, elektronik imza ile aynı hukuki sonucu doğurduğundan, mobil imza da ıslak imza ile aynı geçerliliğe sahiptir³³². Günümüzde daha çok hekimler ve avukatlar tarafından sıkça kullanılan mobil imza yöntemi, ilgili kişinin kişisel verilerinin işlenmesi için vereceği açık rıza için de oldukça güvenilir bir yoldur.

---

³³¹ Anı, s.153.

³³² Anı, s.154.

6.5.7. Opt-in ve Opt-Out Yöntemi ile Açık Rıza Alınması

Rıza elektronik yollar ile verilecek ise, internet ortamında fazlaca kullanılan opt-in ve opt-out yöntemlerini de açıklamak gerekmektedir. Opt-in yöntemi; ilgili kişinin aktif bir şekilde onay vermesi gereken ve önceden seçili olarak sunulmayan bir rıza yöntemini tanımlamaktadır. Opt out yöntemi ise; ilgili kişinin aktif bir şekilde hareketi olmadan önceden seçili olarak sunulan ve bu şekilde kişisel verilerin işlendiğini gösteren bir rıza yöntemi olarak tanımlanmaktadır. Örneğin, “Kampanyalardan haberinizin olmasını ister misiniz?” sorusu ile ilgili kutucuğun seçili olmadan ilgili kişiye sunularak ilgili kişinin “Evet” kutucuğunu işaretlemesi opt-in yöntemidir. İlgili kişiye bu kutucuğun seçili olarak sunularak “Evet” kutucuğundaki işaretlemeyi ilgili kişinin kaldırması durumunda opt out yönteminden söz edilmektedir³³³. Yine bir başka örnek vermek gerekir ise, tez çalışması için internet ortamında makale araştırması yapan öğrencinin, bulduğu makaleyi okuyabilmesi için “Sitemizin imkanlarından istifade edebilmeniz için kişisel verileriniz muhafaza edilecektir. Onay vermeniz halinde tıklayınız.” ibaresi opt-in yönteminin kullanılmasıdır. Öğrencinin “Sitemizin imkanlarından istifade edebilmeniz için kişisel verileriniz muhafaza edilecektir. Onay vermiyor iseniz kutucuğa tıklayın.” ibaresi akla opt-out yöntemini getirmektedir³³⁴. Bu durumda ilgili kişi aktif bir eylemde bulunarak kutucuğu tıklamadığı sürece kişisel verileri işlenmekte olacaktır. Kanun’un lafzına ve uluslararası veri koruma düzenlemelerine baktığımızda, açık rızanın verilmesi bakımından olumlu bir eylemde bulunulması beklenmektedir. Susma, birden çok

³³³ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Doğru Bilinen Yanlışlar 2, s.8, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/d077b665-66b6-4615-975a-249f93e084ba.pdf>, 31 Mayıs 2022.

³³⁴ Türkmen, s.122.

anlama gelebileceğinden, bu durumda veri sorumlusu da şüpheyne mahal bırakmayacak şekilde açık rıza verildiğini ispat edemeyecektir³³⁵.

Kurul bir kararında³³⁶, Kanun’da yer alan tanım uyarınca, veri sorumlularınca ilgili kişilerden alınacak rıza beyanlarında, bireyin önceden onayı alınmaksızın kişisel verilerinin işlenmesine otomatikman onay verdiğinin kabul edildiği ve onayı kaldırmaları için imkan veren sistem olan opt-out yönteminin değil, kişinin bilinçli eylemi ile kişisel verilerinin işlenmesi için onay vereceği sistem olan opt-in yönteminin kullanılması gerektiğini belirtmiştir.

6.6. Açık Rızanın Açıklanacağı Zaman

İlgili kişinin kişisel verilerinin işlenmesi amacı ile vereceği açık rızanın zamanının da belirlenmesi gereklidir. Veri sorumlusu tarafından ilgili kişinin bilgilendirilmesinin esaslarını belirlemek için yayımlanan Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ’in 6’ncı maddesi ile, *“kişisel verilerin ilgili kişiden elde edilmesi halinde, kişisel verilerin elde edilmesinden itibaren makul bir süre içerisinde, kişisel verilerin ilgili kişi ile iletişim amacı ile kullanılacak olması durumunda, ilk iletişim kurulması esnasında, kişisel verilerin aktarılacak olması halinde, en geç kişisel verilerin ilk kez aktarımının yapılacağı esnada ilgili kişiyi aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi gerektiği”* düzenlenmiştir³³⁷. Buradan hareket ile, ilgili kişinin kişisel verilerinin işlenmesi amacı ile vereceği açık rızanın, kişisel verilerinin işlenmesi anından önce verilmesi

³³⁵ Avcı Braun, s.29.

³³⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 27.02.2020 tarihli, 2020/173 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6739/2020-173>, 13 Nisan 2022.

³³⁷ Aydınlatma Tebliği için bkz.(Çevrimiçi) <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180310-5.htm>, 20 Aralık 202.

gerekmektedir³³⁸. Kişisel verilerin işlenmesinden daha sonra alınmış olan rıza, teknik olarak bakıldığında onay verme niteliği taşıdığından veri işleme faaliyetini hukuka uygun kılmaz. Amaca bağlılık ilkesi de ilgili kişinin kişisel verilerinin işlenmesi faaliyetinde rızanın önce alınmasının zorunlu olduğunu desteklemektedir. İlgili kişi, kişisel verilerinin işleneceği amacı dayanak haline getirerek veri işleme faaliyetini meşru kılmaktadır. İlgili kişinin neye rıza verdiğini bilmesi için, kişisel verilerinin işlenmesinden önce bilgilendirilmesi gerekmektedir. Kişisel verilerin işlenme amacının değişmesi üzerine, ilgili kişiden, yeniden rıza alınması gerekmektedir. Aksi takdirde, rıza alınmaksızın işlenen kişisel verileri hukuka aykırı olacak ve sonradan rıza alınması da hukuka aykırılığı ortadan kaldıramayacaktır³³⁹.

6.7. Açık Rızanın Süresi

Ne Kanun, ne Tüzük'te açık rızanın hangi süre ile sınırlı olarak geçerlilik taşıyacağına dair bir hüküm bulunmaktadır. Bu durumda, açık rızanın süresi, her bir somut olayın şartlarına ve ilgili kişinin ne beklediğine dayalı olarak değişiklik gösterecektir. Kişisel verilerin işlenme faaliyetleri büyük ölçüde değişmiş ise, o zaman başta verilmiş olan açık rızanın artık geçerli olmayacağı kabul edilmelidir³⁴⁰.

---

³³⁸ Aynı yönde bkz. Avcı Braun, s.15.

³³⁹ Özkan OĞULCAN, Kişisel Verilerin Korunması, Ankara, Yetkin Yayınları, 2020, s.102.

³⁴⁰ Anı, s.132.

6.8. 6698 sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanunu’ndan Önce Alınmış Rızaların Geçerliliği

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun yürürlük tarihi 7 Nisan 2016’dır. Kişisel verilerin işleme şartlarını düzenlemiş olan 5’inci maddenin yürürlüğü 32’nci maddede yürürlüğü 6 ay ertelenen kanun maddeleri arasında yer almadığından, 7 Nisan 2016 tarihi itibari ile uygulama alanı bulmaktadır. Bu tarihten önce alınan rızaların geçerli olup olmadığı konusunda Geçici madde 1/f.3’e göre;

“Bu Kanunun yayımı tarihinden önce işlenmiş olan kişisel veriler, yayımı tarihinden itibaren iki yıl içinde bu Kanun hükümlerine uygun hâle getirilir. Bu Kanun hükümlerine aykırı olduğu tespit edilen kişisel veriler derhâl silinir, yok edilir veya anonim hâle getirilir. Ancak bu Kanunun yayımı tarihinden önce hukuka uygun olarak alınmış rızalar, bir yıl içinde aksine bir irade beyanında bulunulmaması hâlinde, bu Kanuna uygun kabul edilir.”.

Görüldüğü üzere, Kanun’un yayımlanma tarihinden daha evvel işlenmiş kişisel verilerin uyumu açısından verilen süre, 7 Nisan 2018 tarihinde son bulmuştur.

Rıza konusuna baktığımızda, Kanun’un yayımlanmasından önce hukuka uygun alınmış rızaların bir yıl boyunca aksine bir irade ile beyanda bulunulmamış ise, geçerli kabul edileceği belirtilmiştir. Burada, *“hukuka uygun alınmış rızalar”*dan kastı, Kanun’dan önce rızaların geçerlilik şartlarına dair düzenleme bulunmaması sebebi ile, rıza vermeye ehil kişi tarafından verilmiş, kanunlara, ahlaka, kamu düzeni ve kişilik haklarına uygun olarak verilmiş rızalar olarak kabul etmek gerekmektedir.

Kanun’un yayım tarihinden önce toplanarak işlenen kişisel veriler, Kanun’un yayımı tarihinden iki yıl içerisinde Kanun’a uygun hale getirilmez ise, kişisel verilerin

işlenmesi faaliyeti durdurulmalıdır. Kanun’a uyumlu hale getirilemeyen veri işleme faaliyetine konu olan kişisel verilerin derhal silinmesi, yok edilmesi yahut anonim hale getirilmesi gerekmektedir³⁴¹.

6.9. Açık Rızanın Şarta Bağlanıp Bağlanamayacağı Hususu

İlgili kişinin açık rıza beyanını özgür iradesi ile vermesinin açık rızanın geçerlilik unsurlarından olduğunu daha önce belirtmiştik. İlgili kişinin herhangi bir mal ya da hizmetten faydalanmasının şartı olarak açık rıza verilmesinin aranması ve ilgili kişinin bu şart dolayısı ile açık rıza vermesi durumunda özgür irade ile verilmiş bir açık rızadan bahsedilemeyecektir³⁴².

6.10. Açık Rıza Karşılığında Ek Avantajların Sağlanması

GDPR, Direktif ve KVKK’ya göre, hepsinde, birbirleri ile paralel bir şekilde açık rızanın ilgili kişinin özgür iradesi ile verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Yukarıda, “2.8. Açık Rızanın Şarta Bağlanıp Bağlanamayacağı Hususu” başlığı altında da açıklamış olduğumuz üzere, veri sorumlusu tarafından açık rıza verilmesi halinde, mal ya da hizmetin sunulacağı dayatması yapılması halinde ilgili kişinin verdiği açık rıza özgür iradesi ile verilmiş olmadığından hukuka uygun kabul edilemeyecektir. Fakat, veri sorumlusunun ilgili kişinin mal veya hizmetten faydalanması için açık rıza vermesinin dayatılması değil de, ilgili kişinin açık rıza vermesi ile ilgili kişiye ek avantaj sağlanmasında verilen açık rızanın geçerliliği hususu tartışmalıdır³⁴³.

³⁴¹ KVKK Rehberler, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular, s.28.

³⁴² Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.149.

³⁴³ Dülger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.149.

Dölger'e göre, veri sorumlusu tarafından bir mal veya hizmetin sağlanması için ilgili kişinin açık rıza vermesinin dayatılması durumunda, açık rızanın özğürce verilmediğinin, fakat veri sorumlusu tarafından ilgili kişiyi rıza vermeye zorlamadan, ek avantaj sunularak, kişinin rıza vermeye teşvik edilmesi durumunda, açık rızanın özğür irade ile verildiğinin kabulü gerekmektedir³⁴⁴.

Kurul bir kararında³⁴⁵, şikayet edilen internet sitesinin sunulan çeşitli hizmetler bakımından üyelerine artı bir menfaat/avantaj sağladığı ve siteye üye olmayı istemeyen müşterilerin hizmetlere erişim, ürün ya da hizmet alma imkanlarının ortadan kaldırılmadığını, ürün ya da hizmetten faydalanılmasının açık rıza şartına dayandırılmasından daha, çok sitenin bünyesinde sunduğu indirimli fiyat ve avantajların yalnızca üye olanlara sunulması durumunun söz konusu olduğunu belirterek, bu hususta, Kanun kapsamında tesis edilecek bir işlem bulunmadığına dair karar vermiştir.

7. Açık Rızanın İspatı Yüğü

Her ne kadar Kanun tarafından açık bir şekilde hüküm altına alınmamış olsa da, Kurum, açık rızanın ispat yükümlülüğünün veri sorumlusunda olduğunu belirtmektedir³⁴⁶.

Tüzük'te ise, "İşleme faaliyetinin rızaya dayandığı durumlarda, veri sorumlusu, veri sahibinin kişisel verilerinin işlenmesine rıza göstermiş olduğunu ortaya

³⁴⁴ Dölger, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, s.149.

³⁴⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 08.07.2019 tarihli, 2019/206 sayılı Karar Özeti,(Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6709/2019-206>, 13 Nisan 2022.

³⁴⁶ Bkz. (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2037/Acik-Riza-Alirken-Dikkat-Edilecek-Hususlar>, 20 Nisan 2022.

koyabilmelidir.” ifadesi ile, veri sorumlusunun, rızayı ispat yükümlülüğü altında olduğu belirtilmiştir. (GDPR md. 7/f.1)

SONUÇ

Günümüzde teknolojik gelişmeler ve internet kullanımının çok yaygınlaşması ile veri işleme çok önemli bir konu haline gelmiştir. Teknoloji ve internet kullanımının her ne kadar hayatlarımıza önemli katkıları olsa da, kişilerin mahremiyetlerinin tehdidi de bu gelişmeler ile birlikte başlamıştır. Bu durum, kişisel verilerin korunması hususunda yasal düzenleme ihtiyaçlarını da ortaya çıkarmış, ulusal ve uluslararası yasal düzenlemeler oluşturulmaya başlanmıştır.

Ülkemizde kişisel verilerin korunması hususunda ilk düzenlemeler, TCK md.135 ve 140 maddeleri arasında düzenlenen kişisel verilerin kaydedilmesi, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme, verileri yok etmeme suçları ile yapılmıştır. Akabinde, 2010 yılında Anayasa’da yapılan değişiklik ile kişisel verilerin korunması hakkı, anayasal güvence altına alınmıştır. Yapılan bu düzenlemelerin kişisel verilerin korunması hususunda etkin bir koruma sağlayamaması, bu alanda yasal bir düzenleme yapılmasının gerekliliği ve AB üyelik süreci için verilen taahhütler doğrultusunda 2016 yılında 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kabul edilmiştir.

Kişisel verilerin işlenmesi kural olarak yasak olup, Kanun’un 5’inci maddesi ile kişisel verilerin işlenme şartları, 6’ncı maddesi ile de özel nitelikli kişisel verilerin işlenme şartları düzenlenmiştir. Kanun’un 5’inci maddesi uyarınca kişisel verilerin sahibi olan ilgili kişinin açık rızası olmadan işlenememektedir. Kanun’un 5’inci maddesinin ikinci fıkrası ile de veri sahibi ilgili kişinin açık rızası olmaksızın hangi hallerde kişisel verilerinin işlenebileceği düzenlenmiştir.

Açık rıza, Kanun’da bir kişisel verileri işleme şartı olarak düzenlenmiş ve açık rızanın geçerlilik şartlarını taşıması ile bir hukuka uygunluk sebebi oluşturmaktadır. Kanun’a baktığımızda açık rızanın geçerli olması için gereken şartlar; açık rızanın belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirmeye dayalı ve özgür irade doğrultusunda verilmiş olmasıdır. Veri işleme amacı ve belirli bir konu kapsamı ile sınırlandırılmamış, ucu açık, genel ve belirsiz mahiyette olan rıza beyanları, hukuken geçerli sayılmamaktadır. Veri işleme amacı değiştiğinde ise, yeni işleme amacına uygun ilgili kişinin rızasının alınması gerekmektedir.

Kanun’un 10’uncu maddesi gereği, açık rıza alınırken aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi gereklidir. Rızanın bilgilendirmeye dayalı olması, ilgili kişinin bilinçli bir şekilde özgür iradesi ile rıza verebilmesi açısından oldukça önemlidir. Bilgilendirme yapılırken açık, meşru ve belirli olan veri işleme amacı belirtilmelidir. Bilgilendirme sözlü, yazılı, elektronik ortam vb. kullanılarak yerine getirilebilmektedir. Bilgilendirme açık bir biçimde ve anlaşılır olarak sade bir dil kullanılarak yapılmalıdır. Bilgilendirme yazılı şekilde yapılıyor ise, puntolar yeterli büyüklükte olmalı ve okunabilir bir yazı tipi tercih edilmelidir. Bilgilendirme ve açık rıza alınması ayrı ayrı olarak yapılmalıdır. Kurum tarafından aydınlatma yükümlülüğü ile ilgili Tebliğ de yayımlanmıştır.

Hukuka uygun bir açık rızadan söz edebilmek için, açık rızanın ilgili kişinin özgür iradesi ile verilmiş olması gerekmektedir. İlgili kişi verdiği rıza ile yaptığı davranışın bilincinde olmalı ve verdiği rıza kendi kararının sonucu olmalıdır. İlgili kişinin iradesini sakatlayacak korkutma, aldatma ve yanıltma gibi fiillerin varlığı özgür iradeyi sakatlayacaktır. İşçi- işveren ilişkileri gibi hiyerarşinin bulunduğu ilişkilerde ilgili kişinin rızasının özgür iradesi ile verilip verilmediği, her olayda ayrı olarak

incelenip değerlendirilmelidir. İşçi rıza vermemesi durumunda olumsuz bir sonuçla karşılaşmayacağını bilmelidir. Bu durumun aksi, açık rızayı sakatlayan durumlara sebebiyet verecektir. Aynı zamanda açık rızanın özgür irade ile verilmiş olabilmesi için, ürün veya hizmetin sunulması ya da ürün veya hizmetten yararlandırılmanın ön şartı olarak ileri sürülmemiş olması gerekmektedir.

Açık rıza ile ilgili incelenen bir diğer husus, açık rızanın şeklidir. Yazılı, elektronik, sesli, kayıtlı elektronik posta, elektronik imza ve mobil imza yöntemleri ile açık rıza alınabilmektedir. Kutucuk işaretleme ile olumlu irade beyanı içeren opt-in yöntemi ile verilen rızalar da geçerlilik taşıyacaktır. Fakat daha önce işaretlenmiş kutucuğun kaldırılmaması ile sessiz kalınarak rıza verilen opt-out yöntemi ile alınan rızalar geçersiz sayılacaktır. Açık rızanın alınması hususunda ispat yükü, veri sorumlusundadır.

Tam ehliyetli kişiler kural olarak açık rıza vermeye ehildirler. Türk Hukuku'nda henüz çocukların kişisel verilerinin işlenmesine yönelik düzenleme yapılmamıştır. Çocukların kişisel verilerinin işlenmesine ilişkin olarak Tüzük'te yapılan düzenleme ile 16 yaş sınırı getirilmiş ve bu yaş sınırını 13 yaşa kadar indirme hakkı üye devletlere tanınmıştır.

KAYNAKÇA

1.Kitap, Makale, Tezler

- Akdeniz, İlknur** : Çocuklara Ait Kişisel Verilerin Türk Medeni Kanunu ve KVKK Kapsamında Korunması, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2021
- Akipek, Jale/
Akıntürk, Turgut/
Karaman, Derya Ateş** : Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku 1.Cilt, 10. Bs.,İstanbul, Beta Yayıncılık, 2013
- Aksoy, Hüseyin Can** :Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması, 1.Baskı, Ankara, Çakmak Yayınevi, 2010
- Altaş, Hüseyin:** Medeni Hukuk Başlangıç Hükümleri, 2. Bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2020
- Altındere, Murat:** Kişisel Verilerin Korunması Hukuku ve Uygulaması, Ankara, Adalet Yayınevi, 2020
- Anı, Nevzat Ali:** Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Açık Rıza, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018, (Çevrimiçi)
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=pIne-K8MRXTHDZdmetipOg&no=IYkykEISF9khI0JLv4kF2Q>, 20 Nisan 2022
- Arpacı, Abdülkadir:** Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler), 2. Bs., İstanbul, Beta yayınları, 2000
- Aslan Bingöl, Kemale
Leyla** : Kemale Leyla ASLAN BİNGÖL, Medeni Hukuk Dersi Sorular ve Cevaplar, 4. Bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2020
- Aşıkoğlu, Şehriban İpek:** Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri, İstanbul, 2018, (Çevrimiçi)
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=9o7w3gBPQwf4vvvy3GKWZWA&no=GB1vdiT_5nOo xsuk_I5h4A, 19 Nisan 2022

- Avcı Braun, Cihan:** “Kişisel Verilerin İşlenmesinde Rıza”, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XV, s.1, 2018
- Baskın, Onur:** Türk Hukuku Bakımından Kişilik Hakkı Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması, Ankara, Seçkin Yayınları, 2021
- Bergkamp Lucas/Dhont Jan:** “Data Protection in Europe and the Internet: An Analysis of the European Community’s Privacy Legislation in the Context of the World Wide Web”, The EDI Law Review, Y.2000
- Bozkurt, Habip:** Kişisel Verilerin İşlenmesinin Hukuki Boyutu, Ankara, Yetkin Yayınları, 2021
- Börekçi, Eşref Barış:** Kişisel Verileri Verme, Yayma veya Ele Geçirme Suçu, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019, (Çevrimiçi) https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=Msw74JOqqFoD3ke6JZAg6A&no=j3_wQ9cHU8DpFZdhzTUpIg, 19 Nisan 2022
- Çekin, Mesut Serdar:** Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kanun Çerçevesinde Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2019
- Çelikel, Serdar:** Kişisel Verilerin İşlenmesinde Açık Rıza Hukuka Uygunluk Nedeninin 95/46 sayılı Direktif ve GDPR’la Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, Uyuşmazlık Dergisi Yıl-9, Sayı:17, Haziran 2021, (Çevrimiçi) <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mdergi/issue/63043/957894>, 13 Nisan 2022
- Doğan, Bayram:** Karşılaştırmalı Hukukta Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması Hakkı, 1.Bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2022
- Doğan, Buse:** Kişisel Verilerin İşlenme Şartları Bağlamında Açık Rıza, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019, (Çevrimiçi) https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=l_eEEFw9GG5ZSUKBituaPQ&no=mmoUOO-9SJdO2hom3WdG6Q, 20 Nisan 2022
- Dural, Mustafa/Öğüz, Tufan:** Kişiler Hukuku, 22. Bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2021
- Dural, Mustafa/**

- Sarı, Suat:** Türk Özel Hukuku Cilt 1 Temel Kavramlar ve Medeni Kanun'un Başlangıç Hükümleri, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2018
- Dülger, Murat Volkan:** Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, 2. Bs, İstanbul, Hukuk Akademisi, 2019
- Dülger, Murat Volkan:** Bilişim Suçları ve İnternet İletişimi Hukuku, 7. Baskı, İstanbul, Seçkin Yayıncılık, 2018
- Eraslan Türkmen, Sevgi:** Özel Nitelikli Verilerin İşlenmesinde Açık Rızanın Aranmadığı Haller, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2019
- Eren, Fikret:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 18. Bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2015
- Ersoy, Uğur:** Bir İnsan Hakları Kavramı Olarak Kişisel Verilerin Korunması, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2009,(Çevrimiçi)
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=DWL_jQYvrI2ptwrxnCwvHg&no=4Uhn1yORGm0WFD33kKydxQ, 19 Nisan 2022
- Gürses, Bekir:** AB Ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması Mevzuatına Yönelik Bir Değerlendirme, 1.BS., İstanbul, Platon Plus Yayıncılık, 2022
- Hallinan, Dara/
Friedewald, Michael:** “Open consent, biobanking and data protection law: can open consent be ‘informed’ under the forthcoming data protection regulation”. *Life Sciences, Society and Policy*, 2015, 11(1), (Çevrimiçi)
<https://lsspjournal.biomedcentral.com/articles/10.1186/s40504-014-0020-9>), 20 Nisan 2022
- Helvacı, Serap:** Gerçek Kişiler, 8. Bası, İstanbul, Legal Yayıncılık, 2017
- Helvacı, Serap:** Türk ve İsviçre Hukuklarında Kişilik Haklarını Koruyucu Davalar, İstanbul, Beta Yayınları, 2001
- Helvacı, Serap/
Erlüle Fulya:** Medeni Hukuk, 4. Bs, İstanbul, Legal Yayıncılık, 2016
- Hizarcı, Emine:** 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun AB Veri Koruma Hukuku Işığında Değerlendirilmesi, Ankara, Yetkin Yayınları, 2020

- Kaneti, Selim:** Haksız Fiilde Hukuka Aykırılık Unsuru, İstanbul, Kazancı Hukuk Yayınları, 2007
- Karabulut, Ramazan:** Kişisel Verilerin Korunması ve Kolluk Hizmetleri, Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır, 2014,(Çevrimiçi)
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=rFzJCSLfc3zlVFJ4cpUQ6A&no=Y8_pyPLPp18Zv9xDFZ1ZtQ, 19 Nisan 2022
- Karakaş, Fatma Tülay:** Kişiyeye Sıkı Sıkıya Bağlı Haklar, Ankara, Turhan Kitabevi, 2015
- Keser Berber, Leyla/
Bilgili, Ali Cem:** Güncel Gelişmeler Işığında Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2020
- Kocayusufpaşaoğlu, Necip/
Hatemi, Hüseyin/ Serozan,
Rona/ Arpacı, Abdülkadir:** Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme, 4.Bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2017
- Küpelı, Ceren:** Tüzel Kişilerin Korunmasında İdarenin Sorumluluğu, Ankara, Adalet Yayınevi, 2020
- Küzeci, Elif:** Kişisel Verilerin Korunması, 3. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2019
- Oğulcan, Özkan:** Kişisel Verilerin Korunması, Ankara, Yetkin Yayınları, 2020
- Oğuzman, Kemal/
Barlas, Nami:** Medeni Hukuk, 24.Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2018
- Oğuzman Kemal/ Öz,
Turgut:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 13. Bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2015
- Oğuzman, Kemal/
Seliçi, Özer/ Oktay
Özdemir, Saibe:** Kişiler Hukuku, 20. Bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2021
- Özcan, Işık Funda:** Tıbbi Müdahalelerde Aydınlatılmış Onam, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2008, s.52, (Çevrimiçi)
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>, 1 Haziran 2022

- Uyarer Göçmen, Sinem:** Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2020
- Yağıldere, Umut Emre:** KVKK Kapsamında Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verne veya Ele Geçirme, İstanbul, Platon Plus Yayıncılık, 2022
- Yılmaz, Süleyman:** Bilişim Hukuku Güncel Sorunlar 3, Ankara, Yetkin Yayınları, 2022
- Yılmaz, Süleyman/ Yıldırım, Abdülkerim:** Medeni Hukuk Başlangıç Hükümleri, 2.Bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2021
- Zevkliler, Aydın/ Havutçu, Ayşe/ Ertaş, Şeref/ Acabey, M. Beşir / Gürpınar, Damla:** Yeni Medeni Kanuna Göre Medeni Hukuk, Ankara, Turhan Kitabevi, 2018
- Zor, Abdülhamid:** Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri ve Bu Yükümlülükleri İhlalinden Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2020

2.Çevrimiçi Kaynaklar

Article 29 Data Protection Working Party:

Document 1/2008 on the protection of children's personal data (General guidelines and the special case of schools)(Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2008/wp147_en.pdf , 20 Nisan 2022

Article 29 Data Protection Working Party:

Document 1/2008 on the protection of children's personal data Opinion 2/2009 on the protection of children's personal data (General Guidelines and the special case of schools) (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2009/wp160_en.pdf, 20 Nisan 2022

Article 29 Data Protection

Working Party: 10107/05/EN-WP 105 no.lu çalışması, s.8, (Çevrimiçi)
https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recomendation/files/2005/wp105_en.pdf, 19 Nisan 2022

Article 29 Data Protection

Working Party: Opinion 4/2007 on the Concept of Personal Data, (Çevrimiçi) https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2007/wp136_en.pdf, 19 Nisan 2022.

Kişisel Verileri

Koruma Kurumu: 100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, (Çevrimiçi),
<https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/185c2130-8070-4b2b-a91e-1d48322ca352.pdf>, 5 Mayıs 2022

Kişisel Verileri

Koruma Kurumu: Kişisel Verilerin Korunması Alanında Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler, (Çevrimiçi)
<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4183/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Alaninda-Uluslararası-ve-Ulusal-Duzenlemeler>, 5 Mayıs 2022

Kişisel Verileri

Koruma Kurumu: Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular, (Çevrimiçi)
<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4196/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Hakkinda-Sikca-Sorulan-Sorular>, 5 Mayıs 2022

Kişisel Verileri

Koruma Kurumu: 100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, (Çevrimiçi)
<https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/185c2130-8070-4b2b-a91e-1d48322ca352.pdf>, 5 Mayıs 2022

Kişisel Verileri

Koruma Kurumu: 6698 sayılı Kanun'da Yer Alan Terimler, (Çevrimiçi)
<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4186/6698-Sayili-Kanunda-Yer-Alan-Terimler#:~:text=Ki%C5%9Filerin%20ad%C4%B1%2C%20soyad%C4%B1%2C%20do%C4%9Fum%20tarihi,numaras%C4%B1%20gibi%20veriler%20ki%C5%9Fisel%20veridir.>, 5 Mayıs 2022

**Kişisel Verileri
Koruma Kurumu:**

6698 sayılı Kanun'da Yer Alan Temel Kavramlar, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4187/6698-Sayili-Kanun'da-Yer-Alan-Temel-Kavramlar>, 5 Mayıs 2022

**Kişisel Verileri
Koruma Kurumu:**

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunun Hakkında Doğru Bilinen Yanlışlar, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6722/6698-Sayili-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Hakkinda-Dogru-Bilinen-Yanlislar>, 5 Mayıs 2022

**Kişisel Verileri
Koruma Kurumu:**

Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2038/Kisisel-Verilerin-Silinmesi,-Yok-Edilmesi-veya-Anonim-Hale-Getirilmesi>, 1 Mart 2022.

**Kişisel Verileri
Koruma Kurumu:**

Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler Rehberi, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4189/Kisisel-Verilerin-Islenmesine-Iliskin-Temel-Ilkeler>, 5 Mayıs 2022

**Kişisel Verileri
Koruma Kurumu:**

Açık Rıza Rehberi, (Çevrimiçi) <https://kvkk.gov.tr/yayinlar/A%C3%87IK%20RIZA.pdf>, 5 Mayıs 2022

**Kişisel Verileri
Koruma Kurumu:**

Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesi Rehberi, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5394/Aydinlatma-Yukumlulugunun-Yerine-Getirilmesi-Rehberi>, 5 Mayıs 2022

**Kişisel Verileri
Koruma Kurumu:**

İlgili Kişiler Tarafından Yapılan Başvuruların Cevaplanması Yükümlülüğü, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2046/Ilgili-Kisiler-Tarafindan-Yapilan-Basvurularin-Cevaplanmasi-Yukumlulugu>, 1 Mart 2022

**Kişisel Verileri
Koruma Kurumu:**

Veri Sorumlusu, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2047/Kurul-Kararlarinin-Yerine-Getirilmesi-Yukumlulugu>, 1 Mart 2022

**Kişisel Verileri
Koruma Kurumu:**

Veri Sorumlusu, (Çevrimiçi)
<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2033/Aydinlatma-Yukumlugu->, 1 Mart 2022

**Kişisel Verileri
Koruma Kurumu:**

İlgili Kişinin Hakları, (Çevrimiçi)
<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2036/Ilgili-Kisinin-Haklari>, 1 Mart 2022

**Kişisel Verileri
Koruma Kurumu:**

Kişisel Verilerin İşlenme Şartları, (Çevrimiçi)
<https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/9feefe58-9b0f-49c9-a0c7-2b2eb8c012bb.pdf>, 28 Aralık 2021.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu Kararları,

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 27.02.2020 tarihli, 2020/173 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi)
<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6739/2020-173>, 13 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 27.02.2020 tarihli, 2020/173 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi)
<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6739/2020-173>, 13 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 12.01.2021 tarihli Kamuoyu Duyurusu, (Çevrimiçi)
<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6856/WHATSAPP-UYGULAMASI-HAKKINDA-KAMUOYU-DUYURUSU>, 13 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 08.07.2019 tarihli, 2019/206 sayılı Karar Özeti,(Çevrimiçi)
<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6709/2019-206>, 13 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 23.06.2020 tarihli, 2020/481 sayılı kararı, (Çevrimiçi)
<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6776/2020-481>, 6 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 24.01.2019 tarihli, 2019/10 sayılı kararı, (Çevrimiçi)

<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5362/Veri-Ihlali-Bildirimi>, 6 Nisan 2022.

“Tüzel kişiliğe ait elektronik ortamda yer alan verilerin başka bir tüzel kişilik tarafından talep edilmesi” hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 19.11.2018 tarih ve 2018/131 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5423/2018-131>, 19 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 27.02.2020 tarihli, 2020/167 sayılı Kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6738/2020-167>, 6 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 01.03.2019 tarihli, 2019/47 sayılı kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5462/2019/47>, 6 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 26/07/2018 tarihli ve 2018/90 sayılı Kararı,(Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5420/2018-90>, 6 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 25.03.2019 tarihli, 2019/78 sayılı Kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5434/2019-78>, 6 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 01.10.2019 tarihli, 2019/294 sayılı Kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6556/2019-294>, 6 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 11.04.2019 tarihli, 2019/104 sayılı Kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5450/2019-104>, 6 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 31.05.2019 tarihli, 2019/159 sayılı Kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5494/2019-159>, 6 Nisan 2022

Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 22.12.2020 tarihli, 2020/966 sayılı İlke Kararı, (Çevrimiçi)

<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6858/2020-966>, 6 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 16.01.2020 tarihli, 2020/32 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6700/2020-32>, 6 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 18.09.2019 tarihli, 2019/277 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5545/2019-277>, 6 Nisan 2022.

Karar için bkz; (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5413/Islenme-Amacinin-Gerektirdiginden-Fazla-Kisisel-Veri-Islenmesi-Aktarilmasi-Veri-Minimizasyonu-Ilkesine-Aykirilik->, 6 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 01.10.2019 tarihli, 2019/294 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6556/2019-294>, 6 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 16.01.2020 tarihli, 2020/34 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6760/2020-34>, 6 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 31.05.2019 tarihli, 2019/81 sayılı ve 31.05.2019 tarihli, 2019/165 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) ; <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5496/2019-81-165>, 6 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 05.12.2018 tarihli, 2018/142 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5424/2018-142>, 6 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 14.01.2020 tarihli, 2020/20 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6699/2020-20>, 11 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 08.07.2019 tarihli, 2019/204 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5517/2019-204>, 11 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 16.10.2018 tarihli, 2018/119 sayılı İlke Kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5299/2018-119>, 11 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 21.12.2017 tarihli, 2017/61 sayılı İlke Kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4113/2017-61>, 11 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 27.02.2020 tarihli, 2020/173 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6739/2020-173>, 11 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 08.07.2019 tarihli, 2019/206 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6709/2019-206>, 11 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 27.01.2020 tarihli, 2020/65 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6717/2020-65>, 11 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 14.01.2020 tarihli, 2020/26 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6697/2020-26>, 11 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 07.11.2019 tarihli, 2019/331 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6623/2019-331>, 11 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 27.01.2020 tarihli, 2020/67 sayılı Karar Özeti,(Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6718/2020-67>, 11 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 25.03.2019 tarihli, 2019/78 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5434/2019-78>, 11 Nisan 2022.

Karar için bkz.(Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5412/Acik-Rizinin-Hizmet-Sartina-Baglanmasi>, 20 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 31.08.2018 tarihli, 2018/10 sayılı Kararı, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4110/2018-10>, 11 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 09.12.2019 tarihli, 2019/372 sayılı Karar Özeti,(Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6663/2019-372,13> Nisan 2022.

Kurul Karar Özeti bkz.(Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6967/2021-389>, 20 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 20.04.2021 tarih, 2021/389 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6967/2021-389>, 13 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 16.02.2018 tarihli, 2018/19 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://kvkk.gov.tr/Icerik/5412/Acik-Rizinin-Hizmet-Sartina-Baglanmasi>, 13 Nisan 2022.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 05.05.2020 tarihli, 2020/335 sayılı Karar Özeti, (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6909/2020-335>, 13 Nisan 2022.

<https://www.gsg hukuk.com/tr/yayinlar/bultenler/kisisel-verilerin-korunmasi-hukuku-bulteni/2019-08-gsg-hukuk-aylik-kvk-bulteni-agustos-2019-2.pdf>., 20 Nisan 2022.

Children's Online Privacy Protection Act, (Çevrimiçi), <http://euro.ecom.cmu.edu/program/law/08-732/Regulatory/coppa.pdf>, 20 Nisan 2022.

Federal Trade Comission, Decision dated 27.02.2019 and numbered 464703, (Çevrimiçi), <https://www.ftc.gov/news-events/press-releases/2019/02/video-social-networking-app-musically-agrees-settle-ftc>, 20 Nisan 2022.

(Çevrimiçi) <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/06/20190621-3.htm>, 13 Nisan 2022.

Kep Nedir? İçin bkz. (Çevrimiçi) <https://pttkep.gov.tr/neden-kep/>, 27 Aralık 202.

Aydınlatma Tebliği için bkz.(Çevrimiçi) <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180310-5.htm>., 20 Aralık 202.

(Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2037/Acik-Riza-Alirken-Dikkat-Edilecek-Hususlar>, 20 Nisan 2022.

The Economist, “The World’s Most Valuable Resource is No Longer Oil, but Data” (Çevrimiçi) <https://www.economist.com/leaders/2017/05/06/the-worlds-most-valuable-resource-is-no-longer-oil-but-data>, 19 Nisan 2022.

(Çevrimiçi), <https://ieeexplore.ieee.org/stamp/stamp.jsp?tp=&arnumber=8436400> , 19 Nisan 2022.

Bkz; (Çevrimiçi) <http://www.oecd.org/internet/ieconomy/oecdguidelinesontheProtectionofPrivacyandTransborderFlowsOfPersonalData.htm>, 19 Nisan 2022.

Değişiklik için bkz (Çevrimiçi). <https://www.coe.int/en/web/data-protection/convention108/modernised>, 19 Nisan 2022.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, (Çevrimiçi), <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>, 1 Şubat 2022.

Anayasa Mahkemesi’nin 09.04.2014 tarihli, E. 2012/122, K:2014/74 sayılı kararı, (Çevrimiçi) <https://www.lexpera.com.tr/resmi-gazete/metin/RG801Y2014N29072S201474>, 6 Nisan 2022.

Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, (Çevrimiçi) <https://sozluk.gov.tr/>, 23 Şubat 2022.

Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, (Çevrimiçi) <https://sozluk.gov.tr/>, 23 Şubat 2022.

(Çevrimiçi) <https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?t=45321>, 29 Mayıs 2022.

Anayasa Mahkemesi’nin 09.04.2014 tarihli, E: 2013/122, K: 2014/74 sayılı kararı, (Çevrimiçi) <https://www.lexpera.com.tr/resmi-gazete/metin/RG801Y2014N29072S201474>, 6 Nisan 2022.

Anayasa Mahkemesi’nin , 19.02.2020 tarihli, E: 2018/163, K:2020/13 sayılı kararı, (Çevrimiçi) <https://www.lexpera.com.tr/resmi-gazete/metin/RG801Y2020N31112S202013/1/-1>, 6 Nisan 2022.

ABAD, *Patrick Breyer/Almanya*, Dava No: C-582/14, 19.10.2016, (Çevrimiçi) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62014CJ0582>, 19 Nisan 2022.

ABAD, *Volker ve Markus Shecke ve Hartmut Eifert v. Land Hessen*, Birleştirilmiş Davalar, Dava No: C-92/09 ve C-93/09, (Çevrimiçi)

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=79001&doclang=en>, 19 Nisan 2022.

ABAD, *Bodil Lindqvist v. İsveç*, Dava No:C-101/01, 6.11.2003, (Çevrimiçi). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:6200”CJ0101&from=EN>, 19 Nisan 2022.

AYM’nin 2014/180 E., 2015/30 K. sayılı ve 19.03.2015 tarihli kararı, (Çevrimiçi) <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ND/2015/30?EsasNo=2014%2F180>, 19 Nisan 2022.

10 Mart 2018, 30356 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yönetmelik, (Çevrimiçi) <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180310-5.htm1> Mart 2022.

Bkz (Çevrimiçi) <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6765/AYDINLATMA-YUKUMLULUGUNUN-YERINE-GETIRILMESI-HAKKINDA-KAMUOYU-DUYURUSU>, 6 Nisan 2022.

(Çevrimiçi) <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/12/20171230-7.htm>, 23 Mart 2022.

Danıştay 10. Dairesi’nin 08.06.2015 tarihli, E: 2014/3950, K:2014/2774 sayılı Kararı, (Çevrimiçi) <http://kazanci.com.tr/gunluk/10d-2014-3950.htm>, 6 Nisan 2022.

4 Temmuz 1934 tarihli 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, (Çevrimiçi), <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.2559.pdf>, 20 Nisan 2022.

25 Mayıs 2005 tarihli 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu,(Çevrimiçi), <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5352.pdf>, 20 Nisan 2022

“Case of Campbell v. Mirror Group Newspapers”, Başvuru No: UKHL 22, 6.5.2004, (Çevrimiçi) <https://www.5rb.com/case/campbell-v-mgn-ltd-hl/>, 20 Nisan 2022.